

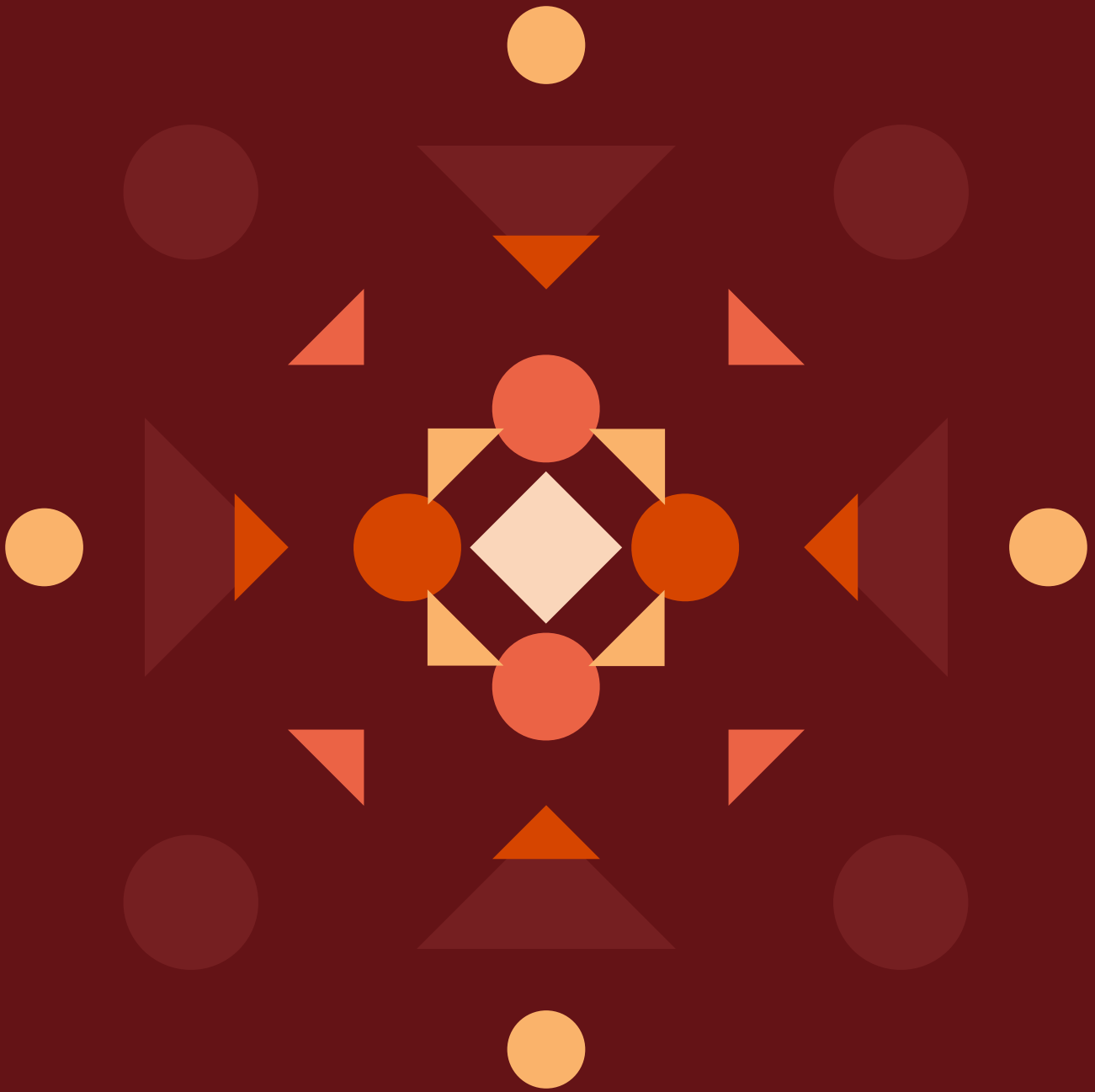

Kulturtanken

Innenfor – utenfor

En oversikt over
barne- og ungdomskultur

2026

Innhold

Kort sammendrag	4
Innledning	6
Like muligheter	8
Skjermen dominerer	11
Utenfor?	12
Innenfor!	13
Et tverrfaglig kunnskapsgrunnlag	14
Ulike kunnskapsoversikter	16
En sammenvevd kulturhverdag	17
Hvem er de mest kulturelt aktive?	20
Jenter er mer aktive enn gutter	22
Barrierer og suksessfaktorer	26
Skole er en viktig arena	34
Den kulturelle skolesekken	34
Kunst- og kulturfag under press	44
Kunst og kultur for barnehagebarn	44
Kunst og kultur i skolefritidsordningen	45
Kunst og kultur i fritiden	46
Fritid på skjermen	46
Sosiale forskjeller i fritidsinteresser	47
Global natives	48
Organiserte fritidsaktiviteter	50
Musikk er viktig i hverdagen	52
Kulturskolen	52
Nesten alle spiller dataspill	54
Kino er den mest populære besøksaktiviteten	56
Kino taper i konkurranse mot serier, videoer og film på nett	56
Leselyst	61
Museer opplever økt interesse	63
Kunstutstillinger	63
Teater	63
Danseløftet	65
Opera	65
Rett til og krav på kultur?	68
Ovenfra og ned og nedenfra og opp?	71
Kunnskapshull og anbefalinger	72
Konklusjon	76
Kilder	80
<i>Danyil (10)</i>	18
<i>Róar (11)</i>	24
<i>Elise (13)</i>	32
<i>Victoria (18)</i>	42
<i>Sarah (20)</i>	58

Barn og unges kulturhverdag

Kort sammendrag

- Barn og unges kulturbruk er hybrid og sammenvevd. Dagens «globalt innfødte» barn og unge opplever, skaper og deler kultur parallelt både digitalt og fysisk.
- Skjerm dominerer kulturbruken, drevet av algoritmer som former oppmerksomhet og preferanser, og som gjør digital kultur til en hovedarena for barn og unge.
- Fysisk kulturbruk er fortsatt høy, og barn og unge er de mest aktive kulturbrukerne. Nesten alle barn og unge besøker kino og bibliotek. Likevel taper spesielt kino terreng mot digitalt innhold. Museer og konserter opplever økt interesse fra ungdommer, og flere barn besøker teater.
- Skolen er den viktigste felles arenaen for kunst- og kulturopplevelser. Den kulturelle skolesekken og skolebaserte kulturtilbud gir nesten alle barn tilgang til kunst og kultur og bidrar dermed i skoleårene til sterk utjevning av sosiale forskjeller. Det står likevel i spenning med at etablerte sosiale forskjeller allerede fra ung alder reproduseres på lang sikt.
- Rundt én av ti ungdommer deltar i organiserte kulturaktiviteter som korps, kor og kulturskole. Kjerne- og fordypningsprogrammene i kulturskoler rekrutterer flest barn fra ressurssterke familier. Det er ingen nasjonal statistikk på sosiale forskjeller i barn og unges deltakelse i kulturskolens breddetilbud.
- Selvdrevet, uformell og digital kulturaktivitet (dataspill, høre på musikk, sosiale medier, fankultur mv.) er sentralt i unges kulturliv, men er svakt dokumentert og blir i liten grad brukt som grunnlag for kulturpolitiske beslutninger.
- Sosial bakgrunn og kjønn påvirker i stor grad hvem som er innenfor og utenfor, og økonomi, geografi og funksjonsvariasjoner er de største barrierene for økt deltakelse.
- Barrierer knyttet til sosioøkonomisk bakgrunn, kjønn, geografi, bosted, funksjonsvariasjoner og tilhørighet forsterker hverandre, spesielt for utsatte grupper, men samspill mellom barrierer blir lite analysert i dagens datagrunnlag.

- Jenter er mer kulturelt aktive, spesielt i dans og teater, mens gutters kulturbruk i digitale og uorganiserte aktiviteter er underrepresentert i kulturbruksstatistikkene.
- Dagens kulturstatistikk er ikke målrettet mot barn og unges kulturliv. Statistikken er fragmentert og skiller mellom kulturbruk, mediebruk og fritid på måter som ikke samsvarer med barns faktiske kulturhverdag.
- Det mangler særlig kunnskap om digital kulturbruk, nyere former for organiserte kulturelle fritidsaktiviteter, egenaktivitet og kulturbruk blant barn 0–8 år, som i liten grad er inkludert i nasjonale kartlegginger.
- Når kulturpolitikken balanseres «ovenfra og ned» (tilgjengeliggjøring av profesjonell kunst) og «nedenfra og opp» (anerkjenne nye uttrykk), kan det bidra til et samfunn der kultur ikke bare er tilgjengelig for alle, men også formes av alle; et samfunn der alle barn er innenfor og ingen kunst og kultur er utenfor.

Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Innledning

Kulturtanken har det nasjonale ansvaret for å forvalte kunst og kultur for, med og av barn og unge. Oppdraget innebærer å sikre at alle barn får møte et bredt spekter av kunst- og kulturuttrykk av høy kvalitet, og samtidig legge til rette for at barn og unge selv kan være skapende og deltakende kulturaktører.

Regjeringens handlingsplan «Alle inkludert!» kom våren 2024. Den tydeliggjorde at realiseringen av disse ambisjonene er avgjørende for barn og unges oppvekstvilkår og rettigheter til lik tilgang til kunst og kultur. For å nå målene i planen må tiltak utformes på bakgrunn av solid og oppdatert kunnskap om hvordan barn og unge faktisk bruker, opplever og skaper kunst og kultur i hverdagen.

Dette betyr ikke at kulturpolitikken stadig skal omstilles etter enhver trend i et stadig mer uoversiktlig medielandskap, der formater, uttrykk og hva som oppleves som «in», stadig er i endring. Kultur er også tradisjoner, felles referanser og kunst- og kulturuttrykk som over tid har bidratt til å forme samfunnet vårt, og som utgjør en felles kulturell grunnmur. Vi har som samfunn et ansvar for å ta vare på og videreføre denne arven til nye generasjoner. Samtidig forutsetter en relevant og inkluderende kulturpolitikk at det som barn og unge selv opplever som viktig, meningsfullt og relevant, får plass og anerkjennelse. Hvordan vi kommuniserer med barn og unge om kunst og kultur, og hvordan kunst- og kulturtilbud utformes og formidles, må derfor stå i et bevisst forhold til utviklingen i medier, kommunikasjonsformer og bruksmønstre. En slik balanse

mellom kontinuitet og fornyelse er avgjørende for at kunst og kultur kan fungere både som felles referanser og som levende uttrykk i barn og unges eget liv.

En kulturpolitikk som tar høyde for både de lange linjene og barn og unges hverdag i dag, forutsetter at politiske beslutningstakere får kunnskapsbaserte og oppdaterte råd fra de underliggende etatene – råd som er basert på vurderinger av effekten av tiltak. Kulturtanken må ha – og bidra til å spre – kunnskap om kulturbruken slik den faktisk utspiller seg i barn og unges liv, på tvers av digitale og fysiske arenaer, organiserte og egenorganiserte aktiviteter.

Et oppdatert og helhetlig kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for å kunne utvikle og justere tiltak som bidrar til økt tilgang, deltakelse og sosial utjevning.

Rapporten *Innenfor – utenfor* viser at kulturbruken blant barn og unge i dag er tett sammenvevd og hybrid, med bruk av både digitale og fysiske tilbud. Den sier videre at skolen er den viktigste felles arenaen for kunst- og kulturopplevelser på tvers av sosial bakgrunn, og at Den kulturelle skolesekken (DKS) og skolebaserte tilbud gir en bred og inkluderende tilgang som bidrar til sosial utjevning. Samtidig viser langsiktige mønstre at sosiale forskjeller gjenspeiles i hvem som deltar – særlig i de organiserte kulturtilbudene. Et gjennomgående funn er at sosial bakgrunn, kjønn, bosted og funksjonsvariasjoner påvirker hvem som har mulighet til å delta, og at barrierene for deltakelse ofte virker sammen på måter som vi med dagens datagrunnlag ikke kan analysere tilstrekkelig. Gutteres digitale og uorganiserte kulturaktivitet er underrepresentert

i statistikken, mens jenters deltakelse i sceniske og estetiske aktiviteter står tydeligere frem. Den fulle bredden av unges kulturaktivitet fanges ikke opp i dagens statistikk: Særlig digital kulturbruk, egenorganiserte aktiviteter og kulturbruk blant de yngste barna (0–8 år) er svakt dokumentert og dermed lite til stede i kunnskapsgrunnlaget for politikktutforming.

Rapporten peker derfor på et tydelig behov for mer helhetlig, målrettet og samtidsrelevant kunnskap om barn og unges kulturbruk – kunnskap som speiler et kulturliv i rask endring, og som gjør det mulig å utvikle en kulturpolitikk som både løfter frem profesjonell kunst og tar nye uttrykk og praksiser på alvor. Dette handler altså om demokratisering både i betydningen *rett til kunst og kultur*, og i betydningen *aktiv deltakelse i samfunnsutviklingen*: En kulturpolitikk som balanserer mellom det etablerte og det nye, mellom «ovenfra og ned» og «nedenfra og opp», kan bidra til et samfunn der kunst og kultur ikke bare er tilgjengelig for alle barn og unge, men hvor de også er aktive i å utforme hvordan det offentlige tilbudet skal se ut.

Foto: Trine Ruud Grønningen/Kulturtanken

Like muligheter

Kunst skaper fellesskap, styrker samholdet og gir oss dypere innsikt i hvem vi er eller vil bli – både som individer og som samfunn. I en urolig tid som nå er dette viktigere enn noen gang. Kunst gir oss mulighet til å reflektere over nye erfaringer og kunnskapen vi allerede har, og til å skape ny forståelse av både verden og oss selv¹. Barne- og ungdomsårene er fasen der grunnlaget for identitet legges og den kulturelle selvbevisstheten gradvis utvikles. Forskning viser at kunst og kultur har en utviklingsmessig grunnleggende rolle for barn og unge².

Derfor er det avgjørende at alle barn og unge får like muligheter til å oppleve, delta i og skape kunst og kultur. For å bryte ned barrierer og identifisere hva som bidrar til kulturbruk og -deltakelse blant barn og unge, må vi ha oversikt over hvem som er innenfor, og hvem som faller utenfor. I tillegg trenger vi oversikt over hvilken kunst og kultur barn og unge engasjerer seg i, for å kunne treffe målrettede tiltak til videreutvikling av en barne- og ungdomskultur som treffer barn og unge der de er.

I denne rapporten har vi kartlagt hva som er kjent om barne- og ungdomskultur i Norge basert på tidligere rapporter, kulturstatistikk og andre undersøkelser, og vi beskriver hvilke kunnskapshull som finnes.

Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Skjermen dominerer

Ikke overraskende opplever barn og unge mest kultur gjennom skjermen. Analyser viser at det å være hjemme om kveldene og være koblet på skjerm (sosiale medier, tv, YouTube, serier og lignende) er dominerende i veldig mange ungdommers liv³. Nesten 80 prosent av ungdommer er hjemme hele kvelden minst to ganger i uka, og 72 prosent bruker minst tre timer hver dag foran en skjerm utenom skolen. Ungdata viser ellers at 86 prosent av barn over ti år deltar eller har deltatt på organiserte fritidsaktiviteter⁴.

Mange organiserte fritidsaktiviteter skjer i idrettslag, og 7 til 10 prosent av barn og unge har vært aktive i korps/kor/orkester eller kulturskole. Utover det deltar barn og unge på kulturelle aktiviteter i fritids-/ungdomsklubber og religiøse foreninger. Dessuten deltar barn og unge på ikke-organiserte kunst- og kulturtilbud på fritiden, som blant annet kino-, museums-, konsert- og teaterbesøk, og de hører på musikk og ser på film og serier via strømmetjenester. Også på skolen møter barn og unge kunst og kultur, blant annet i praktisk-estiske fag og via Den kulturelle skolesekken.

Kunst og kultur er altså en viktig del av barn og unges liv, men hva vet vi egentlig om hvor de møter ulike kunst- og kulturuttrykk, og på hvilken måte påvirker kunst og kultur dem? Hva er innenfor, og hva er utenfor?

Utenfor?

Utenforskap er definert som en av de mest presserende samfunnsutfordringene i Norge. I 2025 startet et tiårig samarbeid mellom stat, kommune, forskere, frivillighet og næringsliv om å satse på varig sosial inkludering, bedre tjenester og innovative løsninger for barn og unge⁵. Kulturtilbud til barn og unge preges av sosiale forskjeller. Ulike grupper av barn og unge møter ulike typer barrierer for å bruke og delta i kulturtilbud, og noen møter flere og større hindringer enn andre⁶.

Kulturtanken er statens forvaltningsorgan for barne- og ungdomskultur som jobber for at alle barn og unge skal ha like muligheter til å oppleve, delta i og skape kunst og kultur. Ved siden av det nasjonale ansvaret for DKS som tilrettelegger for et tilbud av profesjonelle kulturelle aktiviteter på skolen, forvalter Kulturtanken søkbare tilskuddsordninger på området barne- og ungdomskultur for inkludering i kulturliv, utviklingsmidler for mangfold og styrket medvirkning i kultur- og fritidsaktiviteter. Kulturtanken arbeider for at tilskuddsordningene skal være tilgjengelige for et bredt spekter av aktører, uavhengig av størrelse, geografi og organisasjonsform. Alle tilskuddsordninger (inkludert DKS) har direkte eller indirekte som mål at ingen barn og unge faller utenfor når det gjelder kunst og kultur. Men hva vet vi om hvorvidt Norge lykkes med det?

I første kvartal av 2025 bodde 5 594 340 mennesker i Norge, hvorav 28 % (1 577 159) er barn og unge mellom 0 og 25.

77 % av hjemmeboende barn under 18 bor sammen med begge foreldrene, 16 % bor med én forelder og 7 % bor med en forelder og en steforelder. 80 % bor med hjemmeboende søsken.

44 % av barnefamilier har 1 barn, 32 % som har 2 barn og 15 % som har 3 barn eller flere.

Omtrent 11 % av barn i Norge lever i fattige familier. 57 % av barn som vokser opp i fattige familier har innvandrerbakgrunn.

Kilde: SSB befolkningsstatistikk og leveårsundersøkelsen

Innenfor!

Overordnet har Kulturtanken behov for kunnskap om betydningen og utbyttet barn og unge har av tiltak for å sikre utvikling av et tilbud av høy kvalitet for alle barn og unge uansett geografisk bosted, funksjonsnedsettelse, etnisitet, kjønn, seksualitet og sosioøkonomisk bakgrunn, og til at barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Kulturtankens strategi frem mot 2029 er å synliggjøre betydningen av kunst og kultur i barn og unges liv ved blant annet å analysere data om barn og unges deltakelse i kunst og kultur. Det er ofte de siste *snakkisene* som tar mest plass i media når det skrives om barne- og ungdomskultur. I kulturpolitikken er det imidlertid ikke de nyeste trendene blant barn og unge som krever oppmerksomhet. I stedet er det viktig å se på de store linjene over tid uten å miste oversikt over nye vaner.

Hva som regnes og telles som innenfor kunst og kultur, er imidlertid ikke hevet over all tvil og er ofte mat til diskusjon og debatt⁷. Barne- og ungdomskultur omtales i kulturpolitikken som kunst- og kulturuttrykk som har barn og unge som målgruppe, som både mottakere, deltakere og aktører. Å sammenstille tall og fakta om barne- og ungdomskultur bidrar utvilsomt til at noe faller utenfor mens annet faller innenfor. Derfor er det viktig å være bevisst på eventuelle kunnskapshull, fordi disse får direkte konsekvenser for hvordan barne- og ungdomskultur forstås, styres og prioriteres.

Foto: Trine Ruud Grønningen/
Kulturtanken

Et tverrfaglig kunnskapsgrunnlag

Kulturtanken har per i dag gode registerdata om elevers tilgang til kunst og kultur gjennom DKS-ordningen. Den gir detaljert oversikt over hvilke klasser og skoler som har deltatt i hvilke DKS-produksjoner. Aktører innenfor kulturfritids- og frivillighetstilbud rapporterer om sine aktiviteter og prosjekter via søknadsportalen for forskjellige tilskuddsordninger. Slike registerdata er svært nyttige for å beskrive omfanget og fordelingen av kulturtilbud på skole og i fritiden, men sier lite om individuell kulturbruk utenfor ordningene – og heller ikke noe om elevenes egne erfaringer. Via verktøyet Mening DKS kartlegger Kulturtanken elevenes egne opplevelser med DKS-besøk i skoletiden, men det finnes ikke et lignende verktøy for barn og unges erfaringer på fritiden med prosjekter fra tilskuddsordninger.

Det er imidlertid flere kunnskapsaktører som samler inn data direkte blant barn og unge om deres kulturbruk og fritidsaktiviteter. Forskning på kunst og kultur for, med og av barn og unge er et tverrfaglig fagområde. Det kan

omfatte skoleforskning, barne- og ungdomsforskning, kultursosiologi, kunstdidaktikk og kunstnerisk forskning og en rekke humaniora-fag. Det medfører at kunnskapen er svært spredt og ikke nødvendigvis rettet mot problemstillinger fra forvaltningen. Forskning innen frivillighet og barn og unges fritid er for eksempel et felt med mange sterke forskningsmiljøer, men har lite oppmerksomhet rettet spesifikt mot kunst- og kulturaktiviteter. Oppdragsforskning kan være egnet for politikktutforming, men bidrar i liten grad til teoriutvikling, noe som gjør at denne typen rapporter ikke har samme virkning, tilgjengelighet og etterliv i universitets- og høyskolesektoren. Vi erfarer også at trendanalyser om barn og unges tidsbruk og preferanser, samt kommunespesifikke rapporter med kvantifiserte indikatorer for kulturbruk, ofte er bak betalingsmurer, og det medfører at de ikke kan deles og brukes åpent. Dette gjør at eksisterende tall og fakta om barne- og ungdomskultur i dag er lite oversiktlig.

A young woman with dark hair tied back, wearing glasses and a light-colored t-shirt, is shown in profile, smiling and playing a red drum set. The background is slightly blurred, showing a drum set in a practice room.

Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Ulike kunnskaps-oversikter

Dette er ikke den første kunnskapsoversikten over barne- og ungdomskultur. I 2019 og i 2021 publiserte Telemarksforskning henholdsvis *Ung kultur og Barn og unges kulturbruk*⁸. Meld. St. 18 (2020–2021) *Opplive, skape, dele* om barne- og ungdomskultur beskriver en delvis historisk oversikt over barn og unges deltakelse og kulturbruk. I 2024 publiserte Kulturdirektoratet en kunnskapsoversikt over publikum og kulturbruk hvor også barn og unge inngår, og nå nylig i 2026 publiserte Kulturdirektoratet *Kulturens tilstand 2024* som handler om tilgang til kunst og kultur⁹.

Flere kunnskapsoversikter gjør et skille mellom kulturbruk, mediebruk og fritidsaktiviteter. Det skillet henger sammen med tre sentrale undersøkelser som kunnskapsoversiktene baserer seg på. Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomfører jevnlig kulturbruks- og mediebruksundersøkelser som rapporteres i henholdsvis Norsk kulturbarometer og Norsk mediebarometer. Forskningsinstituttet NOVA ved OsloMet har en stor årlig Ungdata-undersøkelse som belyser blant annet ungdommers fritidsaktiviteter.

En sammenvevd kulturhverdag

Studier av overordnede trender innen kultur, medier og fritid gir hver for seg interessante funn, men barn og unge opplever og erfarer ikke kunst, medier og fritid som tre atskilte områder. Kunst- og kulturopplevelser skjer gjennom hele dagen, ofte parallelt og i hverandre. Barn og unge veksler mellom å være publikum og å være utøvere – og er ofte begge deler samtidig. De kan for eksempel se en serie på tv mens de spiller på mobilen, og dermed både konsumere og skape uttrykk på én gang, både på skolen og

i fritiden. Vi setter derfor disse ulike rapportene, statistikk og artikler i en annen sammenheng og gjør med det et frempek på nye og kommende utfordringer for barne- og ungdomskultur. Tall og fakta forteller aldri hele historien, så det er viktig å høre på barn og unges egne stemmer også¹⁰. I rapporten kan du derfor lese hvilken rolle kunst og kultur spiller i livet til Danyil (10), Róar (11), Elise (13), Victoria (18) og Sarah (20).

Barn mellom 6 og 9 år bruker til daglig mest tid på skole og SFO utenom søvn og personlig pleie og har dermed litt mindre fritid etter skole og SFO. For barn og unge mellom 10 og 17 år er det omtrent likt antall timer på skole som i fritiden i gjennomsnittlige hverdager.

Tidsbruk på en gjennomsnittsdag (blant de som utførte aktiviteter) – ungdommer og voksne

	16-24	25-44
personlige behov	11,1	10,1
fritid	6,6	5,5
inntektsgivende arbeid	6,3	7,4
utdanning	5,5	2,2
husarbeid	2,0	3,6
annet	1,2	1,2

Kilde: SSB tidsbruksundersøkelsen

Barn og unges kulturhverdag

Danyil (10)

Bosted

Fetsund, Lillestrøm kommune i Akershus

Familie

Foreldre og lillebror

Faste fritidsaktiviteter

Sangundervisning og fritidsklubb

En typisk hverdag

Står opp klokken syv, blir kjørt av pappa til skolen rundt kvart over åtte. Skolen starter halv ni og slutter en gang mellom halv ett og to. Han blir enten hentet av far eller går/sykler hjem med venner. Han legger seg mellom ni og ti.

Danyil liker å spille Roblox og Minecraft på PlayStation. Fortnite spiller han ikke. Han synes spillet trenger så mange oppdateringer og tar for mange megabyte.

– Hvis man skal prøve å gjøre noe på de spillene, må man skjønne engelsk, bemerker han.

Så han bestemte han seg for å lære språket. Først lærte han noen relevante ord og setninger på Duolingo, deretter fant han engelskspråklige videoer på YouTube som viste hvordan han skulle spille. Han liker at han kan klare ulike nivåer, og at han føler at han lærer mye – som hvordan han kan bevege seg i spillet. Han spiller både alene og sammen med venner.

– Det er litt bedre å spille med venner. Jeg blir mer glad av det.

Hver tirsdag møter han venner på en kommunal gamingklubb. Tilbudet er for 5.–7. trinn, og han begynte i høst etter at en venn fortalte om tilbudet. Annenhver fredag pleier han å dra på en klubb som drives av den lokale kirken. Der får de også gratis mat og drikke.

Danyil og familien flyktet fra Ukraina til Norge for tre år siden. Han har hatt sangundervisning og opptråd siden han var fire år, og han har fremdeles ukentlig nettundervisning med en ukrainsk sangpedagog. I tillegg går han på den lokale kulturskolen i Fetsund, hvor han har 20 minutters sangundervisning hver uke. Han synes det er litt kort. I Ukraina hadde han ukentlig to timer individuell sangundervisning og to timer korundervisning. Begge deler var gratis.

Han har veldig lyst til å bli bedre på piano enn det han har lært seg via YouTube. Så han står på venteliste for å få pianoundervisning på kulturskolen.

– Foreldrene mine synes kulturskolen er litt dyr, men de sier det er greit siden jeg har så lyst.

«Det er litt bedre å spille med venner. Jeg blir mer glad av det.»

Han fikk egen mobil da han var seks eller syv år. Han får ikke lov til å ha verken TikTok, Facebook eller Instagram. Foreldrene kan blokkere og slette apper, og også sette tidsbegrensninger for bruk. Bortsett fra å bruke mobilen til å ha kontakt med venner bruker han den mest til å se på YouTube.

Han forteller at han som oftest hører om nye aktiviteter eller spill fra foreldrene.

– Men noen ganger når jeg er i Oslo eller Lillestrøm, ser jeg sånne reklameplakater. Eller det henger en lapp på venterommet på kulturskolen.

Før jul ble familien invitert av Røde Kors til å se teaterforestillingen «Juleskurken».

– Det var veldig gøy og spennende. Og så fikk vi popkorn!

Av fag liker han matte og norsk, og han gleder seg til de skal begynne med geografi. Han liker å løpe i gymmen, men å gå på tur er ingen favoritt.

Danyil er fremdeles registrert som elev ved en ukrainsk skole. Han tar prøver og leverer tester i alle fag, som sendes til læreren i Ukraina. Derfor gjør han ofte ukrainske lekser i tillegg til lekser han får fra skolen i Fetsund. Ifølge moren hans er oppgavene i den ukrainske skolen mye vanskeligere enn de norske.

Riddersand er en mobilfri skole, så alle mobiler må legges vekk i skoletiden.

– Det er litt strengt, men det er jo meningen at skolen skal være mobilfri sone. Riddersand er til og med godtefri sone!

Om Fetsund

Tettstedet ligger i Lillestrøm kommune, cirka åtte kilometer fra Lillestrøm by. Det bor 96 552 personer i kommunen (per 3. kvartal 2025), og i Fetsund 9608 personer (per 1.1.2025).

Lillestrøm kommune har 77 prosent implementeringsgrad på ALLEMED-statistikken for 2021–2025.

Kilde: SSB og inkluderendefritid.no.

Hvem er de mest kulturelt aktive?

Kulturbruk blant barn og unge er preget av sosiale forskjeller, men hvem er egentlig de mest kulturelt aktive, og hva gjør de? Flere undersøkelser bruker målgruppesegmentering eller lignende tilnærminger for å kategorisere barn og unge i ulike grupper. Man skiller mellom ulike profiler eller segmenter basert på mønstre i svarene fra respondentene. I noen typer undersøkelser blir kunst- og kultur deltakelse fremstilt som en livsstil basert på verdigrunnlag og holdninger, i andre tilfeller baseres disse profilene på konkret atferd og/eller på en kombinasjon av holdninger og atferd. Uansett er den store utfordringen hvilke kulturelle aktiviteter eller verdier/holdninger man teller med eller ikke for å kartlegge hvem som er mest kulturelt aktive.

Ipsos Norge, Opinion og Kantar Media har for eksempel alle sine egne årlige trend- og målgruppeundersøkelser blant barn og unge med fokus på mediebruk, verdier og holdninger¹¹. Opinion og Kantar Media spør ungdommer mellom 15 og henholdsvis 24 og 25 år, mens Ipsos Norge spør barn og unge mellom 8 og 19 år. Rapportene fra disse undersøkelsene er kommersielle og lisensierte, så kunnskap om deres profiler er ikke åpent tilgjengelig. Utenom medievaner er barn og unges kulturbruk og kultur deltakelse ikke en eksplisitt del av disse undersøkelsene.

Forskningsinstitutt NOVA bruker i Ungdata-undersøkelsen svarene fra ungdomsskoleelever mellom 2022 og 2024 om 17 ulike fritidsaktiviteter. Basert på de mest forekommende kombinasjonene av disse aktivitetene ble det funnet fem fritidsprofiler¹². I disse 17 fritidsaktivitetene er kunst og kultur representert med lesing av bøker, deltakelse i organisert fritidskultur (kulturskole, korps mv.), fritidsklubb, samt dataspill, sosiale medier, tv, serier, YouTube osv. En annen indikator handler om å være ute med venner om kveldene uten at

aktiviteten er spesifisert. Merk at kulturbruk i form av besøk til for eksempel kino, bibliotek, museum, konsert eller ulike former for selvdrevet kunstnerisk egenaktivitet ikke er blant fritidsaktivitetene som ungdommer kan svare på i Ungdata-undersøkelsen.

Ungdata viser at 9 prosent av ungdommer kan regnes som de mest kulturelt aktive. De andre gruppene er «de som oftest er med venner» (33 prosent), «de mest hjemmeorienterte» (27 prosent), «de minst digitale» (19 prosent), og «de mest risikoorienterte» (13 prosent). Sammenlignet med de andre gruppene er de 9 prosent mest kulturelt aktive ungdommene mest aktive i organiserte fritidsaktiviteter, på kulturskole, i korps/kor/orkester, i annen organisert aktivitet og i fritidsklubb. 98 prosent av de mest kulturelt aktive ungdommene har deltatt i en eller flere av disse aktivitetene. Denne andelen er svært høy sammenlignet med ungdommer som tilhører de andre gruppene, der kun 6 prosent deltar i organisert kulturtilbud på fritiden. Blant de mest kulturelt aktive ungdommene er det 82 prosent som er eller har vært aktive i kulturskole, og 43 prosent deltar eller har deltatt i korps, kor eller orkester (figur 1). For de øvrige aktivitetene avviker ungdommer i fritidsprofilen «de mest kulturelle» ikke mye fra gjennomsnittet¹³.

Man kan lure på om dette betyr at de andre 91 prosent av ungdommene ikke er kulturelt aktive, eller om de kan være kulturelt aktive ungdommer i andre aktiviteter enn de som er målt i Ungdata-undersøkelsen. De 27 prosent mest hjemmeorienterte spiller for eksempel forholdsvis mye dataspill og ser forholdsvis mye på tv, serier og YouTube. De er ikke blant de mest kulturelt aktive i en organisert, kreativ eller skapende forståelse, men de kan kalles for kulturelt aktive i en annen forståelse av kultur deltakelse.

Figur 1. Fritidsindikatorer, fritidsprofil «de mest kulturelle» sammenlignet med gjennomsnitt (skala 0–100).

Kilde: Ungdata 2022–2024

Jenter er mer aktive enn gutter

Jenter er overrepresentert i kulturstatistikken generelt og utgjør også en større andel av de mest kulturelt aktive ungdommene ifølge Ungdata¹⁴. Blant jentene er det tolv prosent som kan regnes blant de mest kulturelt aktive, mot syv prosent av guttene. Det er et langvarig, konsistent og internasjonalt fenomen at jenter og kvinner i høyere grad deltar i kunst og kultur¹⁵.

Kjønnsroller påvirker deltakelse først og fremst gjennom normer i omgivelsene: hva som oppfattes som «passende» aktiviteter for gutter og jenter, og hvilke aktiviteter som gir status og tilhørighet i jevnaldrende miljø. Når samfunnet dessuten koder kunst- og kulturaktiviteter som mer «feminine», kan også dette bidra til høyere deltakelse av jenter¹⁶. I noen miljøer kan gutter oppleve sterkere press knyttet til maskulinitet og dermed unngå aktiviteter som kan bli tolket som «ikke maskuline nok», av frykt for negative reaksjoner eller ekskludering. Dette kan bidra til lavere deltakelse blant gutter og menn.

Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Selv om jentene er mer kulturelt aktive enn guttene, er det viktig å huske at variasjoner i både fritidsaktiviteter og motivasjon, interesser og tilhørighet kan være større innenfor guttegrupper og jentegrupper enn mellom gutter og jenter. Forskning peker på at kulturelle ressurser og kulturpraksis i hjemmet har vesentlig påvirkning på deltakelse, og at foreldrestøtte og familiekultur kan være avgjørende for om barn introduseres for og blir værende i kulturaktiviteter. Blant ungdommer med lav sosioøkonomisk status er det kun 6 prosent som tilhører de mest kulturelt aktive, mens blant ungdommer med høy sosioøkonomisk status er det 13 prosent som regnes som mest aktive¹⁷. Resultatet bekrefter funn fra tidligere forskning og kultursosiologiske teorier av blant annet Bourdieu, som viser at foreldrenes kulturelle kapital har mer betydning for senere kulturbruk enn deres økonomiske kapital¹⁸.

En langtidsstudie av foreldre og barn i Bergen¹⁹ viser at foreldre med mer økonomisk kapital stimulerer barna sine, og spesielt sønnene, til aktiv deltakelse i idrett, mens foreldre med mer kulturell kapital stimulerer barna sine, og særlig døtrene, til kulturdeltakelse. Når foreldrene har både høy økonomisk og kulturell kapital, stimulerer de barna sine både til aktiv deltakelse i idrett og til bruk av kulturelle aktiviteter som publikum. Barn av foreldre med mindre økonomisk og/eller kulturell kapital deltar i mindre grad i organisert fritid. Blant disse barna finner vi også færre store forskjeller i kulturell fritidsdeltakelse mellom jenter og gutter. Dette kan tyde på at forskjeller blant jenter og gutter i kulturbruk særlig påvirkes av kulturell sosialisering hjemmefra, og at sosiale forskjeller mellom jenter og gutter dessuten blir forsterket av foreldrenes kulturelle kapital.

Det store flertallet av barn har det veldig bra på de fleste områder.

Kilde: Ungdata junior 2025

Barn og unges kulturhverdag

Róar (11)

Bosted

Harstad by, Harstad kommune i Troms

Familie

Foreldre og to storebrødre

Faste fritidsaktiviteter

Fotball og taekwondo

En typisk hverdag

Står opp klokken syv, spiser frokost og er ute av døra rundt kvart over åtte. Går syv minutter til skolen, som begynner klokken halv ni. Han er vanligvis ferdig klokken to, bortsett fra på onsdager – da slutter han ti på ett. Når han kommer hjem, spiller han ofte FIFA. Fotballtreningen starter mellom kl. fem og seks og varer i halvannen time. Han blir kjørt til og fra trening, det tar fem minutter. Når han kommer hjem, spiser og dusjer han. Han legger seg kvart på ni.

- Alle guttene i klassen spiller fotball. Bortsett fra én – han klatrer, forteller Róar.

Selv trener han fotball fire ganger i uka og taekwondo på mandager. Han begynte med begge for seks år siden. Han har ikke et favorittlag, men heller favorittspillere: Messi og Nusa.

Hans inntrykk er at Harstad by har mange fritidstilbud til barn og unge, og at det er lett å begynne på nye aktiviteter. Bortsett fra på turn.

- Jeg har hørt at det er veldig lang venteliste på turn.

Gym er favorittfaget, særlig hjørnefotball. I tillegg liker han mat og helse, og sløyd.

- Jeg liker ikke så godt samfunnsfag. Det er sykt kjedelig å sitte og høre på læreren skravle. Og så har vi det ofte i siste time i tillegg!

Dersom han ikke har trening etter skolen, liker han å dra i skibakken med venner eller spille med kompis på nett.

- Vanligvis er vi to til tre som spiller Roblox sammen. Jeg liker aller best å spille FIFA, men jeg vet ikke hvordan jeg får til å spille det med andre.

Róar spiller ofte FIFA når han kommer hjem fra skolen. Men bare når broren ikke er hjemme, for da er PlayStation opptatt. Men noen fordeler er det å være minst i en familie: Begge brødrene måtte vente med å spille Fortnite til de var tolv år, mens Róar har allerede fått lov.

- Alle vennene spilte det og snakket om Fortnite, så da fikk jeg også lov. Men nå spiller jeg det ikke så mye. Jeg synes det er kjedelig.

Han fikk mobil for rundt ett år siden, men hadde smartklokke i ett års tid før det. Róar forteller at han var en av de siste i klassen som fikk mobiltelefon. Han har ingen sosiale medier-apper på den, fordi foreldrene poengterer at de har 13-årsaldersgrense.

«Jeg finner ofte ny musikk ved at jeg hører den i videoer jeg ser på YouTube.»

– Mamma sjekker mobilen min hele tida! Hun er litt streng i forhold til andre foreldre, men jeg har ikke noe problem med det. Det er jo til det beste for meg – som det at jeg ikke får lov å spille spill som har 16-årsaldersgrense.

Elleveåringen har ikke regler for skjermtid.

– Jeg klarer å legge vekk skjermen selv. Hvis jeg sitter veldig lenge på mobilen, gidder jeg ikke mer. Det blir for kjedelig.

Når han vil avtale å møtes, ringer han helst fordi venner kanskje ikke får med seg meldinger. Han forteller at han ofte spør kamerater om råd når han har lyst til å lære noe nytt. Som da han ville lære å kjøre snowboard.

– Jeg spurte vennene mine som allerede kunne kjøre snowboard, om de kunne hjelpe meg. Det funket veldig bra.

For å høre på musikk bruker han Spotify-kontoen til den eldste broren. Han bor på Færøyene, hvor foreldrene deres er fra.

– Jeg finner ofte ny musikk ved at jeg hører den i videoer jeg ser på YouTube. Hvis jeg liker musikken som brukes i videoen, leter jeg den opp etterpå.

Den nest eldste broren, som fremdeles bor hjemme, har tv på rommet sitt. Róar har pc og pc-skjerm på sitt rom. Før så han ofte på filmer og serier der, nå ser han mest på tv i stua. Han liker tegnefilmer. På NRK ser han på Humoretaten og Familien Lykke. Korte videoer ser han vanligvis på YouTube på mobilen. Han får ofte tips om filmer og serier fra en kamerat.

– Vi har ganske lik humor. Han finner masse kule ting.

I likhet med den eldste broren har Róar lyst til å ta videregående på Færøyene og bo hos besteforeldrene.

– Jeg er ikke så veldig fan av sånne store byer. Jeg tenker at Færøyene vil passe meg. Bestemor har et stort hus med mange soverom, og bestefar lager mat hver dag. Jeg har 20 søskenbarn på Færøyene!

Om Harstad

Harstad by er den tredje største i Nord-Norge etter folketall. Harstad (på nordsamisk Hárstták) er nest største kommune i Troms, etter folketall.

Det bor 21 602 personer i Harstad by (per 1.1.2025) og 25 248 personer i Harstad kommune (per 3. kvartal 2025).

Harstad kommune har 59 prosent implementeringsgrad på ALLEMED-statistikken for 2023.

Kilde: harstad.kommune.no, SSB og inkluderendefritid.no

Barrierer og suksessfaktorer

Ikke bare deltar jenter mer enn gutter, og barn av kulturelt aktive foreldre mer enn barn av ikke-deltakere, men det er også tydelige forskjeller i idretts-, kultur- og friluftslivsdeltakelse mellom barn og unge med ulik økonomisk bakgrunn, etnisitet, funksjonsnedsettelse og – i noe mindre grad – geografi og bosted. Barrierer som løftes frem i ulike forskningsprosjekter, knyttes som regel til disse forholdene.

De siste årene har det blitt gjennomført større forskningsprosjekter om barrierer og suksessfaktorer for inkludering av barn og unge i fritidsaktiviteter²⁰. Disse undersøkelsene skiller i mindre grad mellom ulike typer fritidsaktiviteter (idrett, kultur og friluft). Mens vi skriver denne rapporten, foregår det imidlertid to forskningsprosjekter spesifikt rettet mot kunst- og kultursektoren: om suksessfaktorer for inkludering av barn og unge i lokale kulturfritidsaktiviteter²¹ og om ikke-brukere av kulturtilbudet i Norge, herunder en studie av barn og unge for å forstå bedre hvorfor noen faller utenfor²². Resultatene av disse studiene forventes i løpet av 2027.

Forskningsprosjektet ICYVOL viser at kulturorganisasjoner, i motsetning til idretten, i liten grad opplever frafall blant barn og unge gjennom tenårene²³. Det forklares med at kulturaktiviteter i mindre grad eller ikke i det hele tatt er preget av en eskalering fra lek til konkurranse og prestasjon, noe som er tilfelle for idretten. Det betyr at eventuelle barrierer i kultursektoren særlig brytes ned gjennom rekrutteringstiltak, og i mindre grad gjennom tiltak som forhindrer frafall. Samtidig bør det forskes nærmere på om frafallet er like lite for alle typer kulturtilbud, eller om noen fritidsaktiviteter opplever større frafall underveis enn andre, kanskje nettopp fordi de er mer preget av konkurranse enn andre kulturaktiviteter. Dette kan for eksempel gjelde musikk og dans.

12 % av barna i Norge blir regelmessig stengt ute, plaget eller truet av andre barn.
8 % av ungdom utsettes jevnlig for mobbing og trakassering.

Kilde: Ungdata junior og Ungdata 2025

Foto: Trine Ruud Grønningen/
Kulturtanken

For å se nærmere på barrierer og suksessfaktorer er det viktig å skille mellom to grupper ikke-deltakere: ikke-deltakere som er interessert i tilbudet, og ikke-deltakere som ikke er interessert i tilbudet²⁴. Begge gruppene har ulike motiver og erfarer til dels ulike barrierer, noe som igjen krever ulike tiltak. For å øke kulturbruken har vi altså to tilnærminger til disposisjon: å ta bort barrierer – og å øke interesse. For interesserte ikke-deltakere er det kanskje nok å bryte ned barrierer. For ikke-interesserte ikke-deltakere må man først starte med å skape interesse, og så etter hvert øke interessen.

For å skape interesse kan man bruke kunnskap om deltakernes motivasjon, men det er ikke gitt at besøksmotivene til ikke-interesserte ikke-deltakere ligner på motivene til deltakere. Motivene til kulturdeltakelse er knyttet til personlige, sosiale og kulturelle faktorer²⁵. For barn og unge er selvuttrykk og selvutvikling i forbindelse med kreativitet og identitetsbygging viktige faktorer, i tillegg til sosial kontakt og fellesskap. Skapende aktiviteter er spesielt motiverende. Det henger sammen med at disse aktivitetene gir læring, mestring og kompetansebygging. Kulturelle aktiviteter som vekker nysgjerrighet og nye opplevelser, oppfattes som relevante og motiverende, og kultur som tematiserer viktige samfunnsproblemer og individuelle spørsmål (sosial rettferdighet, individualitet og frihet, mangfold og representasjon), engasjerer sterkt²⁶.

Og det viktigste spørsmålet i den forbindelsen er «å øke interesse for hva?»». Når man i kulturpolitikken skiller deltakere fra ikke-deltakere, betyr det at man har en oppfatning om hva som regnes som kunst og kultur, og hva som ikke gjør det. Kanskje det er slik at de som kalles ikke-deltakere, likevel deltar på kunst- og kulturaktiviteter som i kulturpolitisk forstand ikke regnes eller telles som kunst og kultur. For eksempel er det mange aktive ungdommer i bilinteresserte miljøer som driver med mekking, «råning» og andre aktiviteter uten at dette regnes med i kulturbegrepet eller telles på noen måte. I likhet med kunstaktiviteter handler også disse aktivitetene om opplevelser, fellesskap og utførelse av noe som krever ferdigheter, og de teller heller ikke som idrett. Det er stemmer som peker på at det er spesielt de mer «maskuline» aktivitetene som faller utenfor kulturbegrepet, noe som dermed også bidrar til en undervurdering av menns og gutters kulturdeltakelse.

Undersøkelser om barn og unges ikke-deltakelse i kunst og kultur refererer oftest til deltakelse i organiserte utøveraktiviteter, og i mindre grad til barn og unge som publikum. Et unntak er Norsk kulturbarometer som spør respondentene om de ønsker å besøke ulike kulturtilbud mer, og hva som er årsaken til at de ikke drar oftere. Generelt i befolkningen er det slik at de som ønsker å besøke tilbudene oftere, er publikum som allerede besøkte tilbudet i løpet av de siste tolv månedene. Kino og konsert er blant kulturtilbudene som flertallet av barn og unge ønsker å besøke mer (figur 2). Barn og unge nevner at de ikke har tid eller penger, og at de mangler interessante tilbud, som de mest forekommende årsakene til at de ikke besøker kulturbudene oftere.

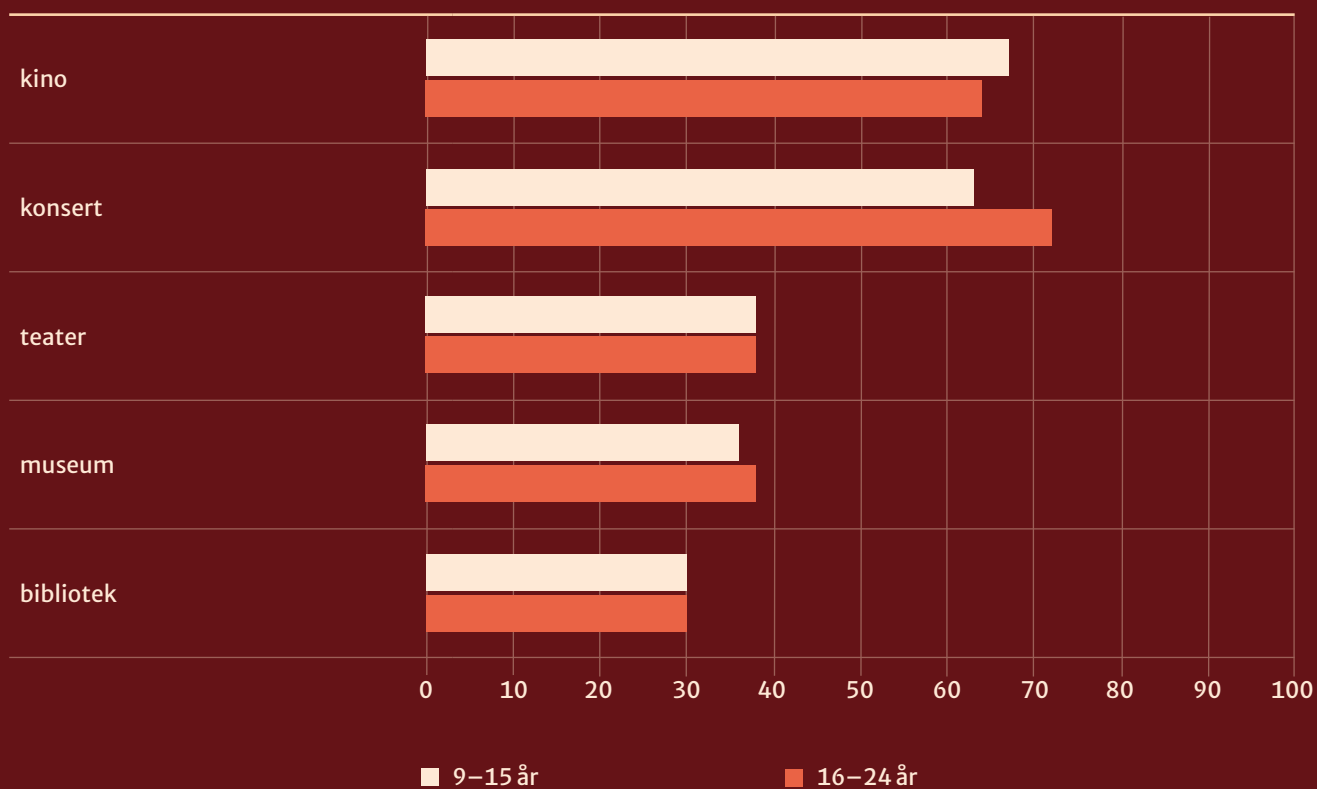

Barn og unge foretrekker kultur de kan forstå, forme og dele.

Kilde: Distinctions in the making 2023

Figur 2. Andel barn og unge som ønsker å besøke kulturtilbudene oftere.

Kilde: Norsk kulturbarometer 2025 (SSB)

Det er vanskelig å identifisere suksessfaktorer fordi vi vet for lite både om besøksmotivene til ikke-interesserte ikke-deltakere og om i hvilken grad ulike sosiale forskjeller i kulturbruk kanskje forsterker hverandre. De ulike barrierefaktorene hver for seg er kjent, samtidig er det fortsatt begrenset kunnskap om hvordan mangfoldet av faktorer virker inn på hverandre. Forskningslitteratur snakker i denne sammenhengen om interseksjonalitet: Barn og unge faller som regel i flere kategorier samtidig, for eksempel gutter med flerkulturell bakgrunn og med foreldre med lav sosioøkonomisk status. Disse kan oppleve flere barrierer samtidig. Det er også sannsynlig at noen sosiale forskjeller har mer påvirkning på ikke-deltakelse enn andre. Til slutt er det mulig at det finnes andre sosiale forskjeller som det ikke har blitt forsket på, men som er overrepresentert blant nettopp ikke-deltakere.

For fritidsaktiviteter generelt er kostnader til aktiviteten ofte en viktig barriere som henger sammen med økonomiske forskjeller. Dette utløser gjerne tiltak som lavterskeltilbud eller kostnadsreducerende tiltak som utlån av materiale og utstyr. Samtidig viser forskning at for kunst og kultur er foreldrenes preferanser av større betydning for deltakelse enn økonomiske ressurser. Foreldrenes preferanser henger også sammen med sosioøkonomiske forskjeller, men kulturell kapital er viktigere enn økonomisk kapital. Det viser seg å være mye vanskeligere å bryte ned barrierer som skyldes fravær av kulturell kapital, enn å bryte ned barrierer som skyldes mangel på økonomisk kapital. Kunst og kultur i opplæringen blir ofte sett som en måte å kompensere for manglende kulturell kapital på, ved at elevene lærer kulturelle ferdigheter på skolen. Man kan imidlertid stille spørsmålet om hvorvidt disse tiltakene kompenserer for eller faktisk forsterker sosiale forskjeller. For eksempel hevder Andreas Roaldsnes i sin doktoravhandling at tiltak som Den kulturelle skolesekken kan bidra til å forsterke ulikheter i kulturell kapital, ettersom utbyttet av slike ordninger i stor grad avhenger av foreldrenes sosiale og kulturelle status – noe som ligger tett opp til Bourdieus teorier om hvordan ulikhet reproduseres gjennom forskjeller i tilgang til og mobilisering av kulturelle ressurser²⁷.

Barrierer som henger sammen med etnisitet, peker ofte på informasjonsbarrierer og språkutfordringer. Samtidig viser analyser fra SSB at personer med innvandringsbakgrunn deltar omtrent like mye i kulturlivet som befolkningen som helhet²⁸.

Barn og unge med funksjonsvariasjoner deltar i mindre grad i kunst og kulturaktiviteter²⁹. Kulturtankens rapport *(U)like muligheter* viste at det finnes lite kunnskap både om omfanget av gruppen og om barrierene den møter³⁰. Barn og unge intervjuet i rapporten understreker at reell inkludering krever både fysisk, digital, sosial og innholdsmessig tilrettelegging. Rapporten peker også på at tiltak som utvikles for å inkludere deltakere med funksjonsvariasjoner, har positiv effekt for en langt bredere deltakergruppe. Blant anbefalte tiltak er bedre fysisk og sosial tilrettelegging, ulike former for økonomisk støtte, tydelig og tilgjengelig informasjon til både barn og foresatte, flere lavterskeltilbud og muligheter til å prøve aktiviteter, samt tilstedeværelse av trygge og inkluderende voksne som aktivt bidrar til å skape fellesskap. Det må imidlertid understrekes at det ikke finnes grunnlag for å si noe om disse foreslåtte tiltakene vil ha de ønskede effektene.

Geografi og bosted blir ofte pekt på som en viktig barriere, og det vises til transportproblemer til og fra kulturelle aktiviteter³¹. Transportproblemer oppleves ikke bare i mer rurale deler av landet hvor de nærmeste kulturinstitusjoner kan ligge langt unna, men også i storbyene, hvor barn ikke kan ferdes alene til den andre siden av byen. Dessuten er det kulturelle tilbudet forskjellig på ulike steder. Ungdata konstaterer at jenter trives i mye mindre grad enn gutter på bygda³², men det er ikke analysert hvorvidt dette henger sammen med ulikt kulturtilbud. Omtrent 60 prosent av barn og unge er fornøyde med tilbudet på stedet hvor de bor³³. Der er det kun marginale forskjeller mellom gutter og jenter. Samtidig ser vi at geografi og bosted i stadig mindre grad blir en forklarende faktor for forskjeller i preferanser og mediebruk blant barn og unge fordi sosiale medier gjør dem likere på tvers av landegrensene. Barn og unge påvirkes av de samme virale fenomenene, trendene og vanene uavhengig av geografi³⁴.

Barn og unges kulturhverdag

Elise (13)

Bosted

Fannrem, Orkland kommune i Trøndelag

Familie

Foreldre og to storesøster

Faste fritidsaktiviteter

Håndball og fotball

En typisk hverdag

Står opp klokken syv. Skolebussen kommer fem på åtte og er vanligvis fremme på skolen et kvarter senere. Skolen begynner kvart over åtte og varer til klokken to. Hun tar skolebussen hjem. Om ettermiddagen trener hun tre til fire ganger i uka. Treningen starter en gang mellom halv fem til seks og varer i halvannen time. Etter trening pleier hun å se på tv eller lignende. Så legger hun seg mellom klokken ni og ti.

- Det er egentlig ganske greit å være ungdom i Fannrem. Jeg tror det er bedre å være ungdom her enn i byen, fordi det er et mindre sted og man kjenner flere, sier Elise.

Hun synes det er mange aktiviteter for barn og unge på hjemstedet. Så vidt hun vet, er det bare venteliste for turn og kulturskolen.

- Jeg liker å være på et lag og å trene på å bli god! Men samtidig synes jeg det er fint å gjøre ting alene. Også på fotballbanen.

Bortsett fra å være glad i fysisk aktivitet liker Elise å male – særlig dyr og blomster. Hun føler hun har mer frihet når hun holder på med kunst og kultur hjemme, enn på skolen.

- Der får du en oppgave og må gjøre sånn og sånn. Hjemme kan jeg male hva jeg vil.

Besøk fra Den kulturelle skolesekken synes hun er fint.

- Når du ellers sitter i et klasserom og skriver, så er det artig å ha noe annet å gjøre eller se på.

Ifølge henne er kunst en måte å uttrykke seg på, uten at hun nødvendigvis merker at det er det hun gjør. Hun liker å høre på musikk samtidig som hun maler.

- Hjernen min holder på med noe hele tiden. Men når jeg maler, bli den helt stille, og dessuten blir jeg så fokusert på at det skal bli bra. Så da må jeg sette på musikk.

Liker du å høre på musikk?

- Ja, veldig! Favorittartistene mine på Spotify Wrapped i fjor var Billie Eilish og Tupac.

Når hun ser på tv, går det mest i serier og filmer. Hun og faren har ofte filmkvelder. Da ser de alt fra Marvel-filmer til barnefilmer.

- Akkurat nå ser jeg serien om Percy Jackson, som jeg fant da jeg bladde gjennom Netflix.

«Hjernen min holder på med noe hele tiden. Men når jeg maler, bli den helt stille, og dessuten blir jeg så fokusert på at det skal bli bra. Så da må jeg sette på musikk.»

Som oftest sitter hun og gjør noe samtidig, også når hun ser på tv

– Jeg må gjøre det for å klare å følge med. Jeg tror det er vanskelig for mange unge å fokusere på bare én ting.

Elise fikk egen mobil da hun var ni eller ti år. Hun bruker den mest til å kontakte venner så de kan finne på noe sammen. Før sendte hun melding eller ringte, nå bruker hun mest Snapchat.

Fordi hun er så aktiv ellers, har ikke foreldrene hennes laget regler for hvor lenge hun skal være på mobilen eller pc-en. De får se hva hun driver med på mobilen hvis de spør, men hun viser dem ikke ting uoppfordret.

Trettenåringen finner ut av ting som skjer ved at venner eller familie forteller om det, eller via reklameskjermen på busser. Før jul så hun «Nøtteknekkeren» i Trondheim med en vennegruppe.

– I stedet for å gi hverandre julegaver pleier vi å gå på teater og så dra og spise.

Elise bruker ikke kunstig intelligens-verktøy som ChatGPT.

– Jeg synes ikke KI er noe bra, egentlig. Vi klarer oss godt uten.

Om Fannrem

Tettstedet ligger i Orkland kommune, cirka fire mil fra Trondheim by. Orkanger/Fannrem er kommunens nest største tettsted. Det ligger rundt fem kilometer fra småbyen Orkanger.

Det bor 9162 personer i Orkanger/Fannrem (per 1.1.2025) og i kommunen 18 832 personer (per 3. kvartal 2025). Orkland kommune har 35 prosent implementeringsgrad på AlleMed-statistikken for 2021–2025.

Kilde: visitorkland.no, inorkland.no, SSB og inkluderendefritid.no

Skole er en viktig arena

Skolen er en viktig arena fordi den gir alle barn og unge kulturopplevelser uansett bakgrunn, økonomi eller bosted. Det betyr at en del barrierer allerede er tatt bort når barn og unge møter kunst og kultur på skolen. I skoletiden møter barn og unge kunst gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS), men også i eventuelle andre kulturelle aktiviteter, på skolebiblioteket, i praktisk-estetiske fag og i andre fag som for eksempel norsk, engelsk, samfunnsfag, RLE/KRLE, mat og helse og kroppsøving. Den overordnede delen av læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) beskriver at elevene skal «lære og utvikle seg gjennom sansning og tenkning, estetiske uttrykksformer og praktiske aktiviteter», og at «[k]ulturelle opplevelser har egenverdi, og elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk gjennom sin tid i skolen»³⁵.

Det finnes imidlertid ingen kulturstatistikk som måler barn og unges totale kulturbruk og -deltakelse i skoletiden på individnivå. I spørsmålene i SSBs kulturbruksundersøkelse om hvor ofte man besøker ulike kulturtilbud, blandes besøk i skoletiden og i fritiden sammen. Men i tillegg til disse generelle kulturbruksspørsmålene rapporterer Norsk kulturbarometer hvilken andel av barn og unge under 16 år som deltok på ulike kulturtilbud i skoletiden (figur 3). En del av dette kulturtilbudet i skoletiden er dekket av Den kulturelle skolesekken.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken ble etablert som nasjonal ordning i 2001 og feirer i 2026 dermed 25-årsjubileum. DKS er et samarbeid mellom kultur- og opplæringssektoren på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Siden 2019 brukes et nasjonalt digitalt fagsystem (DKS-portalen) som samler planlegging, gjennomføring, rapportering og statistikk i en felles løsning. DKS-portalen er et administrativt verktøy for fylker og kommuner,

en innmeldings- og produksjonsbank for utøvere og en datakilde for nasjonal statistikk om DKS-tilbud. Men registreringen i DKS-portalen skjer ikke på individnivå som i en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelser og registerdata kan derfor aldri sammenlignes helt direkte, og i tillegg måler begge typer datakilder kunst og kultur med forskjellige kategorier.

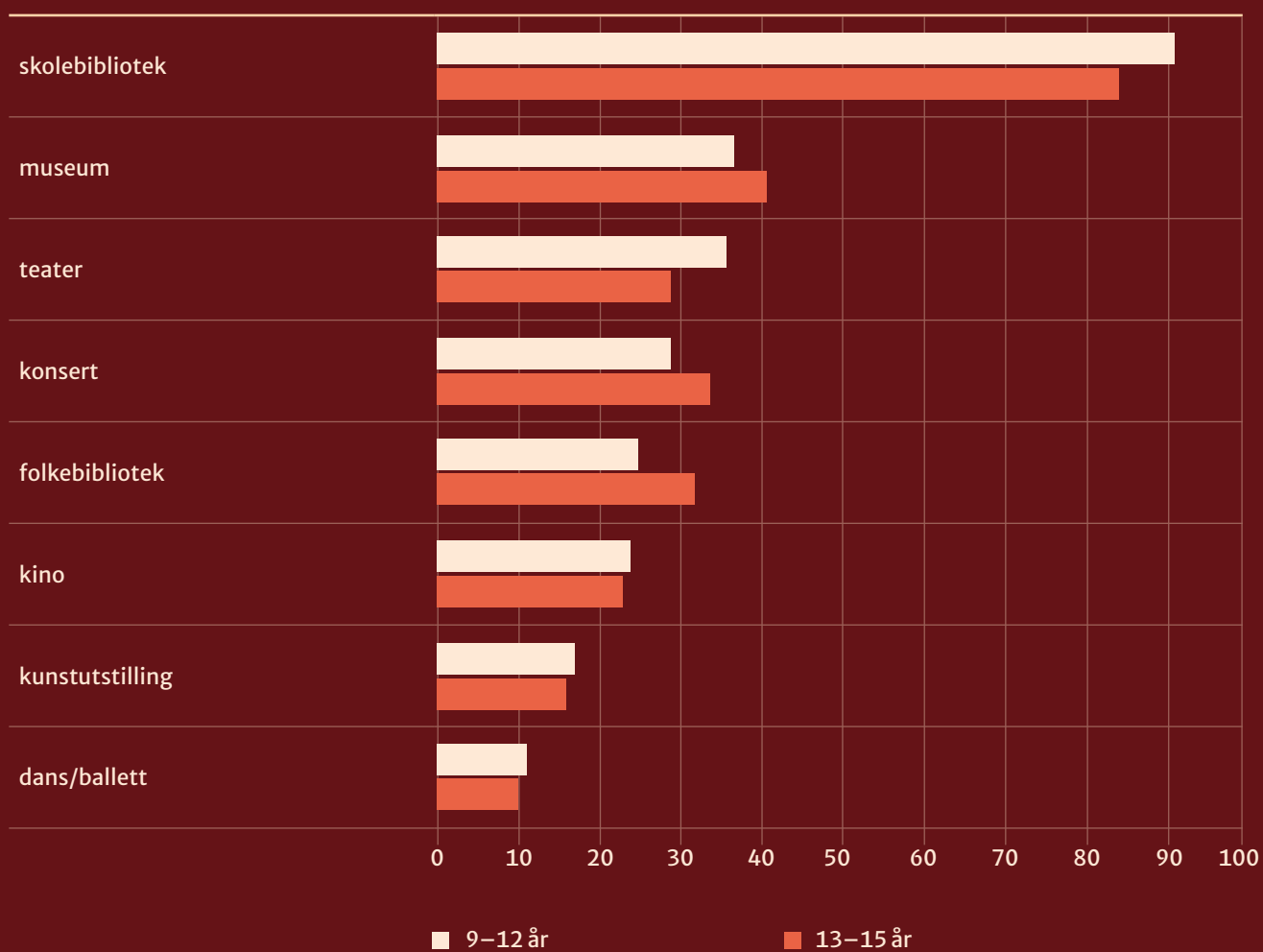
I 2023¹ svarte for eksempel 72 prosent av alle barn i kulturbruksundersøkelsen at de brukte et kulturtilbud i skoletiden, med et gjennomsnitt av 2,4 besøk ifølge SSBs kulturbruksundersøkelse³⁶. Registerdata fra Den kulturelle skolesekken viser imidlertid at grunnskoleelever i 2023 opplevde i gjennomsnitt 3,4 kunstmøter, og at 99,2 prosent av grunnskoleelevene gikk på en skole som fikk kulturtilbud via DKS³⁷. En forklaring på denne forskjellen kan være at barn ikke alltid vet eller husker at en opplevelse var organisert gjennom DKS, og/eller at en DKS-aktivitet ikke oppfattes som et kulturtilbud etter svarkategoriene i kulturbruksundersøkelsen fra SSB. Vi kan dessuten ikke være sikre på at 100 prosent av elevene får oppleve DKS-tilbudet som skolen mottar.

Når vi ser nærmere på kulturtilbudene som finner sted i skoletiden på grunnskolen, er ifølge Norsk kulturbarometer 2025 skolebiblioteket brukt av nesten alle barn og unge (figur 3). Det er liten forskjell mellom mellomtrinns- og ungdomsskoleelever. Teater og museum besøkes av omtrent 37 prosent av alle barn mellom 9 og 12 år. Museum er besøkt av 41 prosent av ungdomstrinnelever, mens for teater er andelen 29 prosent. Danse-/ballettforestillinger er det som besøkes minst i skoletiden; kun 11 prosent av mellomtrinns- og 10 prosent av ungdomstrinnelever besøkte en danse-/ballettforestilling i 2025. Siden 2007 tilbys DKS også på videregående skole. Norsk kulturbarometer rapporterer imidlertid ikke statistikk om kulturbruk i skoletiden for elever i videregående skole.

¹ Disse tallene er ikke publisert for 2025.

Figur 3. Andel i befolkningen under 16 år som besøkte kulturtilbudene *i skoletiden*.

Kilde: Norsk kulturbarometer 2025 (SSB)

Den kulturelle skolesekken benytter en annen kategorisering enn SSBs kulturbruksundersøkelse, og den omfatter seks ulike kunst- og kulturuttrykk: litteratur, scenekunst, visuell kunst, film, musikk, og kulturarv. En DKS-produksjon kan inneholde flere ulike uttrykk, men produksjonen defineres av sitt hoveduttrykk³⁸. Kunst- og kulturmøtene i DKS tar ulike former, for eksempel som konsert, forestilling, omvisning eller forfatterbesøk. Betegnelsen *kunst- og kulturmøte* fremhever at kjernen i et DKS-besøk er møtet mellom eleven, kunstneren eller utøveren – og kunsten de formidler på det enkelte DKS-arrangement.

Noen av disse møtene finner sted på skolen, mens andre finner sted på institusjoner eller arenaer utenfor skolen. Registrering av kulturuttrykk i DKS er derfor på mange måter annerledes enn registrering av kategorier i SSBs kulturbruksundersøkelse. DKS registrerer for eksempel kulturarv og visuell kunst, og ikke museum som SSB gjør. Museumsbesøk kan omfavne mange ulike kulturuttrykk, også utenom det kunstneriske. DKS registrerer musikk og ikke konsert, den registrerer scenekunst som omfavner teater, dans/ballet, opera med videre, litteratur omfatter mer enn bibliotekbesøk, og film omfatter mer enn kino. DKS håndterer altså bredere kategorier enn SSB.

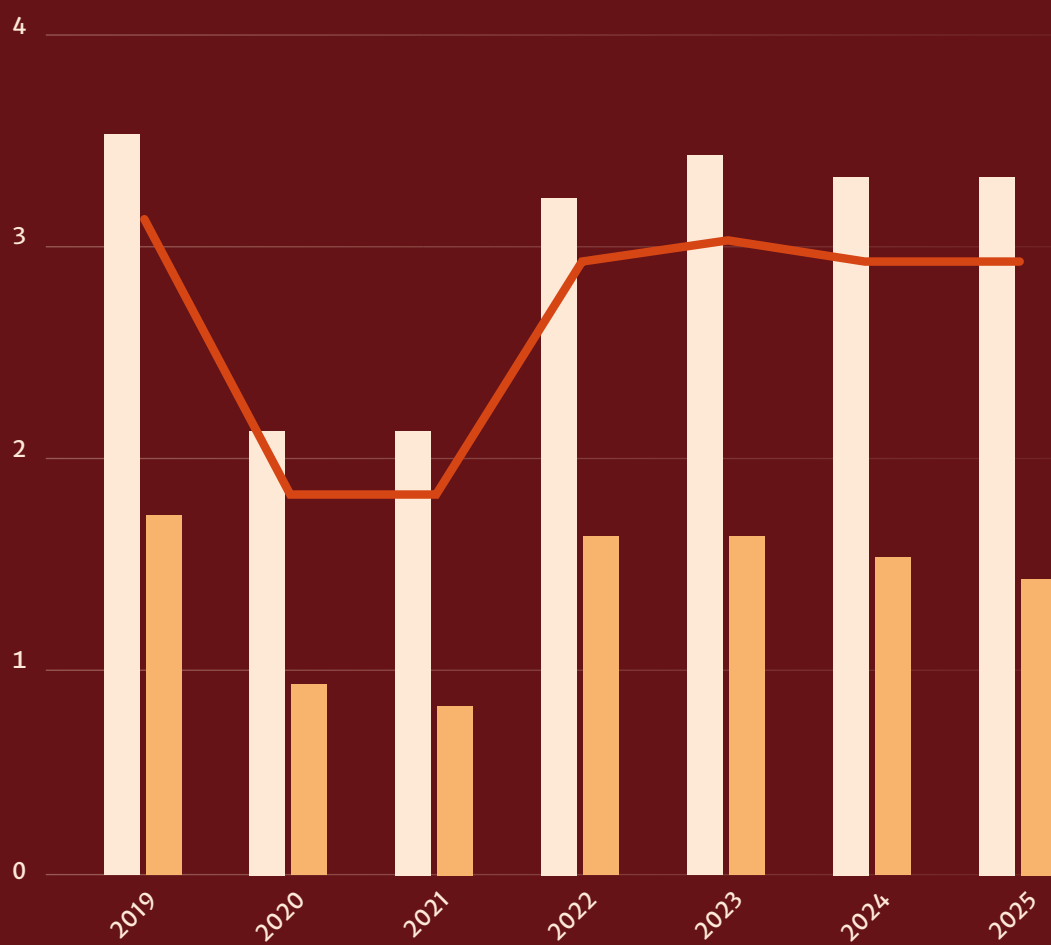
Antall kunst- og kulturmøter i DKS regnes ut ved å dele antallet registrerte deltakere (publikummere) i løpet av ett år på det totale elevtallet (figur 4). Antall kunst- og kulturmøter i DKS ligger de siste fire årene ganske stabilt rundt 2,9, fordelt på 3,3 kunstmøter per elev i grunnskolen og 1,5 kunstmøte per elev i videregående skole (1,4 i 2025). Arrangementer for VGS utgjør kun en liten del av den totale andelen arrangementer i DKS. For videregående skoler er det en større valgfrihet i DKS-programmet når det gjelder om og hva det skal deltas i, enn for grunnskoler, hvor DKS-programmet i større grad blir tildelt.

Den kulturelle skolesekken kan beskrives som vellykket i den forstand at ordningen når så å si alle elever i Norge med en nasjonal dekningsgrad på nær 100 prosent³⁹. Det er få private skoler som ikke tar i bruk DKS-tilbudet, og det er grunn til å anta at disse elevene kommer i kontakt med profesjonell kunst og kultur i skolen også på andre måter enn DKS. Norsk kulturbarometer viser at kulturbruk for barn mellom 9 og 15 år har vært veldig stabilt over tid, mens det ikke er tilfelle for eldre aldersgrupper. Det kan blant annet forklares med kulturelle aktiviteter som barn opplever på skolen, for eksempel gjennom DKS. Det bekrefter igjen at skole er en viktig arena for barns kulturopplevelser. SSB konkluderer med at «[s]kolen er en nøkkelfaktor for å utjevne forskjeller i kulturbruk»⁴⁰. Samtidig hevder en vitenskapelig studie at DKS kan bidra til å forsterke forskjeller mellom barn og unge fra familier med mer eller mindre kulturell kapital⁴¹. Disse resultatene motsier hverandre, og det er vanskelig å forestille seg at dette kan være sant samtidig, men det peker på at det her bør gjøres videre undersøkelser på hva effekten av DKS-ordningen er, både på kort sikt og på langsikt, når den ses i henhold til at barn vokser opp i familier med ulik kulturell kapital.

Den kulturelle skolesekken har som ideal at elevene opplever alle ulike kulturuttrykk i løpet av skoleløpet. Når vi ser nærmere på fordelingen av andel kunstmøter fordelt per grunnskole og videregående skole, ser vi at elever i grunnskolen opplever mer musikk og noe mer visuell kunst enn elevene i videregående skole, mens elever på videregående skole opplever mer scenekunst, litteratur, kulturarv og særlig film enn elevene i grunnskolen (figur 5).

Figur 4. Antall kunstmøter per elev i grunnskolen og videregående skole.

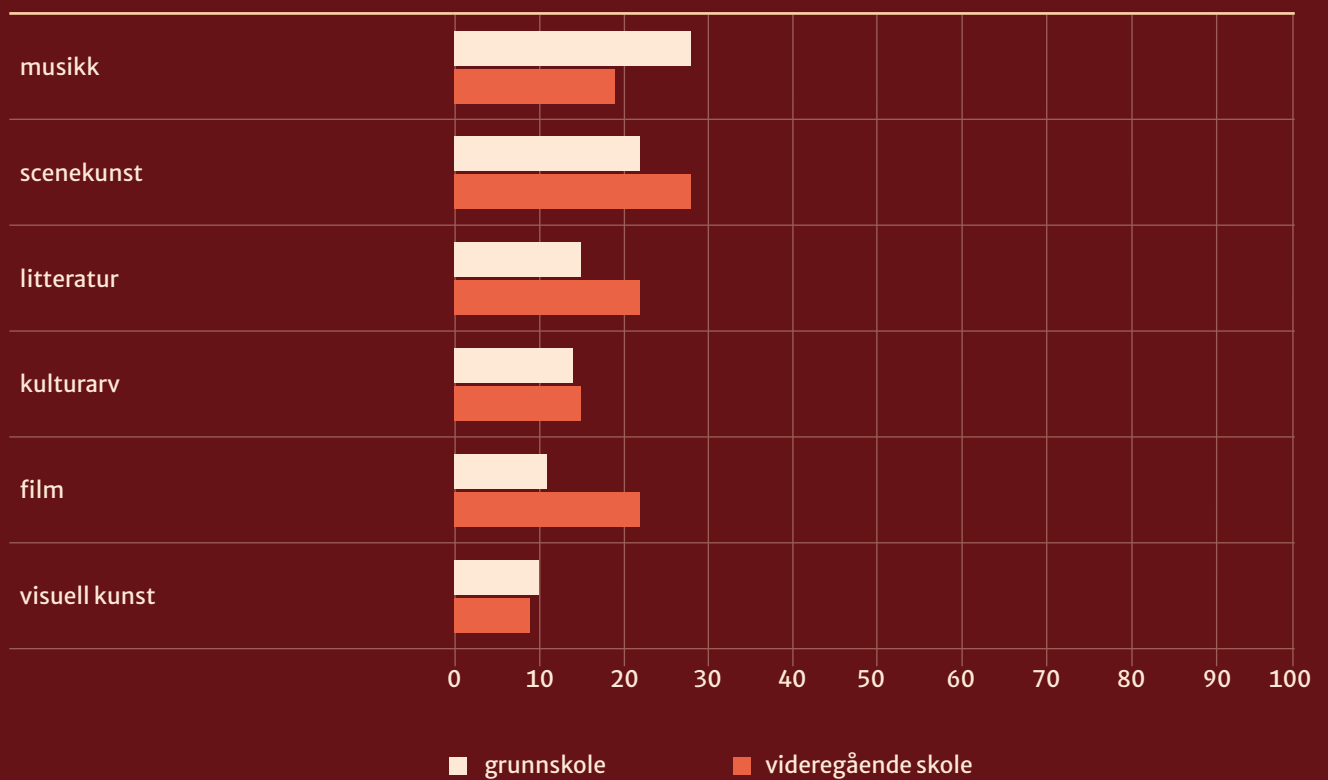
Kilde: Kulturtanken – DKS 2025

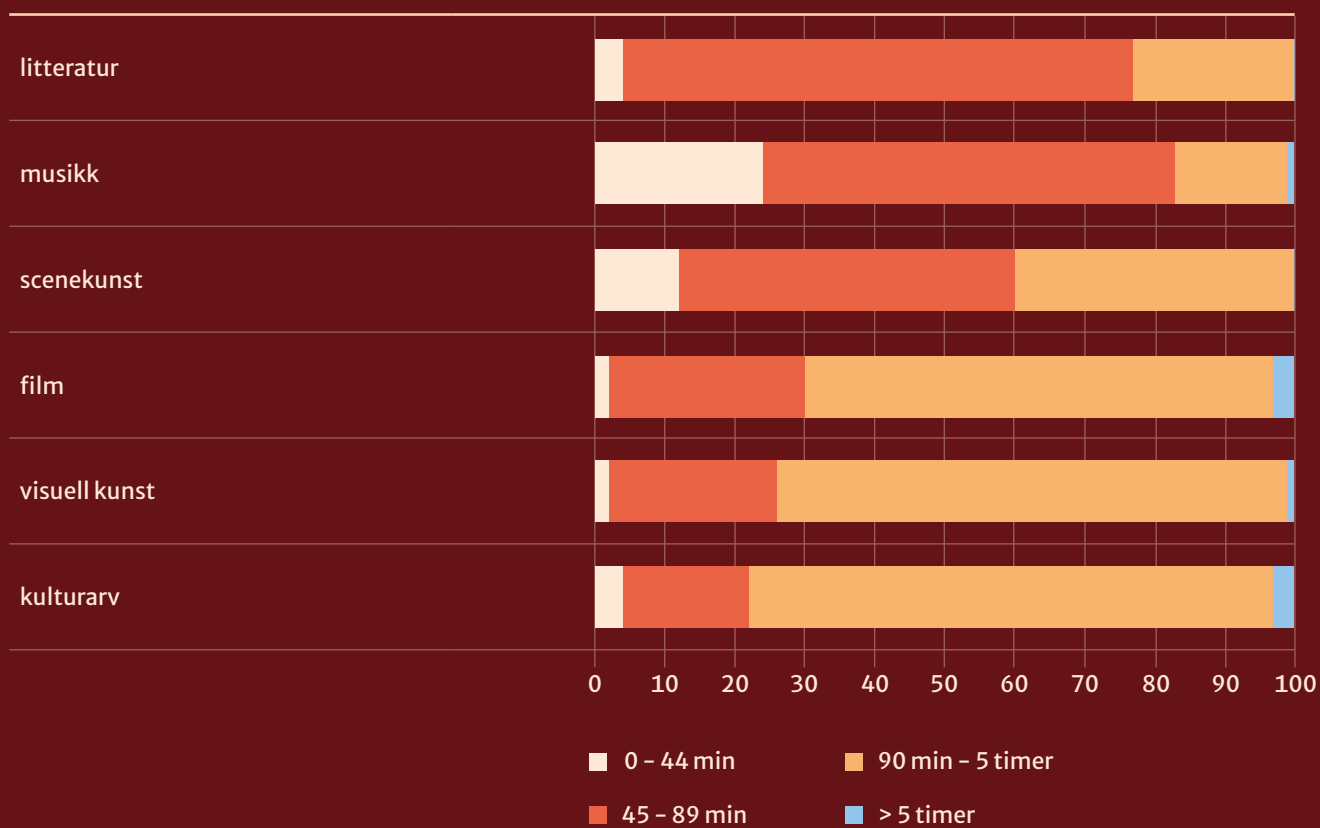
Fra DKS-lab for dans i Trondheim.
Foto: Marte Glanville/Kulturtanken

Figur 5. Andel kunstmøter fordelt per kulturuttrykk for grunnskole og videregående skole.
Kilde: Kulturtanken – DKS 2025

Figur 6. Varighet av DKS-arrangementer per kulturuttrykk.

Kilde: Kulturtanken – DKS 2025

Én ting er at elevene møter profesjonell kunst og kultur på skole, og hvor ofte det skjer, noe annet er hvor lenge disse kunstmøtene varer, og hva kvaliteten er. Kunst- og kulturopplevelser i DKS inneholder ofte møter med kunstnere og kulturformidlere, forfattere og filmskapere og skiller seg dermed vesentlig fra andre kunst- og kulturinstitusjonsbesøk. Det er variasjon i varighet mellom de ulike kulturuttrykkene knyttet til deres egenart (figur 6). Kunstmøter innen visuell kunst og kulturarv gjennomføres forholdsvis ofte i form av verksteder, som gjerne tar lengre tid enn to skoletimer. Også filmarrangementer varer gjerne mer enn 90 minutter. DKS-arrangementer i litteratur, musikk og scenekunst varer oftest mellom én og to skoletimer, mens 24 prosent av musikkarrangementene varer noe under 45 minutter.

Kunstmøter skjer også utenom DKS, og utenom de praktisk-estetiske fagene. Film blir for eksempel mye brukt i historie og samfunnsfag, men også i språkfag og psykologi⁴². I slike tilfeller blir film (eller hvilket som helst annet kulturuttrykk) ikke primært benyttet som en kunstopplevelse, men som et pedagogisk-didaktisk verktøy. For barn og unge er den forskjellen imidlertid ikke tydelig, en film er en film, men selve filmopplevelsen

kan være veldig annerledes når rammene for visningen er skolen. I forbindelse med et prosjekt om 15–19-åringers forhold til film, serier og kino spurte Opinion lærere og ungdommer blant annet om skolevisninger⁴³. Lengden av filmer som vises i skoletiden, er en utfordring, både på grunn av konsentrasjonsevnen til elevene og på grunn av det begrensede antall minutter et fag har til rådighet. Til en langfilm trenger man for eksempel i hvert fall en dobbeltime. Elevene fremhever at skolevisning kan gjøre en film mer betydningsfull fordi den etterfølges av refleksjon og diskusjon som gir en dypere forståelse. Samtidig er det mange som opplever at filmopplevelsen kan bli ødelagt på grunn av rammen rundt skolevisning: Ubehagelige stoler, for mye lys og oppgaveverk underveis nevnes som faktorer som gjør visningen til en dårlig opplevelse. På den andre siden kan læreren skape engasjement og kontekst som gir gode rammer for en positiv opplevelse rundt kulturuttrykket.

Tilstedeværelse av filmskapere som svarer på spørsmål etter visningen – noe som ofte er tilfelle i filmformidling organisert av DKS – bidrar også til positive opplevelser. Det samme gjelder når filmen vises utenfor skolen i en kinosal.

Fra DKS-produksjonen «Filmhjelp yrkesfag».
Foto: Marte Glanville/Kulturtanken

Barn og unges kulturhverdag

Victoria (18)

Bosted

Jørpeland i Strand kommune, Rogaland fylkeskommune

Familie

Skilte foreldre og to yngre brødre; en helbror og en halvbror

Faste fritidsaktiviteter

Være sammen med familie og venner, gå på konserter, se serier og filmer

En typisk hverdag

Victoria står opp klokken halv seks for å gjøre seg klar og spise frokost, før hun tar buss og tog i halvannen time for å komme seg til skolen i Sandnes. Etter skolen pleier hun enten å henge med vennene sine eller dra hjem igjen til Jørpeland for å slappe av eller være sammen med kjæresten sin og vennene hun har der. Hvis det er tirsdag, drar hun på jobb på bensinstasjonen Circle K. Hun går ofte en tur med faren sin eller ser på en serie på kveldene, og pleier å legge seg i elleve-tiden.

Victoria er født, oppvokst og bor på Jørpeland hos faren sin, tretti minutter øst for Stavanger. Den daglige ferden til Vågen videregående skole i Sandnes går via buss og tog; turen tar halvannen time hver vei.

– Jeg står opp halv seks for å ha god nok tid til å gjøre meg klar, det er veldig viktig for meg. Det kan være litt stress på morgenen, men jeg koser meg med en gang jeg kommer til skolen.

Rettsferdighet er noe hun har vært opptatt av hele livet. Det er ikke uvanlig at vennegjengen på linja medier og kommunikasjon havner i politiske diskusjoner, om temaer som feminisme og uroen i USA.

– Jeg synes det er gøy at vi er så like som personer, men likevel har forskjellige meninger. Vi kan ha diskusjoner uten å bli sure på hverandre, og heller komme frem til en konklusjon sammen. Det synes jeg er viktig, for det er ikke bra å bare gå rundt og anta at det du har lest er riktig uten å høre hva andre rundt deg tenker.

Attenåringen fikk tilgang til mobil og sosiale medier i andre klasse på barneskolen. Nå forsøker hun å kutte ned på appene TikTok og Instagram, som hun beskriver som «brain rot».

– For tiden bruker jeg mest Facebook og X og merker jeg blir mindre sliten av dem enn andre sosiale medier. Jeg føler jeg klarer å konsentrere meg litt mer der. Og jeg kan følge med på nyheter, selv om det er vanskelig å vite hvilken informasjon en kan stole på. Jeg forsøker å finne frem til troverdige kilder, men fra sider med ulike synspunkter. Så trekker jeg min egen konklusjon om hva som skjer.

Hun innrømmer at hun blir stresset hvis hun ikke jevnlig sjekker Snapchat.

– Jeg er med i gruppechatter med venner og russegjengen, og hvis du ikke følger med, kan avgjørelser plutselig bli tatt uten at du får være med og bestemme.

Victoria jobber på bensinstasjon på tirsdager og hver tredje helg, og på bar de andre helgene. På fritiden er den sosiale jenta mye sammen med vennene og kjæresten sin, som hun har vært sammen med i tre år. Noen ganger må hun trekke seg tilbake på grunn av et lavt stoffskifte.

«Med vennene mine løper vi mye rundt overalt, mens med faren min står jeg mer i ro og bare lytter. Jeg føler det blir en større musikkopplevelse da.»

– Jeg blir fort sliten. Det går jo litt ut over tiden min med venner og sånn, spesielt når jeg bor så langt unna mange av dem.

Når hun skal slappe av på rommet sitt hjemme, er det ikke uvanlig at hun ser på et av sine «comfort shows», som The Office eller Gilmore Girls. Et annet stort interessefelt er musikk. Victoria er ofte på konserter og hører på alt fra Lisa Ekdahl til Charli XCX.

– Faren min har spilt musikk hjemme siden jeg var liten. Vi har et nært forhold, og han er nok den jeg liker best å gå på konsert med. Med vennene mine løper vi mye rundt overalt, mens med faren min står jeg mer i ro og bare lytter. Jeg føler det blir en større musikkopplevelse da.

Synes du det er nok å finne på for deg i Stavanger eller på Jørpeland?

– Nei, jeg synes det er altfor lite! Jeg snakket faktisk med læreren min om det, at det var mer ungdomsklubber og diskotek og sånn før, der ungdommer kunne møtes. Nå går folk bare ut og drikker. Det er dritkjedelig. Det burde være flere billigere eller gratis arrangementer og møtesteder for unge.

På skolen synes hun mediesamfunnet er et av de mest spennende fagene, og trives med den kreative problemløsingen i filmprosjekter. KI er noe medieelevene har blitt vant til å benytte seg av i verktøy som Adobe og Photoshop, men Victoria er skeptisk til hvor utstrakt bruken er.

– Det er ikke bra for klimaet i det hele tatt, og jeg får også lyst til å boikotte når jeg ser at verktøy som Grok blir brukt til å kle av mindreårige på bilder. Jeg blir også redd for hvordan det vil påvirke filmindustrien. Jeg tror ikke lærerne helt forstår hvor seriøst det er. De sier at vi bare bruker KI som et virkemiddel, men jeg tenker sånn – kan vi ikke bare droppe det?

Victoria er veldig interessert i fotografi og film, og er spesielt stolt av en musikkvideo hun laget på skolen i fjor. Drømmen er å studere medier og film i Nederland, og hun har planen klar for kortfilmen hun skal lage til søknaden; en låvefest-thriller. Om noen år ser hun for seg å jobbe som lærer, kanskje på sin egen videregående skole.

– Jeg har vært i Amsterdam én gang og ble helt forelsket. Nå vil jeg bare ned dit, lære og møte nye folk fra hele verden. Det blir kjekt å gjøre noe helt annet. Å drive med film er ikke så vanlig, i hvert fall ikke på Jørpeland.

Om Jørpeland og Strand kommune

Jørpeland er en by og administrasjonssenter i Strand kommune i Ryfylke. Byen ble opprettet i forbindelse med trevare- og møbelindustri på 1880- og 1890-tallet. Jørpeland er tilknyttet Stavanger via undersjøisk tunnel.

Det bor 7815 mennesker på Jørpeland, mens Strand kommune har 13 916 innbyggere (per 1.1.2025). Strand kommune har 82 prosent implementeringsgrad på ALLEMED-statistikken for 2021–2025.

Kilde: Store norske leksikon, SSB og inkluderendefritid.no

Kunst- og kulturfag under press

I 2024 vedtok UNESCO-landene, inklusiv Norge, det nye *Framework for Culture and Arts Education* som er et sentralt styringsdokument for kunst og kultur i opplæringen⁴⁴. I rammeverket og den tilhørende implementeringsveiledningen legges det vekt på viktigheten av å forankre kunst og kultur synlig, bærekraftig og strukturelt i utdanningssystemet. Grunnen til at rammeverket er viktig i politikktutforming, er at kunst- og kulturoplæring internasjonalt er under press. Det samme ser vi i Norge. Rapporten *Kunst- og kulturfag på vent* fra 2023 tyder på at disse fagene er sårbare⁴⁵. Den største utfordringen som rapporten belyser, er at kun rundt halvparten av lærerne som underviser i praktisk-estetiske fag, har formell kompetanse i dette, samtidig som fagkompetanse er en viktig forutsetning for kvalitet i kunst- og kulturoplæringen. Lærerkompetansen har dessuten svekket seg over tid. Andre undersøkelser har nyansert dette bildet ved å peke på at kunstfaglærere ofte har en sammensatt arbeidssituasjon hvor lærerrollen kun er én av flere, noe som gjør at disse lærernes kompetanse ikke uten videre kan sammenlignes med lærere på andre fagområder⁴⁶. I tillegg har timetallet for musikk og for kunst og håndverk i grunnskolen gått ned, mest fordi timetall for andre fag, som for eksempel naturfag, har gått opp. Timetallet for musikk i grunnskolen er i dag 368, og for kunst og håndverk er det 623 timer. Det er sannsynlig at den lave statusen for praktisk-estetiske fag i skolen

– sammenlignet med andre fagområder – også påvirker interessen for kunst og kultur i skolen ellers, blant både skoleledere, lærere og elever. Musikkutvalget anbefaler derfor å utforske om et tettere samarbeid mellom skolesektoren, kulturskolen og lokalsamfunnet kan bidra til å realisere et større samlet potensial⁴⁷.

Kunst og kultur for barnehagebarn

Profesjonell kunst og kultur i barnehage er per i dag ikke en strukturert del av DKS, og det finnes ingen nasjonale støtteordninger for kunst og kultur i barnehage. Samtidig viser forskning at det kan være effektivt å satse på nettopp kunst og kultur i barnehage⁴⁸. En av forklaringene på den store effekten av foreldrenes kulturelle kapital på barns kulturbruk er nemlig foreldrenes sosialisering av barna i ung alder⁴⁹. Det tyder på at barn som blir eksponert for kunstmøter tidlig, får et fortrinn i forhold til barn som blir eksponert for kunst og kultur senere i livet. Det er behov for nærmere forskning for å gå i dybden på denne hypotesen. Kunst, kultur og kreativitet er ett av syv fagområder i rammeplan for barnehagen⁵⁰. Rammeplanen omtaler at barnehagebarn skal få møte kunst og kultur gjennom varierte uttrykk som inviterer til utforskning, fordypning og utvikling. Barna skal oppmuntres til å delta aktivt og skape egne uttrykk, og barnehagen skal legge til rette for fellesskap og kreativitet gjennom felles opplevelser og skapende arbeid.

Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Rapporten *Kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn 2025* viser at det eksisterer et mangfold av kunst- og kulturtilbud for barnehager, og at den lokale kulturelle infrastrukturen i fylkeskommuner og kommuner benyttes for å gi barnehagene tilgang til kunst og kultur⁵¹. Mye av tilbudet skjer i forbindelse med DKS, men også kulturskolene, kulturhusene, kunst- og kulturinstitusjoner og bibliotekene utvikler tilbud til og har samarbeid med barnehager. Det er imidlertid store geografiske forskjeller i hvordan tilbudet er fordelt, og det er fare for at det, sammen med sosioøkonomiske forskjeller i befolkningen, resulterer i betydelig ulikhet i barnehagebarns tilgang til kunst og kultur i oppveksten. I 2023 oppga 218 kommuner å ha et tilbud for barnehager i samarbeid med DKS, kulturskole eller begge. Det tilsvarer 61 prosent av kommunene. Merk dog at det i dag ikke finnes nasjonal statistikk tilgjengelig som kartlegger barnehagebarns tilgang til og bruk av kunst og kultur i oppveksten. DKS-ordningen har som mål «å bidra til å formidle kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn», og lokalt og regionalt finnes det muligheter for å legge til rette for samarbeid mellom DKS og barnehager. DKS-portalen kan i dag benyttes til planlegging og gjennomføring for barnehagetilbud, men den muligheten er ikke systematisk i bruk i alle kommuner. Det gjør at statistikken basert på disse tallene foreløpig ikke er pålitelig.

Kunst og kultur i skolefritidsordningen

Skolefritidsordningen (SFO) er et viktig tilbud for barn før og etter skoletid som 90 prosent av førsteklassingene deltar i. I rammeplanen står det beskrevet at kultur skal være en sentral del av SFO. Barna skal få varierte kunst- og kulturaktiviteter som gir rom for egne uttrykk, oppleve ulike uttrykksformer og mangfold, og SFO skal legge til rette for møter med samisk kultur. Det er i dag imidlertid ingen rapportering og derfor heller ikke noen systematisk kunnskap om kulturtilbudet og bruken av det i SFO.

NIFU rapporterer jevnlig om spørreundersøkelser blant skoleledere og skoleeiere⁵². Høsten 2024 var kunst og kultur i opplæringen et tema i undersøkelsen, som stilte spørsmål om hvorvidt skolene og SFO samarbeidet med kulturskole og DKS. Resultatene viser at det i noen grad er samarbeid mellom skoler og kulturskoler om kunst og kultur i opplæringen, men at det varierer mellom kommuner og skoletyper: Det er mer samarbeid i kombinerte barne- og ungdomsskoler (1–10-skoler) og barneskoler sammenlignet med ungdomsskoler. Det er også mer samarbeid i mindre kommuner.

Det er generelt mer samarbeid mellom SFO og kulturskoler. Samarbeid handler stort sett om kulturskoletilbud/-aktiviteter mot betaling/ tilleggsavgift eller tilgjengelig for alle barn. Ansatte i kombinerte stillinger eller kompetanseheving for SFO-ansatte er mindre utbredt.

I SFO-aktiviteter glir skoletiden over i fritiden, og de er dermed en viktig rekrutteringsarena for organiserte fritidsaktiviteter som barn og unge deltar i senere. Barn får for eksempel prøve seg på dansekurs på SFO og blir inspirert til å delta på dans i fritiden.

De aller fleste har venner, færre er ensomme.

Kilde: Ungdata 2025

Kunst og kultur i fritiden

Alle undersøkelser tyder på at barn og unges kulturelle liv foregår mest på skjerm, og at grensen mellom den digitale og den fysiske virkeligheten viskes mer og mer ut⁵³. Barn og særlig ungdommer veksler helt naturlig mellom online og offline kontekster. Kunst og kultur gjennomsyrrer barn og unges liv hele dagen; de hører på musikk via ørepropper, de ser på YouTube, følger med på bokanbefalinger via for eksempel nettsamfunnet #BookTok og spiller spill. På aktive dager ser ungdommer typisk mellom 200 og 400 videoer på TikTok med alt mulig innhold, ifølge rapporten *Fanget i feeden* fra Medietilsynet⁵⁴. Tallene er basert på datadonasjon fra respondentene, og i intervjuer forteller ungdommer at de tror at tallene egentlig er enda høyere, mellom 800 og 1000 videoer. Ungdata rapporterer at 46 prosent av mellomtrinnslever og 73 prosent av ungdomsskole- og videregåendelever bruker mer enn tre timer daglig på aktiviteter foran en skjerm utenom skolen⁵⁵. Gutter bruker mer skjerm enn jenter, men disse forskjellene blir mindre jo eldre de blir. Det er ingen forskjell med grunnlag i sosioøkonomisk status eller bakgrunn.

En ulempe med å bruke måling av skjermtid eller mediebruksundersøkelser til å si noe om barn og unges kulturkonsum på skjerm, er at det ikke spesifiseres hvilke typer aktiviteter de ulike mediene brukes til. Vi vet at barn og unge er mye på skjerm og hvilke plattformer de bruker, men det forteller oss ikke om de bruker YouTube til for eksempel å lære seg å spille gitar eller tegne manga, til å se musikkvideoer eller lære seg et spill, eller til helt andre ting som ikke telles som kunst og kultur i kulturpolitisk forstand. Men siden skjerm er en så oppslukende del av barn og unges fritid, er det viktig å fordype seg nærmere i barn og unges forhold til innhold de ser på skjerm. Dessuten har sosiale medier blitt en svært viktig arena for barn og unge for å følge med på hva som er innenfor, og hva som er utenfor.

Fritid på skjermen

I dag har de fleste plattformer for sosiale medier en aldersgrense på 13 år i sine bruksvilkår. Likevel bruker omtrent halvparten av 9–10-åringene og tre firedeler av 11–12-åringene sosiale medier, inkludert meldingstjenester som for eksempel WhatsApp og Signal⁵⁶. Fra 13–14-årsalderen, altså i overgangen til ungdomsskolen, bruker nesten alle sosiale medier. Sosiale medier er fra det tidspunktet helt sentralt for å føle tilhørighet i gruppen. Tilgang til sosiale medier kan fort bli sett som en forutsetning for sosial deltakelse, men samtidig forteller de intervjuede ungdommene i *Fanget i feeden* at man ikke nødvendigvis blir stående fullstendig utenfor bare fordi man ikke er på sosiale medier. De finner andre løsninger for å holde seg oppdatert og å inkludere venner som for eksempel ikke får lov av foreldrene til å bruke sosiale medier.

Våren 2023 gjennomførte Kantar på oppdrag av Norsk filminstitutt (NFI) forskningsprosjektet «I strømmen av innhold» om 7–14-åringers forhold til filmer, serier og spill⁵⁷. Høsten 2025 gjennomførte Opinion et lignende prosjekt for aldersgruppen 15–19 år⁵⁸. Formålet var en dypere innsikt i ungdommers forhold til film, serier og kino. Spill var ikke med denne gangen. Det mest påfallende i disse undersøkelsene er den enorme mengden medieinnhold som barn og unge konsumerer. Det er innhold som barn og unge gjerne ikke «søker» selv, men som dukker opp i feeden deres på YouTube, Netflix og TikTok og er fullstendig styrt av algoritmer. Dette skjer i alle mulige situasjoner i løpet av dagen, noe som gjør at grensene mellom det fysiske og det virtuelle begynner å viskes ut.

Digital kultur påvirker hvordan barn og unge skaper, kommuniserer og forstår verden rundt seg.

Kilde: Medietilsynet 2024

Sosiale forskjeller i fritidsinteresser

Når barna rangerer hvordan de prioriterer ulike fritidsinteresser, er det dataspill og å henge med / være med venner som blir høyest prioritert⁵⁹. Mediebruk som TikTok, Snapchat, YouTube og lignende kommer på tredjeplass, før sport/idrett. Kulturelle aktiviteter som film/serier, musikk, bøker, lydbøker, tegneserier og teater/dans kommer nederst i prioriteringslisten for aldersgruppen 7–14-åringer. Jenter prioriterer disse aktivitetene høyere enn gutter, men forskjellene mellom jenter og gutter i prioritering blant kulturelle aktiviteter blir mindre når de blir eldre. For andre interesser er det større kjønnsforskjeller i denne aldersgruppen: Gutter er de som er aller mest opptatt av dataspill. Når barna blir eldre, er det sosiale medier som blir høyest prioritert, spesielt av jenter. Vi kan likevel si at begge kjønn er opptatt av det sosiale, men at gutter og jenter bruker ulike plattformer for det. Det sosiale samspeilet har stor påvirkning, og klasse miljø, venner og bekjentskapskrets er på mange måter avgjørende for hvilke interesser barn og unge velger. Det er store variasjoner innen aldersgruppen i hvilke interesser de utforsker, både fysisk og på skjerm.

Fysiske fritidsinteresser som karate, fotball, hest og manga gjenspeiles gjerne også i valg av virtuelt innhold⁶⁰. K-pop er for eksempel en kulturytring som knytter sammen film, dataspill og musikk sjangeren, men også klesstil, cosplay, manga og dans. Gutter som spiller fotball, følger også gjerne YouTube-profiler og podkaster om fotball. Interesse for det digitale og fysiske tilbudet påvirker altså hverandre: Barn og unge blir interessert i fysiske kulturelle aktiviteter som henger sammen med digitale kulturytringer, og det digitale tilbudet blir oppsøkt fordi de er interessert i et tema i den offline verdenen.

Global natives

Barn og unge som vokser opp i dag, de såkalte globalt innfødte, har utviklet grunnleggende medievaner og preferanser som trolig vil følge dem videre i voksenlivet⁶¹. Den gjensidige påvirkningen av digitalt og fysisk innhold er et viktig utgangspunkt som tvinger kulturpolitikken til å møte en generasjon med strukturelt andre kulturelle og medievaner enn før⁶².

Plattformene (YouTube, TikTok, Snapchat, gaming mv.), som nå er en integrert del av hverdagen til barn og unge, er designet, utformet og bygget for å dekke barn og unges grunnleggende behov for tilhørighet og mestring på en algoritmisk tilpasset måte⁶³. Det gir disse plattformene en strukturell fordel ved at de «fanger» barn og unges oppmerksomhet og interesse. Anbefalingsalgoritmestyrte innhold, basert på tidligere visninger, søk, seertid og interaksjoner gjør at det er stor fare for å falle i det såkalte kaninhullet, hvor man skroller og bruker mye tid på beslektede videoer, nettsider og artikler etter at man har begynt å lete etter én bestemt ting eller et tema⁶⁴.

Barn og unges mediebruk styres i mindre grad av egne bevisste valg, når det gjelder både hvor mye tid de bruker, og hvilket innhold de ender opp med å se på. Det er et empirisk spørsmål om denne adferden bidrar til å etablere en vane for «passivitet», og om dette igjen påvirker barn og unges deltakelse i fysiske kulturtilbud.

Mange unge har i stor grad blitt vant til å bli servert innhold. De skroller, konsumerer og lar algoritmen velge.

Kilde: I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino 2025

Foto: Erik Brandsborg/
Kulturtanken

Det fremstilles ofte som at skjermaktiviteter konkurrerer med hverandre, men for barn og unge skjer mye aktivitet samtidig gjennom det medievitenskap kaller for *companion viewing*⁶⁵. Begrepet viser til en praksis der en sekundær digital enhet – ofte smarttelefonen – brukes aktivt parallelt med audiovisuelle medier på en primærskjerm. For unge i dag er dette selve standardformen for mediebruk. Bruk av sekundær skjerm styrker følelsen av sosial tilknytning, særlig når man ser eller opplever aktiviteten alene⁶⁶.

Begrepet *companion viewing* og bruk av en sekundær skjerm kan man godt overføre til kulturopplevelser i den fysiske verden også, hvor sosiale medier på telefon er en standard ledsager som alltid er tilgjengelig. Dette kan skape utfordringer for fysiske kulturopplevelser utenfor en hjemmesituasjon, fordi *companion viewing* ofte ikke er mulig eller passende, som på kino, teater og danseforestillinger og (kanskje i mindre grad) på konserter eller museumsbesøk. Forskning viser imidlertid at *companion viewing* oppfattes som mer distraherende enn berikende i kulturopplevelser som man gjør fysisk i fellesskap, altså sammen med andre. Likevel kan det oppleves som utrygt for de globalt innfødte når man ikke kan ha telefonen (den andre skjermen) tilgjengelig hele tiden. Barn og unge uttrykker i flere undersøkelser at de ønsker hjelp til avkobling fra skjermen, både den første og den andre⁶⁷.

Film- og serieopplevelsen for 15–19-åringer er aldri bare filmen eller serien i seg selv. Den er også samtalen rundt, anbefalingen før og reaksjonen etter.

Kilde: I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino 2025

Organiserte fritidsaktiviteter

Når kulturpolitikken er interessert i barn og unges fritid, er det ofte ikke deres skjermbruk man er mest interessert i, men barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter styrt av kulturfrivilligheten. De fleste forskningsprosjekter om barn og unges fritidsaktiviteter skiller mellom organiserte og uorganiserte aktiviteter, men skiller ikke mellom idrett, friluftsliv og kultur. Det er imidlertid relativt lite forskning som retter seg spesifikt mot barn og unges *kulturelle* deltakelse i fritiden. En annen ulempen med disse undersøkelsene er at egenaktivitet innenfor kunst og kultur sjelden blir satt i sammenheng med kulturbruk (kultur deltakelse som publikum).

I Ungdata-undersøkelsen svarer flest barn og unge at de deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Det er 5 prosent av barn på mellomtrinnet og 14 prosent av ungdommer på ungdomsskole og videregående skole som svarer at de aldri har vært med på organiserte fritidsaktiviteter. Deltakelse (eller ikke-deltakelse) i organiserte fritidsaktiviteter er imidlertid ikke konstant gjennom hele barndommen og ungdomstiden.

I Frivillighetsmonitor 2025 svarer 34 prosent av foreldrene at de har hjemmeboende barn mellom 6 og 18 år som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter, og 65 prosent av foreldrene svarer at deres barn deltar i organiserte fritidsaktiviteter⁶⁸. Andelen ungdommer som svarer i Ungdata at de er med i en organisasjon, klubb eller lag, er ganske stabilt på 60 prosent for jenter og gutter på ungdomsskolen. På videregående skole er det litt flere gutter som er med i organisasjon, klubb eller lag (47 prosent), enn jenter (39 prosent). Idrett er den organiserte fritidsaktiviteten som er mest brukt: 71 prosent av barn og 53 prosent av ungdommer sier de deltar på organisert idrett minst én gang i måneden. Deltakelsen i organiserte fritidsaktiviteter er lavere blant barn fra familier med lav sosioøkonomisk status (74 prosent) sammenlignet med barn fra familier med middels (83 prosent) og høy sosioøkonomisk status (85 prosent). Ungdata viser at barn som deltar i organiserte fritidsaktiviteter, opplever betydelig

høyere livskvalitet enn de som ikke deltar i slike aktiviteter⁶⁹. Her skiller det ikke mellom ulike typer organisert fritid.

Norsk kulturbarometer kartlegger barn og unges egenaktivitet i form av deltakelse i musikk, teater, dans og (visuell) kunst og om de deltar i kulturskole-aktiviteter. Det mangler imidlertid nasjonale deltakelsestall i for eksempel litteratur (storytelling, skriveaktiviteter, spoken word, poesi mfl.), om ulike deler av spillkultur, men også for eksempel tall som viser deltakelse i aktiviteter som er tilknyttet samisk kunst og kultur (eksempelvis joik, duodji mfl.), nasjonale minoriteter eller andre minoriteter. Flere tall for barn og unges kulturelle egenaktivitet er i Norsk kulturbarometer kun sammenlignbare siden 2021, men rapporter fra NOVA basert på Ungdata beskriver en slak nedgang i kulturelle egenaktiviteter over tid.

Norsk kulturbarometer rapporterer også om barn og unges publikumsdeltakelse i ulike kulturtilbud, samlet under betegnelsen «kulturbruk»⁷⁰. Kulturbruk er en aktivitet som kan være mer og mindre organisert: For barn er dette oftest en organisert aktivitet styrt av voksne, som for eksempel foreldrene, besteforeldrene eller venners foreldre. Når unge blir eldre, er kulturelle aktiviteter mer og mer noe som de velger selvstendig og opplever for eksempel sammen med venner. I totaloversikten skiller det imidlertid ikke mellom kulturbruk i skole- og fritiden for dans, konserter, kunstutstilling, museum, opera og teater (figur 7).

Kategoriene skiller heller ikke mellom profesjonelle og amatørforestillinger, der det er for vår bruk er relevant (teater, dans, opera og konsert). Overordnet ser vi at barn i alderen 9–15 år er de mest aktive kulturbrukerne, mer aktive enn ungdommer mellom 16 og 24 år og voksne. Barns kulturbruk har dessuten vært ganske stabil over tid. For ungdommers kulturbruk ser vi at de i flere kulturtilbud er noe mer kulturelt aktive enn voksne, men samtidig mindre kulturelt aktive enn barn.

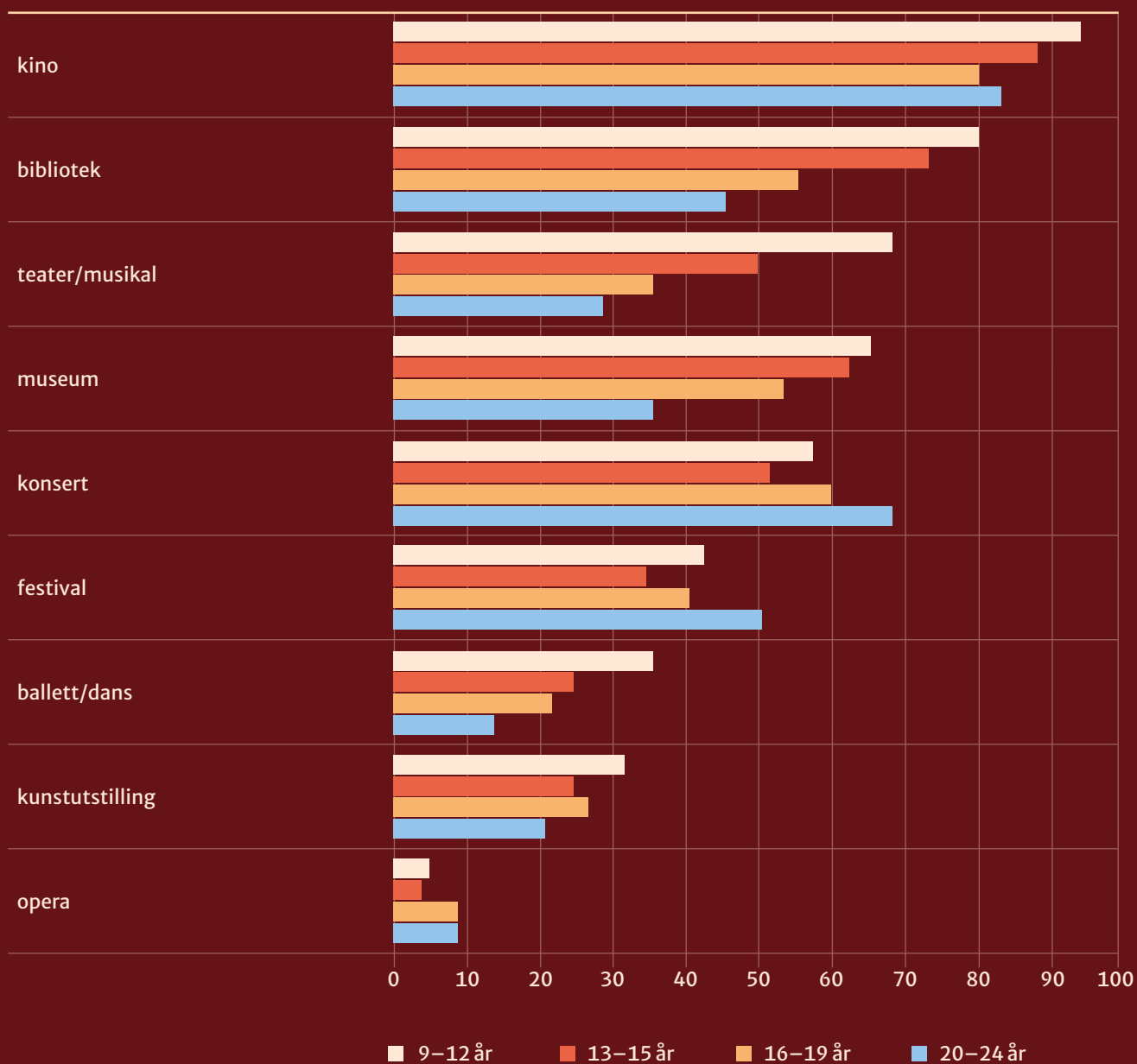
Vi ser også at ungdommers kulturbruk i flere kulturtilbud de siste årene har gått ned på lik linje med voksne personer, mens barns kulturbruk fortsatt å være stabil (med unntak av koronapandemien hvor alle aldersgruppers kulturbruk gikk betydelig ned).

Det har vært en liten oppgang i organiserte fritidsaktiviteter.

Kilde: Ungdata 2025

Figur 7. Andel besøk på ulike kulturtilbud fordelt per aldersgruppe. Sammenlagt besøk i skole- og fritiden.
Kilde: Norsk kulturbarometer 2025 (SSB)

Musikk er viktig i hverdagen

NOU 2025: 7 *Musikklandet* påpekte: «Musikk finnes overalt i Norge. Den klirrer i klubblokaler og klasserom, på sengekanten og på storscener, i barnekor og båndrom, i kafeer og konsertsaler, i taxier og på treningsstudioer. Den bærer minner og vekker følelser, den gir identitet og former fellesskap. Den er arbeid og lidenskap, kunst og hverdag. Vi er en befolkning av skapere, medskapere og mottakere i et landskap hvor musikken stadig gir lyd til livets mange rytmer». Også for barn og unge er musikk en stor del av hverdagen.

Norsk mediebarometer 2024 viser at 70 prosent av barn mellom 9 og 15 år og 89 prosent av ungdommer mellom 16 og 24 år lytter til musikk hver dag. Ungdommer bruker mest nedlastet og strømmet musikk av alle aldersgrupper. I gjennomsnitt hører barn nesten en time (53 minutter) på musikk hver dag, og ungdommer nesten 2,5 time (141 minutter)⁷¹. Det betyr at lytting til musikk er det mest brukte kulturtilbudet av alle. Men selv om nesten alle barn og unge hører på musikk i hverdagen, gir det seg ikke nødvendigvis utslag i flere konsert- og festivalbesøk eller aktiv musikkutøvelse.

Ifølge Norsk kulturbarometer 2025 besøkte 56 prosent av alle barn konserter og 40 prosent en festival. Festivaler kan handle om musikk, men også om annen kunst og kultur, som film, litteratur, mat, teater, dans eller kunst. Den største andelen av festivalbesøk handler imidlertid om musikk. I gjennomsnitt besøker barn 1,3 konserter per år og 0,7 festivaler (figur 9). Disse tallene har vært rimelig stabile siden 2000. Konserter, festivaler og opera er de eneste kunstuttrykkene hvor barn (9–15 år) deltar sjeldnere enn ungdommer og voksne publikummere. Ungdommer drar oftere på både konserter og festivaler enn barn.

Ungdommer (16–24 år) drar i gjennomsnitt 2,4 ganger per år på en konsert. Antall konsertbesøk har stadig gått nedover siden 2004, men ser ut å være i oppsving igjen i 2025. 64 prosent av all ungdom besøkte en konsert i 2025. Festivalbesøk ligger omtrent stabilt i gjennomsnitt på 0,7 ganger per år, og 46 prosent av all ungdom besøkte en festival i 2025.

Kulturskolen

Kulturskolen er det offentlige opplæringstilbudet for barn og unge innenfor kunstutdanning, det eksisterer parallelt med det private opplæringstilbudet. Det finnes ingen statistikk over antall deltakere innenfor det private opplæringstilbudet. Kulturskoler har siden 1990-årene dekket flere kulturuttrykk, som blant annet teater, dans, håndverksfag, skrivekunst, visuell kunst, filmproduksjon og sirkus, men musikk er fremdeles den aktiviteten størst andel deltar på. Siden høsten 2024 gjelder en ny rammeplan, *Kulturskole for alle*, som organiserer kulturskoletilbudet i tre hovedområder: kjerneprogrammet med et grunnleggende undervisningstilbud, fordypningsprogrammet for ekstra motiverte elever og breddetilbudene som er kulturskolens samarbeidstilbud og formes ut fra lokale behov og planer. Forskning har imidlertid beskrevet at kulturskoler i stor grad rekrutterer elever fra ressurssterke familier, og at (særlig) sosioøkonomiske barrierer hindrer inkludering av alle⁷². Men det er også store regionale og lokale forskjeller innen tilbudets mangfold, noe som gjør at ikke alle barn og unge nødvendigvis finner interessefeltet sitt der de bor⁷³.

Ifølge Norsk kulturbarometer deltar 19 prosent og 3 prosent av 9–12-åringene i henholdsvis individuell undervisning eller gruppeundervisning (kor/orkester/sanggruppe eller band). Andelen går ned med alder: av alle 13–15-åringene deltar 9 prosent i individuell undervisning og 3 prosent i gruppeundervisning, og av alle 16–19-åringene er disse tallene på henholdsvis 3 prosent og 0 prosent⁷⁴. Ungdata opererer med en litt annen inndeling: Der rapporterer 10 prosent av elever på ungdomstrinnet og i videregående skole at de deltar i kulturskolen (hele kulturskoletilbudet samlet), og 6 prosent at de er aktive i korps/kor/orkester (gjennom eller utenom kulturskolen)⁷⁵. Statistikk på antall elever i kulturskoler viser en nedgang, men breddetilbudet av kulturskoleaktiviteter telles ikke med i den typen elevstatistikk⁷⁶.

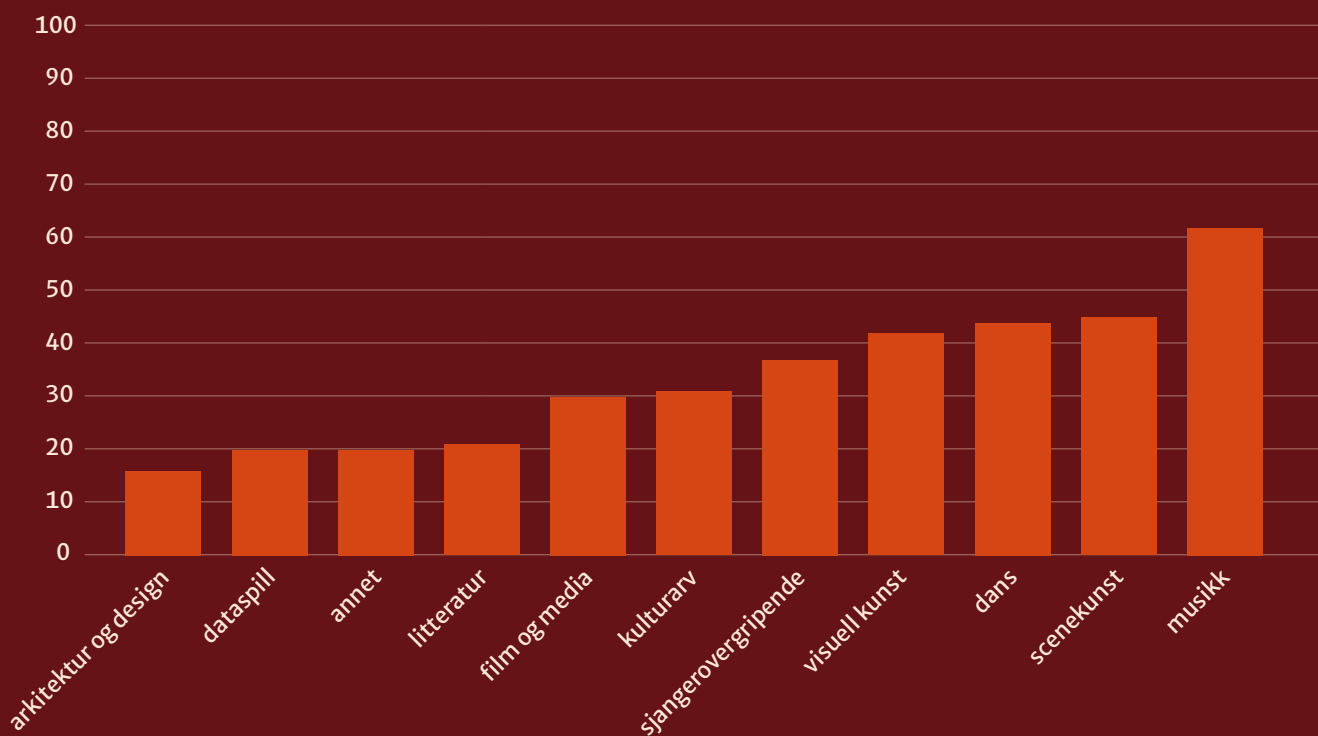
Andelen av barn og unge som spiller et instrument, ligger imidlertid høyere, men går også ned med alder. Tallene varierer litt per undersøkelse: 17 prosent av mellomtrinns elever (10–13 år) svarer i Ungdata junior at de spiller et instrument. Ifølge Norsk kulturbarometer gjør 22 prosent av 9–12-åringene, 22 prosent av 13–15-åringene

og 20 prosent av 16–19-åringene det. Hvorvidt foreldrene har erfaring med å spille et instrument eller har musikkutdanning, har stor påvirkning på barn og unges deltakelse i disse aktivitetene⁷⁷. I tillegg oppgir 12 prosent av barn (9–15 år) og 10 prosent av ungdommer (16–24 år) at de lager musikk digitalt.

At musikk i Norge er en viktig del av fritidstilbudet for barn og unge, viser også tallene fra søkere i fritids- og frivillighetsfeltet på tilskuddsordningene *Inkludering i kulturliv*, *Styrket medvirkning i kultur- og fritidsaktiviteter* og *Utviklingsmidler for mangfold i kulturlivet* (figur 8). Tilskuddsordningene forvaltes av Kulturtanken, og den største kategorien (62 prosent) av alle søkere krysser av for at musikk danner utgangspunktet for prosjektet (flere kulturuttrykk kan inngå i samme prosjekt samtidig).

Figur 8. Andel søkere til tilskuddsordningene *Inkludering i kulturliv*, *Styrket medvirkning i kultur- og fritidsaktiviteter* og *Utviklingsmidler for mangfold i kulturlivet* fordelt per kulturuttrykk.

Kilde: Kulturtanken Eapply 2025

Nesten alle spiller dataspill

Som kunstuttrykk har dataspill fremdeles forholdsvis lav anseelse i samfunnet, sammenlignet med kulturelle aktiviteter som å lytte til musikk eller gå på konsert, se film og serier eller gå på kino, gå på teater og lese bøker⁷⁸. Det gjelder også blant dem som spiller daglig. Samtidig kan utviklingen innen dataspill sammenlignes med filmens historiske utviklingsløp for å bli anerkjent som et selvstendig kunstuttrykk: fra enkle former til et modent medium med tydelige forteller- og uttrykksformer⁷⁹.

Nye generasjoner spillskapere vokser opp med dataspill som en integrert del av sine kulturelle erfaringer, som arena for underholdning, sosialt fellesskap, kunstneriske uttrykk og fritidsaktiviteter. Det samme gjelder for nye generasjoner av kuratorer, formidlere, forvaltere og andre aktører som påvirker kunstfeltets prioriteringer. Dette generasjonsskiftet vil gradvis påvirke kunst- og kulturfeltets praksiser. Likevel gjenstår det fortsatt arbeid før dataspill fullt ut sidestilles med mer etablerte kunstformer. Dataspill eller andre deler av spillkultur som rollespill, laiv, brettspill, cosplay og andre på ulike måter spillkulturrelaterte fritidsinteresser er for eksempel ikke en del av nasjonale kulturstatistikker i dag. I DKS inngår dataspill i produksjoner for visuell kunst, musikk, film, litteratur, scenekunst og kulturarv, men er ikke et selvstendig uttrykk blant de eksisterende kunstuttrykkene i dag.

I undersøkelser som Ungdata, men også mediebruksundersøkelser og trendundersøkelser blant barn og unge, kartlegges det hvor stor andel av barn og unge som spiller dataspill, og hvor ofte de gjør det, og i liten grad hva de foretrekker i dataspill. Fordi mediebruk og kulturbruk ikke blir sett i sammenheng, settes imidlertid ikke dataspillbruk i en større spillkulturkontekst.

Tallene på dataspillbruk varierer litt per undersøkelse, men overordnet ser vi at nesten alle barn og unge spiller daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere. Norsk mediebarometer viser at 86 prosent av barn og unge spiller spill på mobil, pc og tv⁸⁰. Ifølge Ungdata-undersøkelsen spiller 58 prosent daglig. Gutter spiller hyppigere enn jenter: Det er to ganger flere gutter enn jenter som spiller minst én time daglig, og det er flere gutter enn jenter som er storbrukere av mobilspill. Forskjellene mellom gutter og jenter øker med alderen⁸¹. Jentene foretrekker spill som fremmer kreativitet, som å bygge, dekorere, kle på og sminke spillfigurer. For gutter er et konkurranseelement viktig, og de velger å konsentrere seg om noen utvalgte spill som de investerer i. For alle barn er det sosiale et viktig element i dataspill: å kunne snakke og spille sammen med venner. Å utvikle ferdigheter («at jeg etter hvert kan bli god og komme videre i spillet») er også viktig.

Design i sosiale medier og plattformer som har lignede funksjoner skaper forventninger om tilgjengelighet og en opplevelse av å falle utenfor dersom man ikke deltar når andre er aktive.

Kilde: Fanget i feeden, Medietilsynet 2026

Foto: Erik Brandsborg/
Kulturtanken

Kino er den mest populære besøksaktiviteten

Kino er kulturtilbudet med klart høyest andel besøk i fritiden (figur 7). Kino er både for barn, ungdommer og voksne det mest brukte kulturtilbudet, samtidig som vi ser en tydelig nedgang i gjennomsnittlig antall besøk over tid i alle aldersgruppene. Det har vært en jevn og markant nedgang siden begynnelsen av 2000-tallet.

Også for voksne har det gjennomsnittlige antallet kinobesøk gått ned, men mindre enn for ungdommer. Kino er det kulturtilbudet som barn og unge oppsøker oftest utenom skoletiden⁸². Barne- og familiefilm er den mest populære sjangeren blant barn, med action/thriller/krim på andreplass og komedie på tredjeplass. Ungdommer så mest action/thriller/krim, med barne-/familiefilmer på andreplass og katastrofe-/skrekkfilm på tredjeplass.

Kino taper i konkurranse mot serier, videoer og film på nett

Barn og unges mediebruk har endret seg vesentlig fra analoge til digitale flater, og med det har også mengden bruk, bredden av innhold og sirkulasjonshastighet av medier økt⁸³. Det er mest sannsynlig denne utviklingen som bidrar til å forklare nedgangen i kinobesøk blant befolkningen. De eldre aldersgruppene har en høyere andel storbrukere av serier og videoer på mobilen. YouTube er den mest brukte nettsjeneren, og bruken er høy i alle aldersgrupper. På tvers av alder er det flere gutter enn jenter som bruker YouTube. Nedgangen i bruk av YouTube i de siste årene skyldes at færre jenter bruker det. Den mest populære typen videoinnhold er humorvideoer. Deretter følger videoer med gaming og gamere, musikk, sport og trening. Jenter ser for eksempel i større grad på videoer om mote, klær og sminke, mat, dyr og musikk. 21 prosent av barn og unge sier at de er interessert i nyheter om kunst og kultur som musikk og film. Til sammenligning sier 44 prosent at de er interessert i nyheter om sport, og 35 prosent er interessert i nyheter om underholdning/kjendiser⁸⁴.

Kunnskapsprosjektet *I strømmen* peker på at ungdommer velger innhold i serier, videoer og film på nett ut fra hvilken funksjon innholdet skal ha i det øyeblikket eller den situasjonen de er i⁸⁵. Filmformatet oppleves som for langt av noen, og krever mye oppmerksomhet over et lengre sammenhengende tidsrom⁸⁶. Samtidig er film godt egnet for å se sammen med andre fordi man som regel ikke trenger forkunnskaper, og de nyeste filmene som «alle» snakker om, er populære. Komedie er en viktig sjanger for denne aldersgruppen, uavhengig av kjønn.

Når det gjelder egenproduksjon, sier 17 prosent av 9–18-åringene at de lager innhold på YouTube, 4 prosent gjør det ukentlig eller oftere⁸⁷. I Norsk kulturbarometer svarer 25 prosent av barna og 46 prosent av ungdommene at de drev med foto/video i 2025⁸⁸.

Barn og unges kulturhverdag

Sarah (20)

Bosted

Hellerud i bydel Alna i Oslo

Familie

Foreldre og to yngre brødre

Faste fritidsaktiviteter

Se serier og filmer, være med venner

En typisk hverdag

Opp mot tre ganger i uka har Sarah både studier på OsloMet og jobb på både KIGO og Fresh Fitness. De dagene står hun opp kvart på syv, tar en rask dusj og drar på universitetet. Trikken tar rundt en halvtime. Undervisningen varer vanligvis fra halv ni til kvart over elleve. Hun pleier å bli på OsloMet og studere, før hun reiser til Vahl skole for å være instruktør på teaterlek. Det varer fra halv to til halv fire. Så skynder hun seg til jobben på treningsstudioet som begynner klokken fire. Når hun kommer hjem litt før halv ni, spiser hun, og så legger hun seg innen klokken tolv.

Sarah er født og oppvokst i Oslo. Hun bor på Hellerud, men kjenner Kampen, som ligger i bydel Gamle Oslo, aller best.

– Jeg står opp halv seks for å ha god nok tid til å gjøre meg klar, det er veldig viktig for meg. Det kan være litt stress på morgenen, men jeg koser meg med en gang jeg kommer til skolen.

Rettferdighet er noe hun har vært opptatt av hele livet. Det er ikke uvanlig at vennegjengen på linja medier og kommunikasjon havner i politiske diskusjoner, om temaer som feminisme og uroen i USA.

– Bydelen er et veldig vibrant område med masse kultur. Du ser det allerede når du går av bussen: Det er masse tagging og mye kunst generelt.

Hun påpeker at enkelte områder av hovedstaden har en gjennomsnittlig høyere andel av foreldre som verken har fullført høyere utdanning eller er yrkesaktive.

– Det betyr at mange barn har litt andre forutsetninger grunnet sosioøkonomiske forhold. Jeg er veldig takknemlig for å jobbe i en kulturorganisasjon som tilbyr gratis aktiviteter til barn og unge.

Et par ganger i uka jobber Sarah for KIGO (Kultur i Gamle Oslo), hvor 18 unge er ansatt som assistenter gjennom satsingen KIGOKru. I tillegg til å være instruktør for teaterlek jobber hun på ulike kulturarrangementer, som familiekonserter på Deichman Bjørvika, hvor hun er konferansier. Som tospråklig (hun snakker både somali og norsk) har hun også arbeidsoppgaver knyttet til å informere foreldre om ulike kulturaktiviteter barna deres kan delta på, hva de innebærer, og praktisk informasjon som oppmøtested og -tid.

Hvilke andre barrierer mener du finnes for barn og unge når det gjelder deltakelse i fritidsaktiviteter?

– Vi merker at det kan være litt stigma til for eksempel teater. Mange tenker at det ikke er for dem, at det ikke er noe også de kan mestre og ha glede av. Jeg tror det handler om manglende representasjon. Man ser kanskje ikke så ofte sanner som meg på scenen? Dermed tenker barn og unge at det ikke er for dem.

Sarah studerer fysioterapi og jobber også på treningssenteret Fresh Fitness. Når hun har fri, liker hun å se serier og filmer.

«En robot vil aldri kunne danse like godt som jeg gjør!»

– I juleferien så jeg den nyeste Avatar-filmen på kino, hjemme ser jeg for tiden «Desperate Housewives» om igjen. Jeg har sett serien ganske mange ganger allerede. Jeg husker ikke siste gang jeg var på teater, sannsynligvis var det en KIGO-forestilling.

Hun får tips om nye serier og filmer primært via sosiale medier.

– Vanligvis er det en video hvor noen for eksempel snakker om en film og sier noe som: «Denne må du se. Du kommer til å angre hvis du ikke gjør det!» forteller hun med et skjevt smil.

Hun fikk mobil som tiåring og synes fremdeles det er litt urettferdig at lillebrødrene fikk det da de var yngre.

– Jeg vokste opp med regler for skjermtid, noe jeg den gang syntes var ganske kjedelig. Jeg fikk for eksempel bare lov til å bruke iPad i helgene, for foreldrene mine ville ikke at jeg skulle kaste bort tid på det. Jeg tror det har gjort at jeg har et ganske greit forhold til teknologi. Jeg føler meg ikke avhengig.

Snap er appen hun bruker aller mest. I skrivende stund har hun og ei venninne en streak på 1700 dager.

– Vi sender hverandre videoer om hvordan dagen vår har vært. Å ha den tette kontakten med henne gjør at det føles litt rolig i alt som skjer i livet vårt ellers med skole, vurderinger og jobb. Det er koselig at selv om det skjer mye, så har man den ene vennen som alltid er en konstant, og som man kan snakke med om hva som helst. Selv om det er mye som skjer og vi ikke rekker å se hverandre så ofte, så er vi fortsatt sammen på en måte, gjennom kontakten vi har på telefon.

Hun slettet TikTok fordi hun følte at appen stjal for mye tid. Men hun er en ivrig bruker av Duolingo for å forbedre fransken.

– Jeg har en streak på 1000 dager. Den vil jeg gjerne opprettholde.

Tjueåringen forteller at hun leste mye da hun var yngre, men at hun nå sjelden leser bøker. Det synes hun egentlig er trist.

– Det er liksom så mye annet jeg kan gjøre. Men jeg skal prøve å få lånt en bok snart.

Hjemme står tv-en ofte på i bakgrunnen så hun får med seg nyheter på den måten, eller så hender det at hun sjekker nettsidene til VG eller NRK. I motsetning til lillebrødrene har hun ikke behov for å gjøre noe samtidig som hun for eksempel ser på tv. Da lar hun mobilen ligge.

– Jeg tror barns oppmerksomhet har blitt kortere, at de ikke klarer å konsentrere seg om én ting. Og så føler de at de konsentrerer seg bedre dersom de gjør noe annet samtidig.

Sarah mener hun var travlere da hun var yngre. Da gikk hun både på svømming og var med i FRIGO, et kommunalt drevet friluftssenter. Koronapandemien satte en stopp for svømmingen, men hun gikk på dansekurs på videregående. Frem til hun følte hun at hun måtte prioritere skolen.

– De siste årene har det gått mest i skole, pluss litt jobb. Jeg er ganske målrettet og pleier å få til det jeg ønsker. Jeg føler jeg har en balanse i livet, og jeg kjenner meg ikke stresset selv om det er mye som skjer.

Hvilke tanker har du om kunstig intelligens?

– Noen jobber kommer nok til å forsvinne. Det kan for eksempel hende at en robot overtar jobben min som resepsjonist på Fresh. Men jobben på KIGO er trygg. En robot vil aldri kunne danse like godt som jeg gjør!

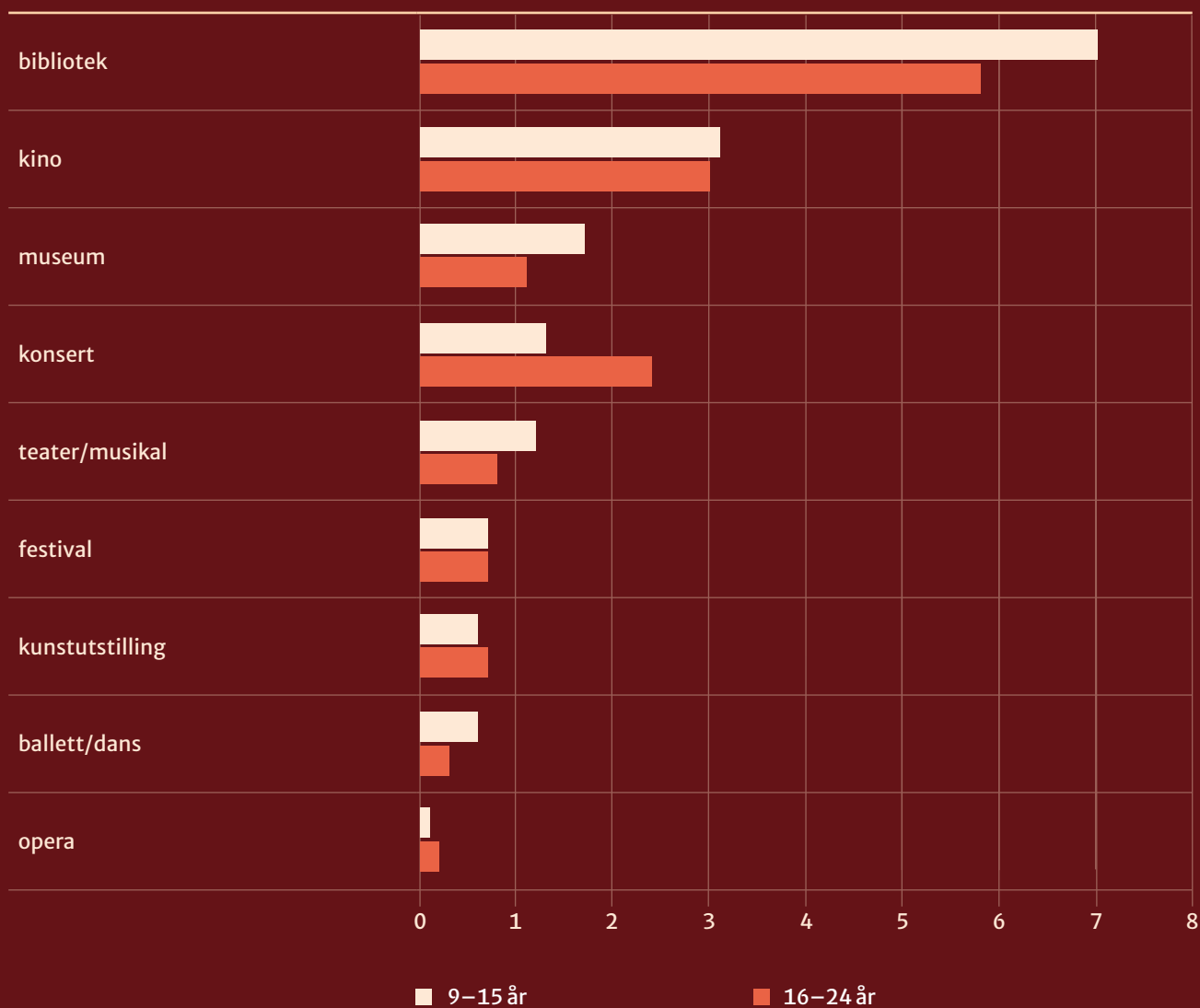
Om bydel Gamle Oslo

Bydel Gamle Oslo er en bydel øst i Oslo indre by. Den er hovedstadens nest mest folkerike bydel.

Det bor 64 554 personer i bydelen, og i Oslo som helhet 1 110 887 personer (per 1.1.2025). Bydel Gamle Oslo har 66 prosent implementeringsgrad på ALLEMED-statistikken for 2021–2025.

Kilde: Oslo kommune, SSB og inkluderendefritid.no

Figur 9. Antall besøk de siste tolv måneder til ulike kulturtilbud fordelt på aldergrupper. Sammenlagt besøk i skole- og fritiden. Kilde: Norsk kulturbarometer 2025

Leselyst

I besøksandel er biblioteket det mest besøkte kulturtilbud etter kino. Og i antall besøk de siste tolv månedene trumfer biblioteket kinobesøk: 9–15-åringene besøkte et bibliotek i gjennomsnitt syv ganger det siste året (figur 9). Andel og antall besøk går ned når barn blir eldre. Barn og unge med innvandrerbakgrunn besøker biblioteket oftere enn resten av befolkningen. SSBs mediebruksundersøkelse viser at særlig barn leser bøker oftere enn voksne⁸⁹. Å lese bøker er dessuten den mest stabile mediebruken over tid. På lik linje med de fleste andre kulturbruksaktiviteter ble den ikke påvirket av de ellers store endringene i befolkningens mediebruk. Det igjen tyder på at digital medie- og kulturbruk kommer i tillegg til de fysiske kulturaktivitetene. Likevel sier disse statistikkene på nasjonalt nivå mindre om individuelle atferdsmønstre, nettopp fordi mediebruk og kulturbruk ikke blir satt i sammenheng med hverandre.

Ungdata junior viser at 10 prosent av barn daglig bruker én time eller mer til å lese bøker, nesten 60 prosent leser mindre enn 30 minutter daglig, og mer enn en tredel av alle barn bruker ikke tid på å lese bøker daglig i det hele tatt⁹⁰. For ungdommer ligger disse tallene enda lavere. Ungdata viser at andelen ungdommer som bruker tid på å lese bøker, har vært stabilt de siste fem–seks årene, men svært lavt⁹¹. Kun 5 prosent av ungdommer bruker en time eller mer til å lese bøker hver dag. Hele 85 prosent av ungdommene bruker ikke tid på å lese bøker daglig eller bruker mindre enn 30 minutter daglig på å lese. Våren 2026 gjennomføres en ny runde av den internasjonale undersøkelsen *Progress in International Reading Literacy Study* (PIRLS) som undersøker tiåringers leseferdigheter⁹².

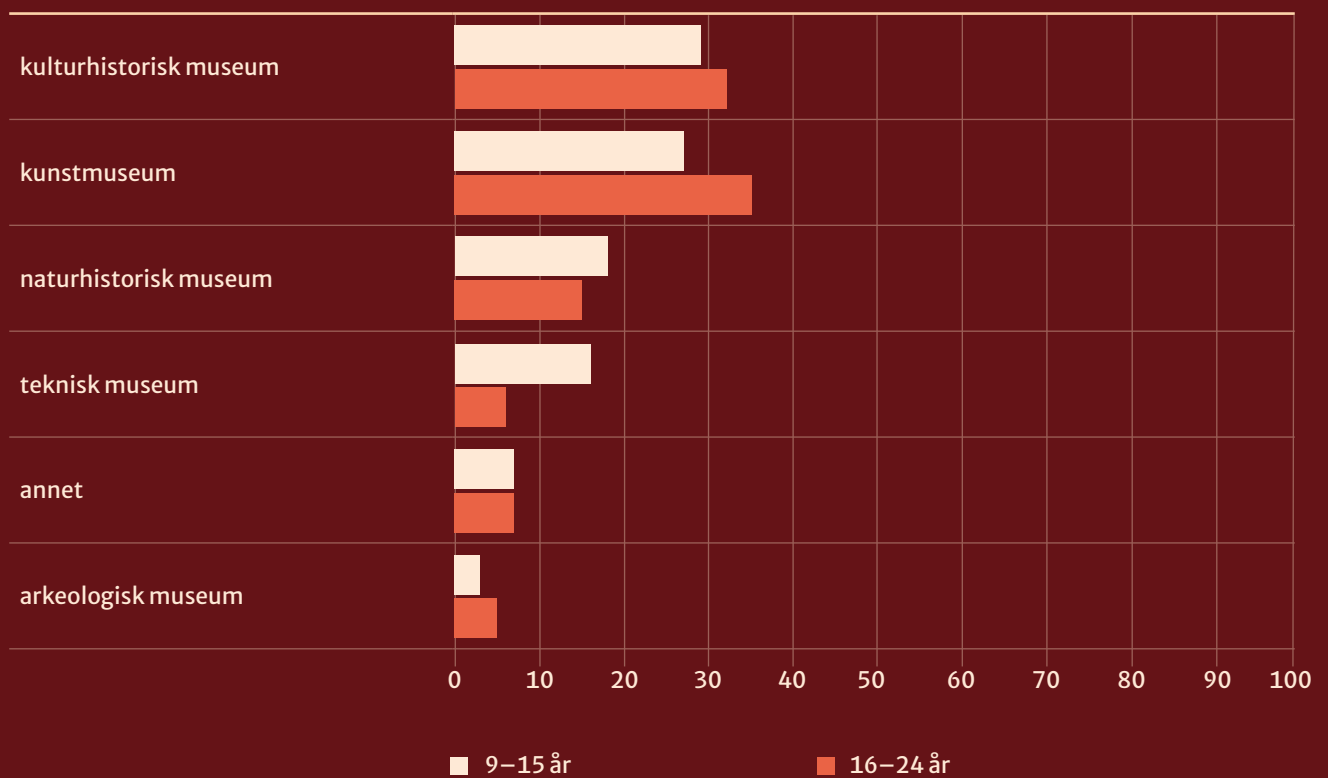
Selv om tallene har vært stabile de siste årene, har norske barn og unge lavere leselyst og dårligere leseferdigheter enn før⁹³. Det er en utvikling regjeringen ønsker å snu. Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet lanserte derfor i 2024 en leselyststrategi⁹⁴. Kulturtanken forvalter to søkbare utlysninger som del av leselyststrategien *Sammen om lesing 2024–2030*, i tillegg til midler som fordeles direkte til fylker og kommuner og til regionale verksteder (DKS Littlab) til produksjonsutvikling for å styrke litteraturformidlingen til barn og unge gjennom flere

forfatterbesøk, forestillinger, skriveverksted eller lignende via DKS-ordningen. Ordningen *Litteraturproduksjoner på samisk, nasjonale minoritetsspråk og tegnspråk* handler om utvikling av nye litteraturproduksjoner på, eller med utgangspunkt i, samisk og nasjonale minoritetsspråk i Den kulturelle skolesekken. Den andre søkbare ordningen, *Litteraturformidling for aldersgruppen 0–6 år*, retter seg mot litteraturformidling for de minste. Leselyststrategien understreker betydningen av tidlig innsats, og av at barn og unge gjennom hele oppveksten skal møte et mangfold av kvalitetslitteratur som både engasjerer og speiler deres erfaringer. I prosjektene som søkte, møter de yngste barna litteraturens verden gjennom blant annet folkemusikk, illustrasjoner, modellering, fargelegging, analoge audiovisuelle verktøy, naturopplevelser og fortellerkunst.

Et fellestrekk i mange av søknadene er ønsket om å gi barna en aktiv rolle som medskapere. Barna påvirker fortellinger, skaper lyder, deltar i bevegelser eller lager objekter i verksteder som kobler tekst til materiale og handling. Mange søkte også å fremme inkludering og språklig mangfold gjennom flerspråklige produksjoner, tematisering av identitet og historier som spiller ulike bakgrunner. Flere tiltak er rettet mot barnehager i språklig mangfoldige eller levekårsutsatte områder.

Det mangler nasjonal statistikk som viser hvor mange barn og unge driver med kreative tekstaktiviteter (fanfic, spoken word, poetry, slam mv.) og om deltakelse i bokklubber eller andre litterære fellesskap. Disse aktivitetene tilbys gjennom kulturskoler, biblioteker og fritidsklubber m.m., men foregår i stor grad også uformelt og selvorganisert, både individuelt og digitalt. Mangelen på et felles begrepsgrunnlag for lesing, skriving og tekstpraksiser bidrar dessuten til manglende tallgrunnlag⁹⁵. 21 prosent av alle tilskuddssøknadene innenfor *Inkludering i kulturliv, Styrket medvirkning i kultur- og fritidsaktiviteter* og *Utviklingsmidler for mangfold i kulturlivet* krysser av for at litteratur danner grunnlaget for prosjektet (figur 8). Det er omtrent samme størrelsesorden som for dataspill.

Figur 10. Andelen barn og unge som var museumsbesøkende i de siste tolv månedene, fordelt per museumstype.
Kilde: Norsk kulturbarometer 2025 (SSB)

Museer opplever økt interesse

Av kulturtilbudene som er kartlagt i Norsk kulturbarometer, er museum et av få hvor det har vært en jevn økning i kulturbruk blant barn siden 2000. I 2025 besøkte 65 prosent av alle barn et museum minst én gang. Det gjorde de i gjennomsnitt 1,7 ganger det året. Ungdommer besøkte et museum i gjennomsnitt 1,1 ganger i 2025, og 45 prosent av all ungdom besøkte et museum minst én gang. Også besøksstatistikk fra museene selv viser økt interesse fra ungdom. Journalister peker på sosiale medier og DKS som viktige bidragsyttere til den trenden, og at museer satser med temakvelder og aktiviteter spesielt rettet mot unge⁹⁶.

Kunstmuseum er særlig populært blant ungdommer mellom 16 og 24 år, mens barn mellom 9 og 15 år i litt større grad besøker kulturhistoriske museer med kunstmuseumsbesøk rett bak (figur 10).

Kunstutstillinger

29 prosent av alle barn besøkte en kunstutstilling minst én gang i 2025, det samme gjør 24 prosent av ungdommene. For både barn og ungdommer viser dette en jevn nedgang sammenlignet med tallene fra 2000, der 40 prosent besøkte en kunstutstilling minst én gang i året. Besøk på kunstutstillinger er sterkest påvirket av sosioøkonomisk bakgrunn av alle kulturtilbud: For barn og unge fra foreldre med høyere utdanning og høyere inntekt øker sjansen for at de deltar på kunstutstillinger⁹⁷.

Det mangler god kunnskap om hvordan, hvor ofte og i hvilke former barn og unge engasjerer seg i egeninitiert kunstnerisk aktivitet på fritiden. Hvert fjerde (25 prosent) barn mellom 9 og 15 år og en femdel (19 prosent) av ungdommer mellom 16 og 24 driver med kunst på fritiden ifølge Norsk kulturbarometer 2025. Kun 2 prosent av ungdommene er medlem av en kunstforening. På lik linje med lese-, skrive- og tekstaktiviteter kan det tenkes at det er en god del mørketall innenfor deltakelse i visuell kunstøvelse på fritiden, fordi disse aktivitetene også skjer uformelt, digitalt, individuelt eller i små fellesskap.

Teater

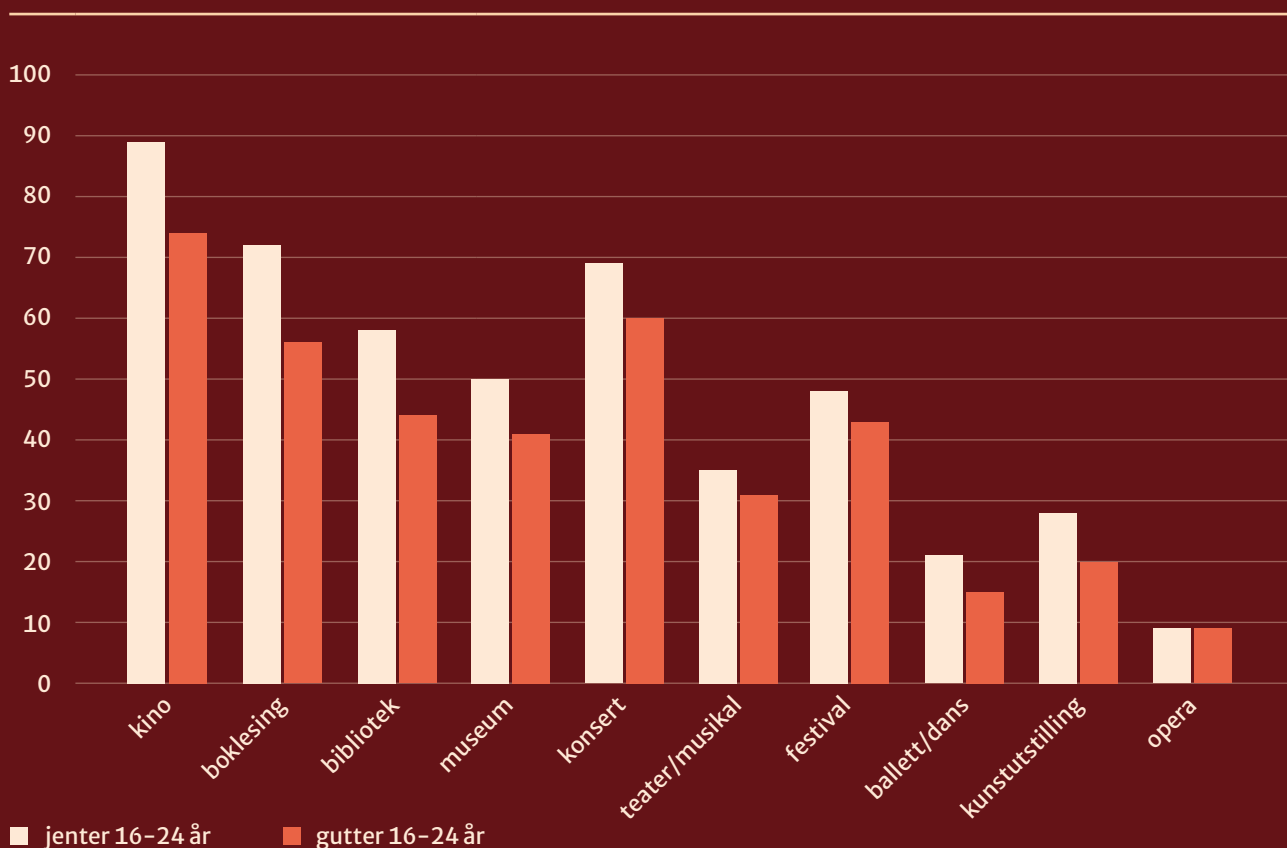
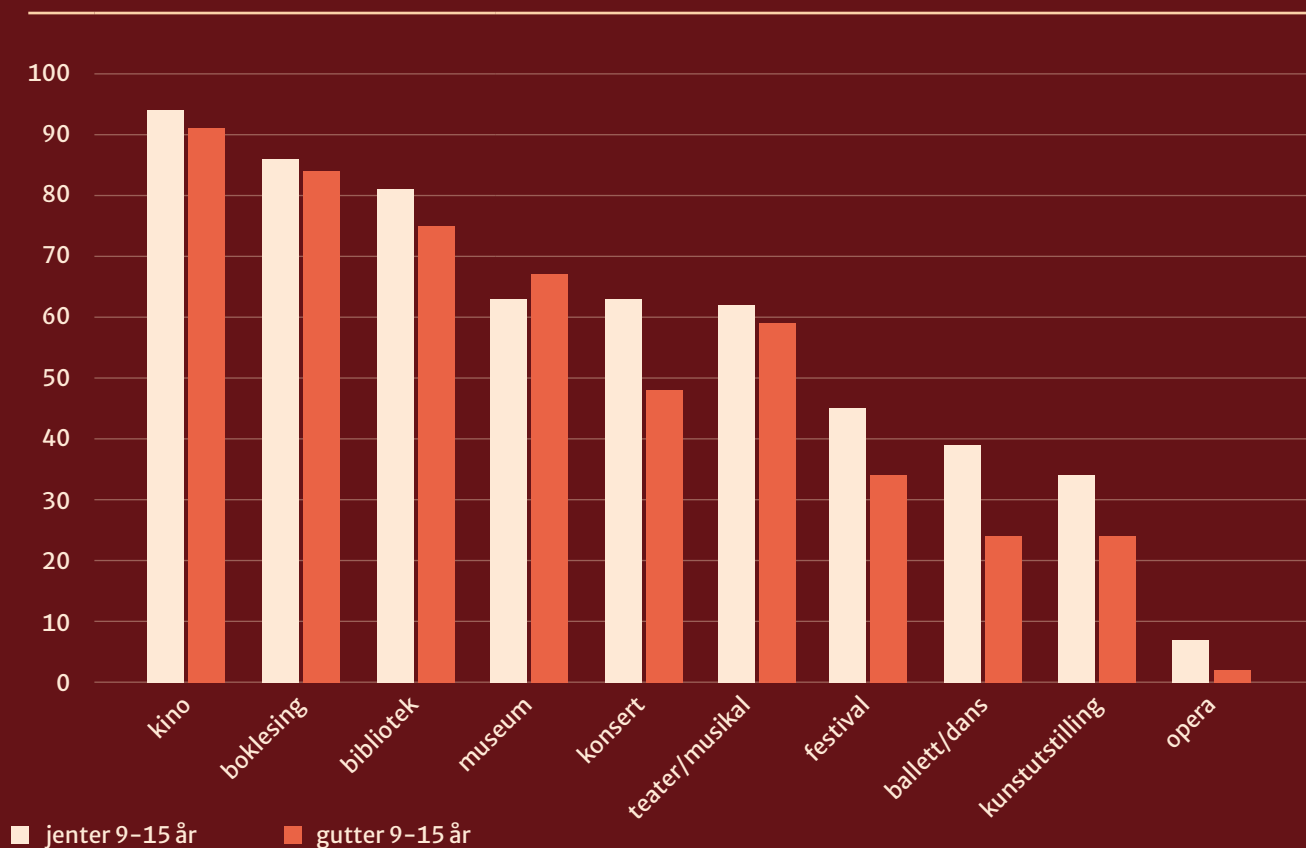
I likhet med museumsbesøk har også andelen barn som besøker teater, musikal eller revy, gått opp: I 2025 besøkte 61 prosent av alle barn en forestilling, i gjennomsnitt 1,2 ganger. Det er litt færre ungdommer som besøker teater, 33 prosent i 2025, og de gjør det mindre frekvent (0,8 ganger i gjennomsnitt). Norsk kulturbarometer inkluderer forestillinger i skoletiden i disse tallene, noe som forklarer en del av barns teaterbesøk. Omtrent 34 prosent av besøkene skjer i skoletiden⁹⁸.

I 2025 var 7 prosent av 9–15-åringene og 3 prosent av 16–24-åringene medlem av en teatergruppe, ifølge Norsk kulturbarometer. Ungdata viser at 14 prosent av mellomskoleelevene driver med teater eller dans i fritiden⁹⁹.

Teater er en del av kulturskoletilbudet. Ifølge Norsk kulturbarometer foregår teaterutøvelse blant barn og unge omtrent likt innenfor og utenfor kulturskolen, med en tilnærmet jevn fordeling mellom de som deltar gjennom kulturskolen og de som gjør det i andre sammenhenger. I barnealder er det mer enn tre ganger flere jenter enn gutter som utøver teater, mens i ungdomsalder har forskjellene mellom jenter og gutter blitt mye mindre fordi jenter slutter å utøve.

Figur 11. Andel barn (figur A) og ungdommer (figur B) som har deltatt i ulike kulturtilbud de siste tolv månedene, forskjeller mellom jenter og gutter.

Kilde: Norsk kulturbarometer 2025 (SSB).

Danseløftet

Ballett- og danseforestillinger er mest populært blant jenter og er kulturtilbudet med de tydeligste kjønnsforskjellene i aldersgruppen 9–15 år (figur 11A). I gjennomsnitt besøkte 31 prosent av alle barn ballett- eller danseforestillinger, men nær to ganger flere jenter enn gutter besøkte disse. I gjennomsnitt besøkte jenter mellom 9 og 15 år 0,8 forestillinger, mens gutter i samme alder gikk på 0,3 forestillinger.

Ungdommer mellom 16 og 24 år besøker ballett- og danseforestillinger sjeldnere enn barn: 18 prosent i de siste tolv månedene og i gjennomsnitt 0,3 ganger. Forskjellen mellom jenter og gutter er for dans også mindre i ungdomsårene enn i barndomsårene (figur 11B). Overalt er forskjeller i kulturbruk mellom gutter og jenter mindre i barndomsårene enn i ungdomsårene, men det er forskjeller mellom kulturuttrykk. I barndomsårene er forskjellene størst for ballett- og danseforestillinger, konsert og festival, mens i ungdomsårene er forskjellene størst når det gjelder boklesing, bibliotek og kino. Det er sannsynlig at besøk i skoletiden utjevner en del av forskjellene mellom jenter og gutter i barndomsårene.

Forskjellen mellom jenter og gutter i dansefeltet blir kanskje enda tydeligere når det gjelder andelen som driver med danseutøvelse i fritiden som barn: 26 prosent av jentene (9–12 år) driver med dans i fritiden versus kun 3 prosent av guttene (9–12 år)¹⁰⁰. I ungdomsalder (16–19 år) faller nesten alle jentene fra, og det er nesten ingen forskjell lenger mellom jenter og gutter: 4 prosent jenter driver med dans og 1 prosent gutter. Danseaktivitetene utøves noe oftere utenom kulturskoletilbud, unntatt for 16–19-åringene. De få ungdommene som fortsatt driver med dans i fritiden på den alderen, gjør det oftest gjennom kulturskolen. Det kan tenkes at det henger sammen med det spesialiserte tilbudet (talentutvikling) som kulturskoler tilbyr.

I oktober 2025 foreslo regjeringen en styrking av dansefeltet med ti millioner kroner ekstra¹⁰¹. Satsingen er kjent som Danseløftet og har som mål å styrke infrastrukturen for utvikling og visning av profesjonell dans i hele landet. I tillegg lanserte Sparebankstiftelsen DNB en tiårig satsing for å styrke dansefeltet under samme navn¹⁰². Den har som mål å bidra til at flere barn og unge får oppleve dans i sitt nærmiljø, utvikle talenter og skape samarbeid mellom institusjoner og det frie dansefeltet.

Opera

Opera er kulturtilbudet som er minst brukt, blant både barn, unge og voksne. I 2025 har 5 prosent av alle barn og 9 prosent av all ungdom vært på en operaforestilling. I gjennomsnitt besøker barn og unge operaforestillinger 0,1 og 0,2 ganger per år. Blant alle kulturtilbudene er opera det flest barn og unge aldri har besøkt: 89 prosent av 9–12-åringene og 68 prosent av 20–24-åringene oppgir at de aldri har vært på en operaforestilling (figur 12).

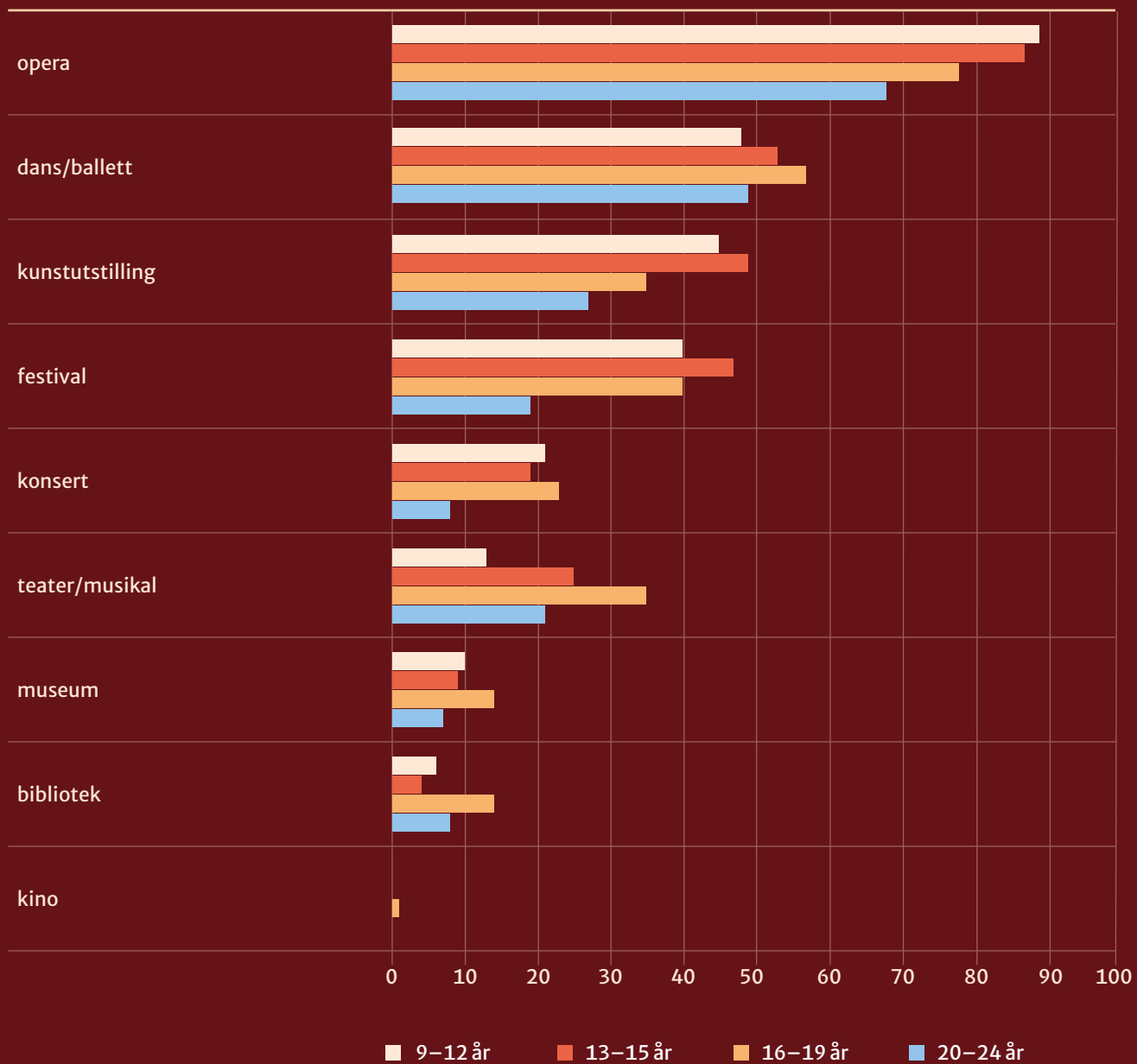
Tallene på «aldri-brukere» av ulike kulturtilbudene sier noe om hvor stor andel av barn og unge som står «utenfor». Dersom man hadde tilgang til individuelle svardata, kunne man beregnet hvor mange barn og unge som ikke deltar i noen av disse kulturtilbudene overhodet – og som dermed står helt uten slike opplevelser. For de fleste kulturuttrykk er andelen barn (9–15 år) som aldri har besøkt disse tilbudene, lik eller lavere enn andelen ungdom (16–19 år) som rapporterer det samme. Det finnes i 2025 for eksempel ingen barn som aldri har vært på kino. Det betyr at disse kulturtilbudene har blitt mer «tilgjengelig» for barn i dag enn for tidligere generasjoner, mens kunstutstilling og opera fortsatt er noe man blir introdusert for senere i livet. Til sammenligning: 12 prosent av 9–12-åringene og 14 prosent av 20–24-åringene har aldri vært på et idrettsarrangement, omtrent samme andeler som aldri har besøkt et museum.

Fra DKS-produksjonen «Opera laget i fartal!».
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Figur 12. Andelen barn og unge som aldri har besøkt kulturtilbudet.

Kilde: Norsk kulturbarometer SSB (2025).

Rett til og krav på kultur?

Offentlig finansiering av kunst og kultur for barn og unge begrunnes ofte kulturpolitisk ut fra et rettighetsperspektiv. Barn og unges kulturelle rettigheter omfatter blant annet retten til å uttrykke seg, til å oppleve kunst som speiler deres egne liv og stiller spørsmål ved omverdenen, og retten til å delta i felles kulturelle erfaringer. Dette er forankret i Grunnloven ved at kunst- og kulturuttrykk inngår i ytringsfriheten, og ved at staten har et ansvar for ytrings- og informasjonsfrihet og et velfungerende offentlig rom. Norges gjeldende (og eneste) stortingsmelding om barne- og ungdomskultur innleder med å stadfeste: «At barn og unge har rett til ytrings- og informasjonsfrihet, kulturell deltaking og utdanning, er dessutan nedfelt i internasjonale konvensjoner som Noreg er bunde av»¹⁰³. Rettigheten forutsetter at myndighetene legger til rette for tilgang og deltakelse.

Rettighetsperspektivet ligger blant annet til grunn for Barnekonvensjonen¹⁰⁴ og for Fritidserklæringen, der stat, kommuner og frivillighet har forpliktet seg til å arbeide for at alle barn skal ha mulighet til å delta i minst én fritidsaktivitet, uavhengig av familiens økonomi¹⁰⁵. Dette tydeliggjør at retten til deltakelse forutsetter aktiv tilrettelegging og samordning mellom aktører. Regjeringen har derfor blant annet etablert det tiårige samfunnsoppdraget (2025–2035) *Ingen barn og unge utanfor* for å styrke barn og unges deltakelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv¹⁰⁶. Samfunnsoppdraget har som ett av delmålene å øke andelen ungdommer som deltar i organiserte fritidsaktiviteter med ti prosentpoeng, noe som i praksis betyr at så godt som alle barn og unge i Norge deltar i organiserte fritidsaktiviteter.

Det er flere nyanser i rettighetsperspektivet. Alle barn og unge har rett til kunst og kultur, men hvert individ kan personlig og fritt bestemme om det vil gjøre krav på den retten. Samtidig er retten noe som skal realiseres og tilrettelegges for, og det krever en kontinuerlig innsats blant annet fra staten. Når staten kontinuerlig legger til rette for at alle barn kan oppleve, delta i og skape kunst og kultur, kan det gli over i at kunst- og kulturbruk ikke bare er en rett, men at den dessuten har en pliktmessig karakter. Når kunst og kultur blir en obligatorisk del av læreplanverket, blir det en plikt for barn og unge å ta del i kunst og kultur, og dermed kan det oppleves som en plikt å gjøre sitt krav på retten¹⁰⁷. Det finnes imidlertid ingen forskning på hvorvidt den eventuelle «pliktfølelsen» for noen elever smitter over til aktivitetstilbud i fritiden, som gjør at de ikke deltar. For andre elever åpner (det obligatoriske) kulturtilbudet på skolen dører til fritidsaktiviteter som de ikke hadde blitt kjent med ellers.

Dessuten setter algoritmestyrt teknologi og bruk i apper, plattformer og tjenester barn og unges valgfrihet i kultur- og medieinnhold på spill¹⁰⁸. Derfor er det svært viktig å jobbe bevisst med kvalitet og relevans i barne- og ungdomskultur. Ulike kulturpolitiske tilnærminger har forskjellig syn på hva slags kunst og kultur som skal formidles til barn og unge.

Digitale tjenester har stor betydning for sosiale strukturer og utvikling av ungdomskultur, men bidrar samtidig til å undergrave de unges autonomi.

Kilde: Fanget i feeden, Medietilsynet 2026

Fra DKS-produksjonen «Miss Tatis Eyemba».
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Fra DKS-produksjonen «Joliken og tromma».
Foto: Trine Ruud Grønningen/Kulturtanken

Ovenfra og ned og nedenfra og opp?

De siste årene er det spesifikt to kulturpolitiske tilnærminger som til en viss grad konkurrerer med hverandre¹⁰⁹. Den ene er å strebe etter kulturell demokratisering som kan ses på som en ovenfra-og-ned-tilnærming, hvor staten jobber med å tilrettelegge for at alle kan få tilgang til «den beste kunsten og kulturen», med andre ord å gjøre kunst og kultur tilgjengelig for alle, uansett bakgrunn og bosted. Den andre tilnærmingen kalles for kulturelt demokrati og kan ses på som en nedenfra-og-opp-tilnærming. Her er formålet å erkjenne at alle «gjør» kultur, og å anerkjenne og støtte alle former for kunst- og kulturuttrykk. Et eksempel er at utøvere fra hiphopkulturen (internasjonalt referert til som «the Culture») måtte kjempe for å bli likestilt med utøvere fra andre kulturuttrykk i tilskuddsordninger. Eller hvis den bredere (data-)spillkulturen etter hvert blir anerkjent som kulturuttrykk. Det samme gjelder for kunst- og kulturuttrykk fra for eksempel urbefolkning og nasjonale minoriteter, som historisk har fått mindre anerkjennelse og støtte fra det offentlige.

Det kan virke som om disse tilnærmingene står i motsetning til hverandre, men i praksis ser vi at de utfyller hverandre og til og med forsterker hverandre. En fremtidsrettet kulturpolitikk for kunst og kultur for barn og unge bør derfor ikke velge, men finne en balanse: Den må åpne dører til eksisterende tilbud og samtidig legitimere nye stemmer, former og praksiser. Ved å bringe begge perspektivene sammen kan vi bidra til et samfunn der kultur ikke bare er tilgjengelig for alle, men også formes av alle. Nettopp fordi barne- og ungdomskultur både er en rett og samtidig har en til dels plikttoppfyllende karakter, er det viktig å se på helheten i kunst- og kulturtilbudet til barn og unge.

Jo større grad av medvirkning, mestring og tilhørighet barna opplever i fritidsaktiviteten, desto bedre opplever de at livet sitt er.

Kilde: Ungdata Pluss 2023

Kunnskapshull og anbefalinger

Kunst og kultur skjer både på skolen og på fritiden, det skjer når barn og unge er alene eller sammen med andre, det skjer organisert og selvrevet, det skjer offline og online og ikke minst mer og mer samtidig online og offline. Den sammensatte hverdagen, også når det gjelder kunst og kultur, speiles ikke godt nok i dagens kulturstatistikk – selv når både fysisk og digital kulturaktivitet måles. Den største utfordringen med dagens datakilder er at disse kartlegger barne- og ungdomskultur i ulike områder (kulturbruk, mediebruk og organisert fritid), men feltet er bredere, og en slik organisering av statistikker forhindrer at kulturhverdagen til barn og unge, på skole og i fritiden, online og offline kan bli sett i sammenheng. Sannsynligvis er det slik at barn og unges kulturliv både på skole og i fritiden er langt mer omfattende og komplekst enn det som fremstilles i de enkelte kulturstatistikkene hver for seg.

For å forstå barn og unges kulturhverdag helhetlig, bør kulturbruk, mediebruk og fritidsvaner integreres i et samlet nasjonalt datagrunnlag spesifikt rettet mot barn og unge som omfatter både skole, fritid og digitale og fysiske arenaer.

Mange av datakildene brukt i denne rapporten bygger på spørreundersøkelser der barn og unge selv rapporterer egen kulturbruk og -deltakelse. Dette begrenser minimumsalderen til barn vi har kunnskap om: For å delta selv i en spørreundersøkelse må barn kunne lese og forstå spørsmålene. Derfor er flest tilgjengelige kulturstatistikker om barn fra ni år, i sjeldne tilfeller fra seks år. Vi har ikke funnet nasjonale kulturundersøkelser der foresatte rapporterer kulturbruk for yngre barn, men den metoden brukes i enkelte lokale studier¹⁰.

Det bør utvikles metoder og nasjonale undersøkelser som også inkluderer de yngste barna (0–8 år), eksempelvis gjennom foresatterrapportering eller registerdata.

Både nasjonalt og internasjonalt er forskere i ferd med å utvikle nye metodiske tilnærminger som bedre kan fange tidsbruk og kulturelle praksiser blant barn og unge. Det vil imidlertid ta tid før disse metodene kan implementeres i større og nasjonalt representative undersøkelser¹¹. Videre er det både et kulturpolitisk og et etisk spørsmål om hvor mye og ikke minst hva det er vi trenger å vite om barn og unges kulturliv for å videreutvikle god kulturpolitikk for barne- og ungdomskulturfeltet. Det henger sammen med oppfatningen om hva som faller innenfor, og hva som faller utenfor kvalitets- og relevansforståelser i barne- og ungdomskultur.

Det er behov for innovative metoder som bedre fanger tidsbruk, parallelle aktiviteter og samspillet mellom fysisk og digital kulturbruk, og som samtidig tar hensyn til den dynamiske kvalitets- og relevansforståelsen i barne- og ungdomskulturen.

Barn mellom 9 og 15 år er de mest aktive deltakerne og brukerne i kulturlivet sammenlignet med ungdommer og voksne. Skolen er en viktig arena og bidrar til at de sosiale forskjellene i kulturbruk i denne aldersgruppen er relativt små. Etter hvert som barn og unge blir eldre, øker de sosiale forskjellene i kulturbruk. Fra ung alder er det større sosiale forskjeller og kjønnsforskjeller i aktive og organiserte kulturelle fritidsaktiviteter. Til en viss grad bidrar den utbredte tilgjengeligheten av digitale kulturtilbud til at sosiale forskjeller i kulturbruk blant

Foto: Trine Ruud Grønningen/
Kulturtanken

K-pop-dans på fritidsklubb i Oslo.
Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

ungdommer minsker: Mange unge gjør nemlig de samme tingene i fritiden (dataspill, se på serier og videoer). Likevel er det fortsatt store forskjeller i interessefelt, både mellom gutter og jenter og mellom barn og unge fra ulike sosioøkonomisk bakgrunn. Det er en utfordring at vi har for lite systematisk kunnskap om nettopp kulturelt innhold som barn og unge velger å bruke i digitale aktiviteter.

Det trengs mer systematisk forskning på hva slags kulturelt innhold barn og unge bruker i digitale aktiviteter, og hvordan dette inngår i deres kulturhverdag.

Den store økningen i skjermbruk har ikke medført at barn og unges fysiske kulturbruk har gått ned. Unntaket er kino, der eksempelvis strømmetjenester og YouTube ser ut til delvis å ha overtatt for den tradisjonelle kinorollen. Og selv om nesten alle barn og unge deltar i kunst og kultur på digitale flater og kulturbruken deres er relativt høy og stabil, er det samtidig bare et begrenset antall barn som deltar i organiserte, tradisjonelle fritidsaktiviteter som kor,

korps, orkester og kulturskole. Ifølge Ungdata ligger den andelen nasjonalt på rundt ti prosent og har dessuten falt over tid. Vi vet ikke om disse kulturaktivitetene har blitt erstattet av andre kulturformer, som digitale eller nyere uttrykk, fordi det finnes begrenset kunnskap om unges kulturelle aktiviteter i fritiden.

Det er behov for mer kunnskap om både organiserte og selvorganiserte kulturaktiviteter og om nye uttrykksformer som eventuelt har erstattet eller supplert mer tradisjonelle kulturaktiviteter.

Videre vet vi lite om konsekvensene av det digitale kulturskiftet, hvor valg i kulturtilbudet i stor grad styres av algoritmer, for barn og unges kulturelle utvikling. Omfattende endringer i barn og unges kulturelle utvikling kan dessuten få konsekvenser for en rekke andre tverrsektorielle samfunnsutfordringer, som for eksempel trusler mot demokratiet, økt polarisering og helseutfordringer.

Det bør stimuleres til forskning som analyserer hvordan algoritmer, KI og plattformlogikk påvirker barn og unges kulturelle utvikling, interesser og tilgang til kulturelt mangfold, både offline og online.

Når barn og unge i gjennomsnitt bruker tre timer på skjerm etter skole, er det store spørsmålet hva de nå gjør mindre av, eller hva de gjør annerledes enn barn og unge som vokste opp uten skjerm. Datagrunnlag og kunnskap om kulturbruk via digitale medier er foreløpig ikke presist nok til å kunne si noe om hvordan dette har utviklet seg over tid. Et kunstig skille mellom kulturbruks-, mediebruks- og fritidsundersøkelser gjør at vi ikke klarer å se fysisk og digital kultur- og mediebruk i sammenheng med fritidsaktiviteter og hvorvidt disse områdene utelukker, utfyller eller forsterker hverandre. Dette begrenser i tillegg hvor mye kunnskap vi har om hvem som er innenfor, og hvem som faller utenfor, fordi vi ikke vet hvordan sosiale forskjeller innenfor de ulike aktivitetene henger sammen eller forsterker hverandre.

Det bør utvikles et datagrunnlag som gjør det mulig å analysere hvordan sosiale barrierer og ressurser virker sammen på individnivå, og hvordan ulike typer kulturaktiviteter påvirker hverandre.

Foreldrenes kulturelle preferanser har stor betydning¹¹². Det er særlig barn av mindre kulturelt aktive foreldre som deltar sjeldnere. Økonomiske tiltak alene løser ikke denne barrieren; også foreldrenes interesse må vekkes, spesielt i de yngre aldersgruppene. Foreldre er ofte mindre kjent med tilbudene eller opplever ikke tilhørighet. Suksessfaktorer for å bryte ned barrierer som henger sammen med kulturelle preferanser, er mye vanskeligere å finne, og det krever mer kunnskapsarbeid innen det området.

Det trengs mer forskning på hvordan foreldres preferanser, kulturelle kapital og tilhørighet påvirker barns tilgang til kunst og kultur – og hvordan slike barrierer kan reduseres.

I tillegg finnes det sterke kjønnsforskjeller. Gutter er mindre kulturelt aktive eller er kulturelt aktive i andre og mindre organiserte aktiviteter. Samtidig har nasjonal kulturstatistikk begrensninger: Nyere og digitale kulturuttrykk (f.eks. urban kultur og spillkultur) fanges i mindre grad opp i kulturbruksundersøkelser, mens mediebruks- og fritidsundersøkelser viser at gutter bruker mer tid på dataspill enn jenter. Dette kan innebære at gutters kulturaktivitet undervurderes når man kun legger tradisjonelle kulturmaal til grunn. Det er videre begrenset kunnskap om kjønns spesifikke barrierer (særlig innholdsbarrierer og sosiale og opplevde barrierer) og om kort- og langtidskonsekvenser av lavere kulturdeltakelse for gutter. Det er spesielt viktig at kunst- og kulturtilbud i skole og fritid ikke fremstår som kjønnsstereotype eller kjønnsavgrensede i formidling, innramming og praksis.

Forskning bør i større grad inkludere nyere og digitale kulturuttrykk for å gi et mer presist bilde av gutters kulturaktivitet og av barrierer for deltakelse.

Konklusjon

Å oppleve, skape og delta blir i den digitale verden mer og mer én og samme aktivitet, noe som muligens gjør at kulturelle aktiviteter som setter søkelys på det ene eller det andre, blir oppfattet som kjedelige, vanskelige eller kanskje til og med utrygge. Barn og unge søker etter trygge rammer, både innholdsmessig og i de fysiske og digitale rommene. Kunst og kultur blir brukt som emosjonell regulering når barn og særlig unge velger kulturelle aktiviteter og innhold som føles trygt og passer til stemningen de er i eller ønsker å være i, men også som aktivt valg når de kulturelle aktivitetene virker interessante, nye og engasjerende¹¹³.

Hvilken rolle kunst og kultur spiller i barn og unges liv, må forstås i sammenheng med det globale og lokale kulturelle økosystemet de forholder seg til i hverdagen. Samfunnsnormer og den enorme tilgjengeligheten av digitale kulturtilbud legger opp til mye individuell og digital kulturbruk, også blant barn og unge. Disse endringene har skutt fart under og fortsatt etter koronapandemien. Samtidig trenger barn og unge sosiale og fysiske møter og aktiviteter for å dekke deres behov for tilhørighet i deres personlige og kulturelle utvikling¹¹⁴.

Barn og unge har en digital og hybrid hverdag hvor kunst og kultur utgjør en stor og viktig del, men de etterspør samtidig helt tydelig fysiske møteplasser og hjelp til å koble fra skjermen. I tillegg er det fremdeles sosiale forskjeller i kulturbruk, mest synlig gjennom kulturelle preferanser fra foreldrene og ulike kjønnspreferanser. Kulturtilbudet er nødt til å møte og rekruttere barn og unge der de er – på skjermen, men bør samtidig hjelpe dem med å logge av og å skape de fysiske kulturelle møteplassene. Det må skje i medvirkning med barn og unge for at alle skal kunne oppleve, skape og delta i kunst og kultur som oppleves meningsfylt og relevant for dem.

Kulturpolitikken må åpne dører til det eksisterende tilbudet for barn og unge, og for å beholde det eksisterende tilbudet relevant er det helt nødvendig at også nye stemmer kommer inn. Målet bør være et gjensidig samspill der profesjonell kunst bidrar til å forme barn og unges egne kulturuttrykk, samtidig som barn og unges uttrykksformer også informerer og påvirker den profesjonelle kunstproduksjonen¹¹⁵. Det handler på den ene siden om å utfordre kunstnernes egne prosjekter slik at de i enda større grad tar opp aktuelle temaer og utvikler evner til å kommunisere med barn og unge i vår samtid, og på den andre siden om å utfordre barn og unge til å bruke det kulturelle fellesminnet og den kollektive identiteten som den profesjonelle kunstverdenen tilbyr i videreutviklingen av sine egne kulturytringer. Med en kombinasjon av kulturpolitiske tilnærminger både ovenfra og ned og nedenfra og opp sørger vi for at alle barn er innenfor, og at ingen kunst og kultur er utenfor!

Deltakere på NUK – Ny ung kunst i Harstad.
Foto: Marte Glanville/Kulturtanken

Kilder

Trykk på opphøyde tall for å komme tilbake til teksten.

¹Van Heusden, B. (2015). Arts education 'after the end of art': Towards a new framework for arts education. I: B. van Heusden, & P. Gielen (Eds.), *Arts Education Beyond Art: Teaching Art in Times of Change* (pp. 153–168). Antennae Valiz.

²Skregelig, L. (2022). Betydningen av kunst som overordnet prinsipp i skolen. I: Skregelig, L. & Knudsen, K.N. (Red.), *Kunstens betydning? Utvidede perspektiver på kunst og barn & unge*. Cappelen Damm Akademisk.

Winner, E., & Hetland, L. (Eds.). (2000). The arts and academic achievement: What the evidence shows. *Journal of Aesthetic Education*, 34(3/4).

Hansen, E., Sund, E., Knudsen, M.S., Krokstad, S. & Holmen, T.L. (2015). Cultural activity participation and associations with self-perceived health, life-satisfaction and mental health: the Young HUNT Study, Norway. *BMC Public Health* 15:544.

³Bakken, A., Abildsnes, M. & Sletten, M.A. (2024). *Fritidsprofiler blant ungdom. Fritid, sosial ulikhet, livskvalitet og endringer over tid* (NOVA-rapport 12/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

⁴Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale Resultater* (NOVA Rapport 4/25). Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

⁵Forskningsrådet (u.å.). *Ingen barn og unge utanfor*. Hentet 4. mars 2026 fra: <https://www.forskningradet.no/forskningspolitikk-strategi/lt/ungt-utanforskning/>

⁶Arnesen, D. & Hansen, V.W. (2024). *Kunnskapsoppsummering om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter. Dimensjoner i deltakelse, barrierer, behov og tiltak* (Rapport 2024:4). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Nagel, I. & Ganzeboom, H.B.G. (2015). Art and socialisation. I: *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*, 2nd edition (pp 7–14). Elsevier.

⁷Hylland, O.M., Kleppe, B. & Storm, H.N. (2024). *Å telje er å velje. Ei kartlegging av publikum og kulturbruk*. Kulturdirektoratet.

⁸Hylland, O.M., Haugsevje, Å.D., Schnell, A.J. & Miland, K.P. (2019). *Ung kultur. Et kunnskapsgrunnlag* [TF-rapport 493]. Telemarkforskning.

Løkka, N. (2021). *Barn og unges kulturbruk. En kunnskaps gjennomgang* [TF-rapport 635]. Telemarkforskning.

⁹Meld.St.18 (2020–2021). *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Oslo: Kulturdepartementet.

Hylland, O.M., Kleppe, B. & Storm, H.N. (2024). *Å telje er å velje. Ei kartlegging av publikum og kulturbruk*. Kulturdirektoratet.

Bekeng–Flemmen, H., Berg, I.U. & Kostøl, M.R. (2026). *Kulturens tilstand 2024. Utviklingstrekk i norsk kultursektor – tilgjengelighet*. Kulturdirektoratet.

¹⁰Kulturtanken (2019). *Barn og unges stemmer – kunst og kultur*. Innspill til barne- og ungdomskulturmeldingen. Rapport Kulturtanken.

¹¹Ipsos Norge (u.å.). *Barn & Ungdom*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.ipsos.com/nb-no/topic/barn-og-ungdom>

Opinion (u.å.). *UNG*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.opinion.no/ung>

Kantar Media (u.å.). *Medietrender Ung*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://kantar.no/medier/medietrender-ung-2025/>

¹²Bakken, A., Abildsnes, M. & Sletten, M.A. (2024). *Fritidsprofiler blant ungdom. Fritid, sosial ulikhet, livskvalitet og endringer over tid* (NOVA-rapport 12/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

¹³Ungdata (14.11.24). *Store endringer i norske ungdommers fritid, ifølge ny rapport*. Hentet fra: <https://www.ungdata.no/ungdoms-fritid/>

¹⁴Bakken, A., Abildsnes, M. & Sletten, M.A. (2024). *Fritidsprofiler blant ungdom. Fritid, sosial ulikhet, livskvalitet og endringer over tid* (NOVA-rapport 12/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

¹⁵Christin, A. (2012). Gender and highbrow cultural participation in the United States. *Poetics* 40, 423–443.

Lagaert, S. & Roose, H. (2018). Gender and highbrow cultural participation in Europe: The effect of societal gender equality and development. *International Journal of Comparative Sociology* 59(1), 44–68.

Bihagen, E. & Katz–Gerro, T. (2000). Cultural consumption in Sweden: The stability of gender differences. *Poetics* 27(5–6), 327–349.

¹⁶Garlick, S. (2004). Distinctly Feminine: On the Relationship Between Men and Art. *Berkeley Journal of Sociology* 48, 108–125.

Buikema, R., Plate, L. & Thiele, K. (2018). *Doing Gender in Media, Art and Culture. A Comprehensive Guide to Gender Studies*. 2nd edition. Routledge.

¹⁷Bakken, A., Abildsnes, M. & Sletten, M.A. (2024). *Fritidsprofiler blant ungdom. Fritid, sosial ulikhet, livskvalitet og endringer over tid* (NOVA-rapport 12/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

¹⁸Bourdieu, P. (1984 [1979]). *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge.

Nagel, I. & Ganzeboom, H.B.G. (2015). Art and socialization. I: *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*, 2nd edition, 7–14. Elsevier.

Hansen, V.W., Stoltenberg, D., Solheim, Ø.B. & Thau, M. (2024). *Økonomiske barrierer for barn og unges deltakelse i kulturfrivilligheten* [rapport 2024:7]. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

¹⁹Roaldsnes, A. (2026). Organized Lifestyles in Childhood and Family Climate. I: Lareau, A., Vandebroek, D. & Jaapens, M. (Red.), *Socializing Inequality. Class, Culture and Cognition in Early Childhood*. Routledge.

²⁰Arnesen, D. & Hansen, V.W. (2024). *Kunnskapsoppsummering om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter. Dimensjoner i deltakelse, barrierer, behov og tiltak* [rapport 2024:4]. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Enjolras, B. (2024). *Nøkkelinnsikter. Inkludering av barn og unge i organiserte fritidsaktiviteter i norske lokalsamfunn (ICYVOL)*. Institutt for samfunnsforskning.

²¹Kulturtanken (13.11.2025). *Fafo skal undersøke gode inkluderingstiltak i kulturfrivilligheten for barn og unge*. Hentet fra: <https://www.kulturtanken.no/aktuelt/2025/fafo-kunnskapsprosjekt/>

²²Pacholczyk, M.A. (8.10.2025). *Hvem er kulturens ikke-brukere? Et nytt forskningsprosjekt skal finne svar*. Hentet fra: <https://www.uib.no/infomedia/179760/hvem-er-kulturens-ikke-brukere-et-nytt-forskningsprosjekt-skal-finne-svar>

²³Arnesen, D. & Hansen, V.W. (2024). *Kunnskapsoppsummering om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter. Dimensjoner i deltakelse, barrierer, behov og tiltak* [rapport 2024:4]. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

²⁴Van Eijck, K. & Bisschop Boele, E. (2018). *Van de canon en de mug: een inventarisatie van inzichten rondom de culturele niet-bezoeker*. Notitie voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

²⁵Janssen, S., Kristensen, N. N., Verboord, M. & Lopez Belbeze, M. P. (2025). What drives people to engage in cultural activities? Europeans' motivations for cultural participation. I S. Janssen, N. Kristensen, & M. Verboord (Eds.), *Engagement with Culture in Transformative Times: Mapping the societal drivers and impacts of cultural understandings, practices, perceptions, and values across Europe* (1st ed., pp. 227–248). Routledge.

²⁶Prieur, A., Savage, M. & Flemmen, M.P. (2023). Distinctions in the making: A theoretical discussion of youth and cultural capital. *British Journal of Sociology*, 74, 360–375.

²⁷Roaldsnes, A. (2025). *Cultural capital and early childhood socialization: family, friends, and the state* [Doktoravhandling]. Universitetet i Bergen.

²⁸Bekkengen, F. V. (2026). *Kulturbruk blant personer med innvandrerbakgrunn*. Statistisk sentralbyrå (SSB).

²⁹Bufdir (u.å.). *Deltakelse i lokalsamfunnet, kultur, fritid og idrett*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/funksjonsnedsettelse/lokalsamfunn-kultur-fritid-idrett/>

³⁰Kulturtanken (2024). *(U)like muligheter. Barn og unges innspill om betydninger, barrierer og muligheter for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter*. Rapport Kulturtanken.

³¹Kulturtanken (2024). *(U)like muligheter. Barn og unges innspill om betydninger, barrierer og muligheter for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter*. Rapport Kulturtanken.

³²Eriksen, I.M. & Andersen, P.L. (2021). *Ungdoms tilhørighet, trivsel og framtidsplaner i Distrikts-Norge. En flermetodisk analyse av betydningen av bosted, kjønn, og sosioøkonomiske ressurser* [NOVA-rapport 2/21]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

Eriksen, I.M. & Schwencke, E.O. (2025). *Ulikhetsdrivere i ungdomstida: funn fra Ungdom i endring* [kort oppsummert 1, 2025]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

³³Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale resultater* [NOVA-rapport 4/25]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

Enstad, F. & Bakken, A. (2025). *Ungdata junior 2025. Nasjonale resultater*. [NOVA-rapport 3/25]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

³⁴Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.

³⁵Utdanningsdirektorat (u.å.). *Læreplanverket*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

³⁶Foss, E.S., Frydenberg, H.S. & Gjermshusengen, L. (22.12.2025). *Barn og unge er de mest aktive kulturbrukerne* (SSB innsikt 2025/16). Hentet fra: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/barn-og-unge-er-de-mest-aktive-kulturbrukerne>

³⁷Bekeng-Flemmen, H., Berg, I.U. & Kostøl, M.R. (2026). *Kulturens tilstand 2024. Utviklingstrekk i norsk kultursektor – tilgjengelighet*. Kulturdirektoratet.

³⁸Kulturtanken (2025). *DKS Årsrapport 2024*. Rapport Kulturtanken.

³⁹Bekeng-Flemmen, H., Berg, I.U. & Kostøl, M.R. (2026). *Kulturens tilstand 2024. Utviklingstrekk i norsk kultursektor – tilgjengelighet*. Kulturdirektoratet.

⁴⁰Foss, E.S., Frydenberg, H.S. & Gjermshusengen, L. (22.12.2025). *Barn og unge er de mest aktive kulturbrukerne* (SSB innsikt 2025/16). Hentet fra: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/barn-og-unge-er-de-mest-aktive-kulturbrukerne>

⁴¹Roaldsnes, A. (2024) Social capital and the intergenerational transmission of cultural capital: How parents' social networks influence children's accumulation of cultural capital. *Poetics* 102.

⁴²Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.

- ⁴³Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ⁴⁴UNESCO (2024). *Framework for Arts and Culture Education*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000390135>
- ⁴⁵Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæring (2023). *Kunst- og kulturfag på vent? Kartlegging og analyse av kunst- og kulturoplæring i grunnskolen i Norge 2022*. Nasjonalt Senter for kunst og kultur i opplæringen/Oxford Research.
- ⁴⁶Nielsen, S. G. & Karlsen, S. (2021). Grunnskolelærere i musikk og deres kompetanse: Hvordan er situasjonen i norsk kontekst? *Nordic Research in Music Education*, 2(2), 100–125.
- ⁴⁷NOU 2025: 7 (2025). *Musikklandet. Flerstemt musikkpolitikk for framtiden*. Kultur- og likestillingsdepartement.
- ⁴⁸Roaldsnes, A. (2025). *Cultural capital and early childhood socialization: family, friends, and the state* [Doktoravhandling]. Universitetet i Bergen.
- ⁴⁹Roaldsnes, A. (2025). *Cultural capital and early childhood socialization: family, friends, and the state* [Doktoravhandling]. Universitetet i Bergen.
- ⁵⁰Udir (1.8.2017). *Rammeplan for barnehagen*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>
- ⁵¹Kulturtanken (2025). *Kunst- og kulturtilbud til barnehagebarn*. Rapport Kulturtanken.
- ⁵²Bergene, A.C., Vonen, M.N., Tahir, H., Samuelsen, Ø.A., Tronsmo, E. Sønsteli, N., Hodal, K., de Besche, T. & Drange, C.V. (2025). *Spørsmål til Skole-Norge. Analyser og resultater fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til skoler og skoleeiere høsten 2024*. NIFU-rapport 2025:1. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).
- ⁵³Lüders, M. & Sundet, V. S. (2023). Globalt innfødte som en tapt generasjon? En konseptualisering av unge som en mediegenerasjon. *Norsk medietidsskrift*, 30(1), 1–12.
- Lüders, M. (2025). The interweaving functions of entertainment media: A cross-media study of Norwegian teens. *New Media & Society, online first*.
- ⁵⁴Medietilsynet (20.2.2026). «*Fanget i feeden*». Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2026/fanget-i-feeden-1/>
- ⁵⁵Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale resultater* [NOVA-rapport 4/25]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- Enstad, F. & Bakken, A. (2025). *Ungdata junior 2025. Nasjonale resultater*. [NOVA-rapport 3/25]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- ⁵⁶Medietilsynet (20.2.2026). «*Fanget i feeden*». Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2026/fanget-i-feeden-1/>
- ⁵⁷Norsk filminstitutt (2023). *I strømmen av innhold. 7–14-åringers forhold til filmer, serier og spill*. En kvalitativ og kvantitativ innsiktsrapport laget av Kantar på vegne av Norsk filminstitutt.
- ⁵⁸Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ⁵⁹Norsk filminstitutt (2023). *I strømmen av innhold. 7–14-åringers forhold til filmer, serier og spill*. En kvalitativ og kvantitativ innsiktsrapport laget av Kantar på vegne av Norsk filminstitutt.
- ⁶⁰Norsk filminstitutt (2023). *I strømmen av innhold. 7–14-åringers forhold til filmer, serier og spill*. En kvalitativ og kvantitativ innsiktsrapport laget av Kantar på vegne av Norsk filminstitutt.
- ⁶¹Lüders, M. & Sundet, V. S. (2023). Globalt innfødte som en tapt generasjon? En konseptualisering av unge som en mediegenerasjon. *Norsk medietidsskrift*, 30(1), 1–12.
- ⁶²Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ⁶³Lüders, M. (2025). Experience machines for well-being? Understanding how social media entertainment matters for teens. *Media, Culture & Society*, 47(1), 154–170.
- Medietilsynet (20.2.2026). «*Fanget i feeden*». Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2026/fanget-i-feeden-1/>
- Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ⁶⁴Medietilsynet (20.2.2026). «*Fanget i feeden*». Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2026/fanget-i-feeden-1/>
- ⁶⁵Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ⁶⁶Darius-Aurel, F., Folwarczny, M., Otterbring, T. (2025). Consumer Acceptance of High-Autonomy AI Assistants Is Driven by Perceived Benefits in Online Shopping Settings Characterized by Scarcity. *Psychology & Marketing*, 43(3), 538–555.
- ⁶⁷Medietilsynet (2023). *Digitale dilemmaer – en undersøkelse om barns debut på mobil og sosiale medier*. Rapport Medietilsynet.

- Medietilsynet (20.2.2026). «Fanget i feeden». Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2026/fanget-i-feeden-1/>
- Vardheim, I., Bentsen, A., Kristiansen, R., Lorentzen, C.A.N., Bauger, L., Gulløy, E., Møller-Skau, C. & Espetvedt, M.N. (2023). *Ungdata pluss i Vestfold og Telemark. Resultater fra første datainnsamling 2023.*
- Barneombudet (2025). *Barnebarometeret 2025.* Verian.
- ⁶⁸ Frivillighet Norge (u.å.). *Frivillighetsbarometeret 2025.* Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.frivillighetnorge.no/rapport/statistikk/frivillighetsbarometeret/frivillighetsbarometeret-2025>
- ⁶⁹ Vardheim, I., Bentsen, A., Kristiansen, R., Lorentzen, C.A.N., Bauger, L., Gulløy, E., Møller-Skau, C. & Espetvedt, M.N. (2023). *Ungdata pluss i Vestfold og Telemark. Resultater fra første datainnsamling 2023.*
- ⁷⁰ Bekkengen, F.V. (2026). *Norsk kulturbarometer 2025.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁷¹ Bekkengen, F.V. (2025). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁷² Heian, M. T. & Berge, O. K. (2024). *Kulturskolen: Fritidsarena og kulturpolitisk mikrokosmos.* Universitetsforlaget.
- ⁷³ Jordhus-Lier, A., Graabræk, N. S. & and Karlsen, S. (2021). What is on offer within Norwegian extracurricular schools of music and performing arts? Findings from a national survey. *Music Education Research*, 23(1), 62–76.
- ⁷⁴ Bekkengen, F.V. (2026). *Norsk kulturbarometer 2025.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁷⁵ Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale resultater [NOVA-rapport 4/25].* Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- ⁷⁶ Heian, M.T. & Berge, O.K. (2024). *Kulturskolen. Fritidsarena og kulturpolitisk kosmos.* Universitetsforlaget.
- ⁷⁷ NOU 2025: 7 (2025). *Musikklandet. Flerstemt musikkpolitikk for framtiden.* Kultur- og likestillingsdepartement.
- ⁷⁸ Fritt Ord (5.3.2025). *Nordmenn er stadig mer positive til dataspill som kultur.* Hentet fra: <https://frittord.no/nb/aktuelt/nordmenn-stadig-mer-positive-til-dataspill>
- ⁷⁹ Skaug, J.H. & Iversen, M.H. (12.2.2026). *På vegne av portvokterne i kulturlivet.* Hentet fra: <https://www.gamer.no/artikler/pa-vegne-av-portvokterne-i-kulturlivet/519972>
- ⁸⁰ Bekkengen, F.V. (2025). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁸¹ Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale resultater [NOVA-rapport 4/25].* Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino.* Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- Bekkengen, F.V. (2025). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁸² Foss, E.S., Frydenberg, H.S. & Gjermshusengen, L. (22.12.2025). *Barn og unge er de mest aktive kulturbrukerne* (SSB innsikt 2025/16). Hentet fra: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/barn-og-unge-er-de-mest-aktive-kulturbrukerne>
- ⁸³ Bekkengen, F.V. (2025). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁸⁴ Bekkengen, F.V. (2025). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁸⁵ Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino.* Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ⁸⁶ Norsk filminstitutt (2023). *I strømmen av innhold 7–14-åringers forhold til filmer, serier og spill.* En kvalitativ og kvantitativ innsiktsrapport laget av Kantar på vegne av Norsk filminstitutt.
- ⁸⁷ Norsk filminstitutt (2023). *I strømmen av innhold 7–14-åringers forhold til filmer, serier og spill.* En kvalitativ og kvantitativ innsiktsrapport laget av Kantar på vegne av Norsk filminstitutt.
- ⁸⁸ Bekkengen, F.V. (2026). *Norsk kulturbarometer 2025.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁸⁹ Bekkengen, F.V. (2025). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ⁹⁰ Enstad, F. & Bakken, A. (2025). *Ungdata junior 2025. Nasjonale resultater.* [NOVA-rapport 3/25]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- ⁹¹ Bakken, A. (2025). *Ungdata 2025. Nasjonale resultater [NOVA-rapport 4/25].* Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- ⁹² Utdanningsdirektoratet (19.1.2026). *Den internasjonale undersøkelsen PIRLS.* Hentet fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/internasjonale-studier/pirls/>
- ⁹³ Wagner, Å.K.H., Strand, O., Støle, H., Knudsen, K., Hovig, J., Huru, C. & Hadland, T. (2021). *PIRLS 2021 – Kortrapport. Norske tiåringers leseforståelse.* Lesesenteret.
- ⁹⁴ Regjeringen (29.5.2024). *Sammen om lesing – Leselyststrategien 2024–2030.* <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/sammen-om-lesing.-leselyststrategien-2024-2030/id3040859/>
- ⁹⁵ Norsk barnebokinstitutt (u.å.). *Leselyst.* Hentet 9. mars 2026 fra: <https://barnebokinstituttet.no/leselyst/>

- ⁹⁶Tørresen, A.R. (15.9.2024). *Flere unge drar på museum – får opp kunst på TikTok*. Hentet fra: https://www.nrk.no/kultur/flere-unge-drar-pa-museum-__far-opp-kunst-pa-tiktok-1.17032441
- Scharff, L.L. (23.8.2025). *Strømmer til museene: – Ikke en crazy greie at unge liker kunst*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/stor-oslo/munchmuseet-og-nasjonalmuseet-merker-okning-i-unge-besokende-1.17523488>
- ⁹⁷Foss, E.S., Frydenberg, H.S. & Gjermshusengen, L. (22.12.2025). *Barn og unge er de mest aktive kulturbrukerne* (SSB innsikt 2025/16). Hentet fra: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/barn-og-unge-er-de-mest-aktive-kulturbrukerne>
- ⁹⁸Foss, E.S., Frydenberg, H.S. & Gjermshusengen, L. (22.12.2025). *Barn og unge er de mest aktive kulturbrukerne* (SSB innsikt 2025/16). Hentet fra: <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/artikler/barn-og-unge-er-de-mest-aktive-kulturbrukerne>
- ⁹⁹Enstad, F. & Bakken, A. (2025). *Ungdata junior 2025. Nasjonale resultater*. [NOVA-rapport 3/25]. Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- ¹⁰⁰Bekkengen, F.V. (2026). *Norsk kulturbarometer 2025*. Statistisk sentralbyrå (SSB).
- ¹⁰¹Kultur- og likestillingsdepartementet (15.10.2025). *Statsbudsjett 2026. 10 millioner kroner ekstra til dans*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/10-millionar-kroner-ekstra-til-dans/id3121017/>
- ¹⁰²Sparebankstiftelsen DNB (10.2.2026). *Sparebankstiftelsen DNB lanserer tiårig satsing på dans*. Hentet fra: <https://www.mynewsdesk.com/no/sparebankstiftelsen-dnb/news/sparebankstiftelsen-dnb-lanserer-tiaarig-satsing-paa-dans-506029>
- ¹⁰³Meld. St. 18 (2020–2021). *Opplive, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Oslo: Kulturdepartementet.
- ¹⁰⁴FN-sambandet (6.3.2025). *Barnekonvensjonen*. Hentet fra: <https://fn.no/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>
- ¹⁰⁵Bufdir (u.å.). *Fritidserklæringen*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.bufdir.no/prosjekter/fritidserklaringen/>
- ¹⁰⁶Forskningsrådet (u.å.). *Ingen barn og unge utanfor*. Hentet 9. mars 2026 fra: <https://www.forskningsradet.no/forskningspolitikk-strategi/ltp/ungt-utanforskap/>
- ¹⁰⁷Vermeersch, L., Pissens, L., Havermans, N., Siongers, J., Lievens, J. & Groenez, S. (2018). *Jong geleerd, jong gedaan! Onderzoek naar cultuureducatie en -participatie bij de allerkleinsten (0–6 jaar)*. Onderzoeksinstituut voor arbeid en samenleving in opdracht van Departement Cultuur, Jeugd en Media.
- ¹⁰⁸Medietilsynet (20.2.2026). *<<Fanget i feeden>>*. Hentet fra: <https://www.medietilsynet.no/fakta/rapporter/barn-og-medier/2026/fanget-i-feeden-1/>
- ¹⁰⁹Mangset, P. (2012). *Demokratisering av kulturen. Om sosial ulikhet i kulturbruk og -deltakelse*. TF-notat 7/2012. Telemarkforskning.
- ¹¹⁰Roaldsnes, A. (2026). *Organized Lifestyles in Childhood and Family Climate*. I: Lareau, A., Vandebroek, D. & Jaapens, M. (Red.), *Socializing Inequality. Class, Culture and Cognition in Early Childhood*. Routledge.
- Mikkelsen, S. H. & Gravesen, D. T. (2025). *Når metode møder ungdom – muligheter, utfordringer og dilemmaer*. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 6(2), 1–8.
- ¹¹¹Mikkelsen, S. H. & Gravesen, D. T. (2025). *Når metode møder ungdom – muligheter, utfordringer og dilemmaer*. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 6(2), 1–8.
- Verboord, M., Fritsch, L., Myrczik, E., Karels, A. & Pereira, L.P. (2025). *Capturing cultural practices in everyday life. Employing experience sampling methodology*. I: Janssen, S., Kristensen, N. & Verboord, M. (Red.), *Engagement with Culture in Transformative Times*. Routledge.
- ¹¹²Nagel, I. (2010). *Cultural Participation Between the Ages of 14 and 24: Intergenerational Transmission or Cultural Mobility?* *European Sociological Review*, 26(5), 541–556.
- ¹¹³Vågsland, V., Arntzen, K., Aunan, Y., Bjørnøy, L. & Clausen, N. (2026). *I strømmen av innhold. 15–19-åringers forhold til film, serier og kino*. Opinion. Utarbeidet på oppdrag fra Norsk filminstitutt og Kulturtanken.
- ¹¹⁴Borch, A. & Bilgri, O.R. (2025). *Barns tilhørighet blant mennesker og ting*. Cappelen Damm Forskning.
- ¹¹⁵Haanstra, F. (2011). *Authentieke kunsteducatie*. Cultuur + Educatie 31.

Foto: Erik Brandsborg/Kulturtanken

Innenfor – utenfor

En oversikt over barne- og ungdomskultur

**Rapport utarbeidet i forbindelse med barne- og
ungdomskulturkonferansen**

16.april 2026

Design: Dinamodesign.no

Trykk og innbinding: TS Trykk

Kulturtanken

Postboks 4261 Nydalen

N-0401 OSLO

Tlf.: 22 02 59 00

post@kulturtanken.no

www.kulturtanken.no

